

**T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**TÜRKİYE'DE ORGANİZE SUÇLULUK VE
TANIKLIKTA KARŞILAŞILAN SORUNLAR**

**Hakan ERŞAHİN
(B-23407)**

**DANIŞMAN ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. FAZIL HÜSNÜ ERDEM**

DİYARBAKIR - 2006

ÖZET

Dünyada yaşanan son gelişmeler suçlarda nicelik ve nitelik bakımından artışların olmasına neden olmuştur. Türkiye’de de organize suç örgütleri her geçen gün kendine daha fazla yer bulmaya başlamıştır. Hemen hemen birçok sektörde organize suç örgütlerinin faaliyetleri görülmektedir. Bunlara son yıllarda kapkaç suçu da eklenmiştir.

Bu gelişmeler üzerine etkin mücadele teknikleri aranmış ve özellikle özel soruşturma tekniklerine ağırlık vermeye başlanmıştır. Bunlardan biri, önümüzdeki aylarda yasalaşacak bir kanuna da sahip olacak olan tanık koruma tekniğidir. Ancak hukuki ve teşkilatlanma olarak yapılan tüm hazırlıklara karşın, yeterli düzeyde tanık olmaması, sorunun kaynağının sosyolojik ve sistemsel olduğunu göstermektedir.

Yapılan çalışmada, tanıklıktan çekinmenin nedenleri arasında, toplumda yozlaşma kültürünün artmasıyla birlikte oluşan yaygın güvensizlik algısının olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler : Güvensizlik, Organize Suç, Özel Soruşturma Metotları, Tanık, Tanık Koruma

ABSTRACT

It is the fact that the last modifications in the world have caused to increase of the crimes in terms of quantity and quality. Organized crime groups, themselves, have increasingly taken place in Turkey as well. Organized crime activities have been almost seen in each sectors. In the last years the snatch crime has been added to these.

Upon to these developments, effective fighting techniques have been searched and special fighting techniques have been largely used. One of the techniques is witness protection, which is going to be enacted in the next months in Turkey. However, in spite of the organizational and judicial preparations, the fact that there have not been sufficient witnesses have showed that the sources of the problem have been arisen from the systematical and sociological reasons.

In this study, it has been found out that the reasons of the reluctance for testimony have been arisen from the insecure feeling which constitutes together with becoming more spread of the corruption culture.

Key Words : Lack of Confidence, Organized Crime, Special Investigating Techniques, Witness, Witness Protection

Sosyal Bilimler Enstitüsü M

Bu çalışma jürimiz tarafından KAMU HUKUKU Anabilim alanında YÜKSEK
S S T olarak kabul edilmiştir.

aşkan :

Üye :

Üye :

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu
onaylarım./...../.....

Prof. Dr. Abdülbaki TURAN

Enstitü Müdür V.

ÖNSÖZ

Organize suç örgütleri son yıllarda, dünya gündeminde kendisine sıklıkla yer bulan konulardan biridir. Yıllık, ABD’de 100 milyar Dolar, İngiltere’de 40 milyar Paund paranın kontrolünü elinde bulundurduğu dile getirilen suç örgütleri, ülkemizde de rejime yönelik tehdit oluşturmaya başlamıştır.

İl yıllardan itibaren artış trendine giren mafya tipi organize suç örgütlerine karşı etkin mücadele edilmektedir. 1999 yılından çıkarılan “4422 sayılı İktisadi Suçlar Kanunu” ile birlikte mücadele, profesyonel alana taşınmış ve kısa zaman içerisinde suç örgütlerinin büyük bir çoğunluğu kontrol altına alınmıştır. Ancak suç örgütlerinin teknolojik gelişmelerle eş değerli olarak kendilerini sürekli yenilemeleri ve değişim yaşamaları, suç örgütleriyle yapılan mücadeleyi sorgular hale getirmiştir.

Bu gelişmeler üzerine, mafya tipi organize suç örgütleriyle etkin mücadele için iletişimin dinlenmesi, gizli izleme gibi tedbirlerin yanısıra özel soruşturma tekniklerinin de kullanılmasında artış olmuştur. Tanıklardan maksimum düzeyde yararlanılması özel soruşturma tedbirlerinden biridir.

Türkiye dünyadaki mücadele konseptinin değişmesinden olumlu yönde etkilenmiş ve özellikle Avrupa Birliği sürecinde önemli değişiklikler yapmıştır. Bunlardan biri de Tanık Koruma Kanunu’nun çıkarılacak olmasıdır. Uzun uğraşlar sonucunda hazırlanan kanun taslağı, önümüzdeki günlerde yasalaşacaktır. Ancak Türkiye için çıkarılacak kanunun uygulanmasında temel birtakım sorunların varlığı, kanunun işlerlik sağlamasında bir engeldir. Özellikle kaçakçılık ve organize suçlar alanında günümüz itibarıyla tanık koruma programı uygulanan tanık bulunmamaktadır. Kanunun çıkarılması ve güvenlik güçleri içerisinde yeni teşkilatlanmalara gidilmesine karşın, korunacak bir tanık olmaması, öncelikle bu sorununun da çözülmesini zorunlu kılmaktadır. Türkiye’de tanıklık kurumunun fonksiyonel hale gelmesinde daha çok sosyolojik ve sistemsel sorunlar başat rol oynamaktadır.

Bu ihtiyaçtan hareketle, bilime katkısı da göz önünde bulundurularak tez konusu “Türkiye’de Organize Suçluluk ve Tanıklıkta Karşılaşılan Sorunlar” olarak belirlenmiştir.

İ İNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
	II-V
KISALTMALAR	VI
	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇLARIN GENEL GÖRÜNÜMÜ

A- Mafya (Organize Suç) Olgusu	6
B- Mafya Tipi Suçların Tarihsel Evişimi	16
C- Mafya Tipi Organize Suçların Ortaya İıkış Sebepleri	18
D- Mafya Tipi Organize Suçların Özellikleri	21
E- Mafya Tipi Organize Suç Örgütlerinin Finans İaynakları	25

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE ORGANİZE SUÇ

A- Türkiye'de Mafya Tipi Organize Suçların İluşumu ve Evişimi	27
B- Türkiye'de Mafya Tipi Organize Suçluluğun İoğmasına Neden Olan Etkenler	33
C- Türkiye'de Mafya Tipi Organize Suçların İstatiksel İeğerlendirmesi	39
1- Organize Suç İaylarının Yıllara Göre İağılımı	39
2- Organize Suç İaylarının Bölgesel Bazda İağılımı	40
3- Organize Suç İaylarında Yakalananların Nüfusa İaylı İdukları İlere Göre İağılımı	40
4- Organize Suç İaylarında Ele Geçirilen Silahların Yıllara Göre İağılımı	41
D- Günümüzde Organize Suçluluğun Görünümü	42
E- Türkiye'de Mafya Tipi Organize Suç Örgütlerinin Ortak Özellikleri	44
F- Türkiye'de Mafya Tipi Organize Suçların Hukuki Boyutu	47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELEDE TEMEL ANLAYIŞ VE UYGULAMALAR

A- Uzman Teşkilatlanma	50
B- Özel Soruşturma Metotları	53

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TANIK KORUMA ANKETİ İLE İGİLİ BULGULARIN ANALİZİ

A- araştırmanın Konusu	58
B- araştırmanın amacı	58
C- araştırmanın Yöntemi	58
1- araştırmanın Tekniği	58
2- araştırmanın Evren ve Örneklemi	58
3- Veri Toplama aracı	58
4- Veri Toplama Süreci	59
5- Verilerin Çözümlemesi	59
D- araştırmanın Sınırlıkları	59
E- araştırmanın araçları	59
F- atılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri	59
1- ahısların Yaş gruplarına Göre dağılımı	59
2- ahısların Cinsiyet gruplarına Göre dağılımı	60
3- ahısların Meslek gruplarına Göre dağılımı	60
4- ahısların Medeni durumlarına Göre dağılımı	60
5- ahısların Ekonomik durumlarına Göre dağılımı	61
6- ahısların eğitim durumlarına Göre dağılımı	61
G- atılımcıların Hayata bakışları	61
1- ahısların Yaşadıkları Yer itibarıyla dağılımı	61
2- ahısların Statülerine Göre dağılımı	61
3- ahısların “Gelecek Beklentisinin karşılanabilirliği” durumlarına Göre dağılımı	62

4- Kent Yaşamının ağıştırdıkları urumları tibiariyle ağılımı	62
H- atılımcıların Genel uyarlılıkları	63
1- ahısların üğünlerin Saatinde Bitirilip Bitirilmemesine lişkin üşüncelerine Göre ağılımı	63
2- ahısların Geç Gelen Bir Ambulansa Verdikleri Tepkilere Göre ağılımı	63
3- ahısların nstanların Mağduriyetleri arşısında aklarını ramalarına Yönelik Verdikleri Yanıtlara Göre ağılımı	63
4- ahısların Mağduriyetleri arşısında Herhangi Bir Kurum veya işi akkında ikayette Bulunup ulunmadıklarına Göre ağılımı	64
5- ahısların ikayette Bulunmama Nedenlerine Göre ağılımı	64
I- Tanıklık Konusunda uyarlılık	65
1- ahısların Güvenlik Birimleriyle şbirliği Konusundaki üşüncelerine Göre ağılımı	65
2- ahısların Tanık Olma steklerine Göre ağılımı	65
3- ahısların Polise Bir Suçla lgili Bilgi Verme Nedenlerine Göre ağılımı	66
4- ahısların Tanıklık Yapma Konusundaki üşüncelerine Göre ağılımı	66
5- ahısların Tanıklık Yapma Konusundaki Tutumlarına Göre ağılımı	66
6- ahısların orunacakları Garantisi ltında Tanıklık Yapma steklerine Göre ağılımı	67
7- ahısların Tanık lmaları Halinde ygulanmasını stedikleri Koruma rogramına Göre ağılımı	67
8- ahısların Hangi Tür Olaylarda Tanıklık Yapmak stemediklerine Göre ağılımı	68
9- ahısların Kaç layın Tanığı lduklarına Göre ağılımı	69
J- Tanıklık Yapılmama Nedenleri	69
1- ahısların Tanıklık Yapmada En Çok Hangi Kurumun Güven Vermesinin Önemli lduğuna Dair üşüncelerine Göre ağılımı	69
2- ahısların Güvenlik Güçlerinin Saygınlığı Konusundaki üşüncelerine Göre ağılımı	70
3- ahısların Güvenlik Güçlerinin Saygınlıklarının lması Halinde Nedenleri akkında üşüncelerine Göre ağılımları	70
K- Çözüm Önerileri	71
1- ahısların Suç Örgütleriyle Mücadelenin aşarısı akkındaki üşüncelerine Göre ağılımı	71
2- ahısların Suç Örgütleriyle Mücadelede aşarısızlığın Nedenleri akkındaki üşüncelerine Göre ağılımı	71

3- ahısların Suç Örgütleriyle Mücadelede Tanıklığın erekliliği akındaki üşüncelerine Göre ağılımı	72
4- ahısların Suç Örgütü Tara ından Tehdit Edilmeleri arşısındaki Tutum ve a ranışlarına Göre ağılımı	72
SONUÇ	73
ANKET KAĞIDI	77
KAYNAKLAR	82

KISALTMALAR

ATO	:	Ankara Ticaret ıdası
C.	:	Cilt
CMK	:	Ceza Muhakemesi Kanunu
EGM	:	Emniyet Genel M¼d¼rl¼ę¼
DPT	:	Devlet Planlama Teşkilatı
KOM	:	açakçılık ve Organize Suçlarla M¼cadele Daire aşkanlığı
m.	:	madde
S	:	Sayfa
SK	:	Sayılı Kanun
TBMM	:	T¼rkiye B¼y¼k Millet Meclisi
TCK	:	T¼rk Ceza Kanunu

GİRİŞ

çinde yaşadığımız dünya günden güne çok gergin ve tehlikeli bir hal almaktadır. Bir taraftan dünya bir çok sorunla boğuşarak çözüm bulmaya çalışırken, diğer taraftan da yeni sorunlarla karşılaşmaktadır.

Risklerin çoğalması, modernitenin yükselişine sıkı sıkıya bağlı gözükmektedir. Ulrich Beck, temel boyutu içinde ele alınan modern toplumu, 'risk toplumu' olarak adlandırır uygarlığın geleceğine hükmeden şey artık toplumsal ilerleme değil, genel güvensizlik ilkesidir. Bu, güvensizliği modern insanın durumunun aşılabilir ufku yapmaktadır. Dünya geniş bir riskler alanından başka bir şey değildir, "yeryüzü, ırlatılabilir koltuk olmuştur. ¹

Modernitenin temel sonuçlarından biri küreselleşmedir. küreselleşme yeni karşılıklı bağımlılıklara neden olmaktadır. Bu tartışmalar uzun vadede küresel güvenlik olanaklarını geliştirir ancak aynı zamanda yeni riskler ve tehlike tiplerine de neden olur.²

Yaşanılan dönem, geçmişe kıyasla daha tehlikeli değildir, ama risk-tehlike dengesi değişmiştir. Günümüzde dünyanın geleceğini tehdit eden bir çok risk çeşidi kökeninde toplumsaldır. Toplumların sebep olduğu riskler, kişinin müdahalesinin haricinde oluşan doğal risklerden daha fazla olur hale gelmeye başlamıştır.

küreselleşme sürecinin doğurduğu zararlı sonuçlar, bunlardan biridir.

küreselleşme, uzak yerleşimleri birbirlerine, yerel oluşumların millerce ötedeki olaylarla biçimlendirildiği ya da bunun tam tersinin söz konusu olduğu yollarla bağlayan dünya çapındaki toplumsal ilişkilerin yoğunlaşması olarak tanımlanabilir.³

küreselleşme somut anlamda, toplumları olumsuz yönde etkilemeye başlamıştır.

şitsizliğin yayılması, teknolojik gelişmelerin az gelişmiş ülke ekonomilerine olumsuz yansımaları, yoksulluğun artması, sınırların kalkmasının bir sonucu olarak suçların artması ve daha örgütlü işlenmesi gibi zararları dile getirilebilir.

¹ Castel, R., Sosyal Güvensizlik, Ankara, İletişim Yayınları, 2004:68

² Giddens, A., Elimizden Açık Giden Dünya, İstanbul, Alfa Yayınları, 2000:133

³ Giddens, A., Modernliğin Sonuçları, İstanbul, Yürümlü Yayınları, 1992:69

ünyanın geleceğini olumsuz yönde etkileyeceği düşünülen sorunlar için bugün 'risk toplumu' ifadesi kullanılmaya başlanmıştır.

Giddens, riski iki başlık altında ele almıştır. Bunlardan birisi dışarıdan kaynaklanan, geleneğin ya da doğanın sabitliklerinden gelen dışsal risk'tir. Bu risk ile gelişmekte olan bilgilerin dünya üzerindeki etkisiyle yaratılan 'imal edilmiş risk' arasında fark vardır. İmal edilmiş risk, karşılaşma konusunda çok az tarihsel deneyime sahip olduğumuz risk durumlarını anlatır. İmal edilmiş risk sadece doğayla (ya da doğa olduğu düşünülen şeyle ilgili değildir. Yaşamın diğer alanlarına da girmiştir. Örneğin, sanayi ülkelerinde ve bir ölçüde dünya çapında derin değişiklikler yaşamakta olan ailelere ve aileye bakıldığında, iki ya da üç kuşak önce, insanların evlendiklerinde nasıl bir süreç yaşayacakları bilinirdi. Ama geleneksel yollar çözülmeye başlayınca, insanlar evlendikleri ya da bir ilişkiye başladıkları zaman, evlilik ve aile kurumlarının çok fazla değişmiş olması nedeniyle yaptıkları şeyin ne olduğunu tam bilmedikleri şeklinde bir duyguya kapılır oldular. İnsanların böylesi durumlarda, kendileri bilsinler bilmesinler, giderek riski daha fazla dikkate alarak düşünmeye başlamaları kaçınılmazdır.⁴

Bu noktada risk toplumu kavramını çerçevesinde incelendiğinde küreselleşme ve toplumun hızlı değişmesinden olumsuz yönde etkilenen diğer geri kalmış ülkeler gibi ülkemizin de birçok imal edilmiş sorunla boğuştuğu görülmektedir. Bunlar arasında, ekonomik anlamda enflasyon, işsizlik, göç, hızlı nüfus artışı ve suçların oluşması sonucunda toplumda oluşan güvensizlik algısı sayılabilir.

Suç sosyal problemlerden biridir. Sosyal sistem içinde var olan değerlere aykırı davranışlarda bulunmak, sosyal problemlerin ortaya çıkmasına neden olur. Gerçekte suç olgusunu izah edebilmek için toplum içindeki mevcut sosyal problemleri bilmek gerekir. Suç ile diğer sosyal problemler arasında yakın bir ilişki vardır. Özellikle bazı sosyal problemler sonucu suç işleme oranları artmaktadır. En genel anlamda suç, toplumda yürürlükte olan normlardan bir sapma olarak tanımlanmaktadır.

Suç kavramı evrensel ve genel bir olgudur. Suç, tarihin en eski çağlarından itibaren var olmuş ve bundan sonra da var olmaya devam edecektir. Genel olarak bakıldığında, suçun işlenmediği bir toplumdaki bahsetmek, bir hayal ya da ütopya gibi gözükmemektedir. İnsanların içinde ihtiraslarla birlikte, toplum halinde yaşamının ortaya çıkardığı çeşitli sosyal çelişkiler ve uyumsuzluklar buldukça suç da var olacaktır. Suç

⁴ Giddens, A., Modernliğin Sonuçları, İstanbul, Yürümlü Yayınları, 1992

bir bakıma, bazı kişilerin da rarışları ve tutumları ile, bunların içinde yaşadıkları grupta yerleşmiş da rarış örnekleri arasındaki bir çelişkidir. Bu çelişki her zaman ve her yerde zorunlu olarak var olacağından, genel ve evrensel bir olay teşkil eder.

Dünyada suç ve suçluluk alanında nitel ve nicel anlamda değişiklikler olmaktadır. Özellikle örgütlü olarak işlenen organize suçlar bir artış trendine girmiştir. Türkiye’de de son 20 yıldır terör suçları gündemin birinci sırasında olmasına karşın, son yıllarda yaşanan gelişmeler organize suçlarla mücadeleyi, güvenlik birimleri için vazgeçilmez kılmaya başlamıştır.

Her ülke ya da bölgede arklı biçimler alabilen organize suç, kavram olarak yeni olmakla birlikte, olgu olarak çok eskilere dayanmaktadır. Günümüzde, yol açtığı maddi ve sosyal zararların bakımından ciddi bir tehdit olarak algılanan bu suç işleme biçimi, birçok ülkede bir hayat tarzı ve sosyal bir doku olarak kaynağını derin sosyolojik unsurlardan almaktadır. Eleman sayısı, süreklilik, nüfuz elde etme haksız menfaat elde etme gibi belirli kriterlere sahip olan organize suç, aslında siyaset, medya, kamu yönetimi, adaleti ve ekonomiyi tesir altına alarak işlenen suçları ifade etmektedir. Organize suçun tipik faaliyet alanları, özellikle uyuşturucu madde, silah ve mühimmat kaçakçılığı, sahtecilik, uhuş, yolsuzluk, insan ticareti, göçmen kaçakçılığı ve kara paranın aklanması ile ilgili suçlardır. Günümüzde bu faaliyetlere, bilgisayar ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak çeşitli bilişim suçları ve klasik suç faaliyetlerinin birçok yeni versiyonu eklenmektedir.

Organize suçların ortaya çıkış şekilleri çok yönlüdür. İyerarşik organizasyon olarak ortaya çıkabileceği gibi, ticari ve şahsi olarak kullanılabilen bağlantıların oluşturduğu bir sistemin temelinde de gelişebilir. Organize suç grupları, çoğu zaman etnik dayanışma, dil, gelenek, sosyal ve ailevi unsurlar ile desteklenmektedir. Bu noktada, organize suçun tanımlanması konusu sosyolojik hem de hukuksal bir olgu olduğunu belirtmeliyiz. Hukukun getirdiği tanım, belirsizlikten uzak; somut olayları kavrayarak işlerlik kazanabilecek nitelikte olmalıdır. Tüm ülkelerin kabul ettiği ortak bir hukuki tanım bulunmamaktadır.

Organize suçun bir ülkedeki durumunu etkileyen faktörleri ana başlıklar halinde belirtecek olursak, küreselleşme, toplumun suça karşı tutumu, sosyal ve teknolojik değişiklikler, hükümetin, kolluk ve yargı gücünün konumu ve mevzuat ilk akla gelen faktörlerdir.

Günümüzde yüzlerce devlet bakımından sınır ötesi suç örgütleri bulunmaktadır. En basit bir örnekle Afganistan'da üretilen eroin Amsterdam ya da Londra sokaklarında satılmakta, elde edilen kara para ise başka ülkelerde aklanmaktadır.

Örgütler elde ettikleri büyük kazançlarını hem yeni suç faaliyetleri işlemekte hem de yüksek düzeydeki kamu idarecilerine, siyasilere ceza adalet sistemine nüfuz etmek için kullanmaktadır. Ellerindeki bu yasadışı gelirin aklanması, suç örgütlerine birçok fırsat sunmaktadır. Bunların en önemlisi, yer altı dünyasının yasal alana çıkması ve meşruiyet kazanması yolunda sağladığı imkanlardır. Böylece, sermaye bu yolla elde edildikten sonra kendisine ya aş ya aş meşru düzen içinde de kimsenin saldıramayacağı bir takım kılıklar elde etme gayretine girmektedir. Bu kara paranın ele geçirilme miktarı dünya genelinde oransal olarak düşük seviyededir. Bundan dolayı, örgütlerin suçtan elde ettikleri bu değerleri ele geçirebilmek için, kolluk, savcılık ve mahkemeler bazında yeni anlayışlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Birçok ülkenin bu suçlulukla mücadeleye dönük özel kanunlar çıkarmasına karşın, sorunu çözmeye yönelik çabaların yeterli olup olmadığı sürekli tartışılmaktadır. Zira organize suçluluk azalmamakta tam tersine giderek artmaktadır. Yapılan tüm gayretler, suç örgütlerinin içinde buldukları süreci etkilemeye yöneliktir. Bu amaçtan da anlaşılacağı gibi organize suçla mücadele de bir süreçtir. Bu süreç ne kadar etkin işletilirse, suçluluk dünyasına o kadar nüfuz etmek bazı şeyleri olumlu yönde değiştirmek mümkün olabilecektir.

yuşturucu kaçakçılığı, yolsuzluk, kara para aklama insan ticareti gibi organize suçlarda bazen maddi delil elde edilmesi çok güç olmaktadır. Örgüt bünyesinde, suç faaliyetlerinin icrasına aynı zaman ve mekanda dahil olmayan birçok örgüt üyesi dahil olmaktadır. Bu durum, örgütün faaliyetleri ve üyeleri hakkında tanık olarak verilen ifadenin önemini arttırmaktadır. Eski örgüt mensupları tarafından verilen ifadeler, örgütün çökertilmesini sağlayabilecek güçtedir. Özellikle, alacağı cezadan önemli ölçüde indirim yapılması şartıyla adli makamlarla işbirliği yapan şüphelilerin itira ları, birçok örgüt liderini ve mensubunu uzun süre mahkum ettirebilecek güçtedir.

Organize suçlarla mücadelede, iletişimin dinlenmesi, kayıt ve verilerin incelenmesi, gizli izleme yapılması ve muhbirlerden aydalanılması gibi birçok farklı teknik kullanılmaktadır. Ancak teknolojik gelişmelerle eş değerli olarak kendilerini yenileyen ve her geçen gün daha da girift olan suç örgütlerine karşı, farklı tekniklerin

kullanılması bir zorunluluk halini almıştır. Bunlardan biri de tanıklardan azami aydalanılarak, gerektiğinde korunmalarının sağlanmasıdır.

Bir olayla ilgili duyu organları ile edindiği bilgileri yetkili birimlerle paylaşan kişi anlamında kullanılan tanık, bir olayın aydınlatılmasında önemli bir role sahiptir. Ne var ki dünyada suçların aydınlatılmasında etkin olarak yararlanılan tanıklardan Türkiye’de aynı ölçüde yararlanıldığı söylenilemez. Bu ihtiyaçtan hareketle 5271 sayılı M nın yürürlüğe girmesiyle birlikte, tanıklık işlemini fonksiyonel hale getirmek için yeni bir tanık koruma kanununun çıkarılması gündeme gelmiştir.

Önümüzdeki dönemde hukuki ve teşkilatlanma alt yapısı olarak ideal düzeyde olunacağı görülmektedir. Ne var ki Türkiye’deki tanık koruma istatistiklerine bakıldığında, rakamların çok düşük olması, arklı alanlarda da sorunların arlığını göstermektedir.

Yapılan çalışmada özellikle tanıklık işleminin fonksiyonel olmamasındaki sosyal nedenler deşire edilerek, çözüm önerileri üzerinde durulacaktır.

Sosyal bilimlerdeki nicel araştırma tekniklerinden olan anket tekniğinin kullanıldığı Ankara KOM merkezli çalışma, kaçakçılık ve organize suçlar alanındaki tanık müştekiiler üzerinde uygulanmıştır. 108 kişiden oluşan örneklemin, araştırmanın genel konseptiyle ilgili ipucu verebilecek nitelikte olmasına dikkat edilmiştir.

alışmada, araştırmanın teorik çerçevesini oturtabilmek için kaynak tarama tekniği ile açıklayıcı tespitlerin ve çözüm önerilerinin getirildiği anket uygulama yönteminden aydalanılmıştır.

alışma dört bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde organize suçların genel görünümü, ikinci bölümde organize suçların Türkiye’deki gelişim süreci, üçüncü bölümde suç örgütleriyle etkin mücadele için kullanılması gereken özel soruşturma metotları ve dördüncü ve son bölümde de tanıklık kurumunun neden işle sel hale getirilemediğine yönelik yapılan alan araştırmasının sonuçları erilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇLARIN GENEL GÖRÜNÜMÜ

A- Mafya (Organize Suç) Olgusu

‘Mafya’ kelimesinin ortaya çıkışıyla ilgili bir çok arsayım bulunmaktadır. Kelimenin köken olarak tarihte Sicilya’da yaşamış Arap topluluğundan çıkmasından, akronim arklı kelimelerin baş harflerinin bir araya getirilmesi) şeklinde kullanımına kadar arklı iddialar ortaya atılmıştır.

Kelimenin köken olarak Arapça olduğu ve ‘gizli’ anlamındaki ‘hafi’ sözcüğünden türediği belirtilmektedir. Gizlenen işlerin yapıldığı yerlere ‘Mahfel’ veya ‘Mahfelya’ denir. Sicilya aksanında bu kelime ‘Mahfelia’ şeklini almış, daha sonra telaffuz, gizli kapaklı işler yapan anlamında Mafya’ya dönüştürülmüştür.⁵

Akronim kullanımı olarak en yaygın olanlar ise;

Mazzini Autorizza Furti Incendi Avvelenamenti (Mazzini hırsızlık, kundakçılık ve zehirlenmeyi onaylıyor).⁶

iğeri Morte Alla Francia Italia Anela (ransızlara ölüm, talya kükrüyor) ifadeleridir.⁷

Bu ve benzeri bir çok kısaltma göz önüne alındığında ‘Mafya’ kelimesinin orijinalinde “Mafya” şeklinde olduğu görülmektedir. iğeri bütün yabancı dillerde de kelime bu şekilde kullanılmaktadır.

Ma yanın tanımını tek yönlü yapmak doğru olmaz. Ma yanın tanım olarak; salt organize suç, sosyolojik veya sadece hukuki açıdan incelenmesi bizleri yanıltır. Bu tür yaklaşımlar mafya ka ramını tam anlamıyla ortaya koyamayacağı gibi, bu konuda çalışanları da yanlış alanlara sevk ederek, mücadele alanında istenilen sonuçların alınamamasına sebep olabilir.

⁵ Çulcu, M., Mafya Üzerine Notlar, astaş Yayıne i,

⁶ Schneider, A. / Zarate, O., Herkes için Mafya, S:7

⁷ Çulcu, M., Mafya Üzerine Notlar, astaş Yayıne i,

Tartışılabilir olmakla birlikte bu çalışmada, ‘mafya tipi organize suçlar’ kavramının özel olarak seçilmesinin nedeni, organize suç/örgütlü suç gibi kavramlar daha ziyade hukuki bir olguyu tanımlamak için kullanılırken, mafya teriminin, sosyolojik nitelikleri de olan bir yapılanmayı ifade etmesidir.

Prof. Dr. Hess ma yayı, ‘merkezi otoriteye karşı yerel güç odaklarının direnişi’ olarak tanımlamaktadır. Hess’in bu tanımlaması bilimsel bazda en geniş alanı kapsamaktadır. Her şeyden önce yasadışı direniş olgusu vurgulanarak hem hukuk, hem de kriminal boyutlar ortaya konmaktadır. ‘Merkezi otorite’ çağdaş devlet otoritesinin siyasi, ahlaki ve hukuki erkini ifade etmektedir. ‘Yerel güç’ ise, geleneksel yaşam tarzı ile onun alt yapısını oluşturan örfi hukuk oluşumlarını ifade etmektedir. Bu durum, tanımın sosyolojik boyutunu ortaya koymaktadır.⁸

Ma yayı, devlet ve rejim karşıtı bir takım yapılanmalarla karıştırmamak gerekir. Devlet karşıtı örgütlerin dayanak noktasını genellikle dinsel veya ideolojik ilke ve esaslar meydana getirir. Yani bu tip organizasyonlar, devleti ve kurumlarını zaafa uğratarak, kendi ideoloji ve ilkeleri çerçevesindeki devlet anlayışı ve otoritesini kurmayı hedeflerler. Tesis edebilecekleri devletin kurumsal yapısı ve işleyişi ise, yine sa undukları doktrin veya inanç sisteminin kurumları olacaktır. Bu tür örgütler, sadece kabul etmedikleri devlet otoritesine karşı mücadele etmekle kalmazlar; aynı zamanda, kendi öğretileri ve düşünceleri ile uyuşmayan kural ve kurumlara karşı da mücadele başlatırlar ve onları yok etmeye çalışırlar.

Halbuki ma yayının doğrudan devlet veya kurumlarını yok etme gibi amaçlarının olduğu iddia edilemez. Zira mafya, ‘çifte söylemli’ bir davranış biçimi sergileyerek önce mevcut kural ve kurumları herkesten fazla sahiplenir görünerek, onları kontrollerine alır ve hatta, bu kural ve ilkeleri gerçekten sahiplenenlere karşı savunur görünür. Daha sonra da çıkarlarının gerektirdiği biçimde yönlendirerek, çarpıtarak ve hatta yok sayarak, bunları kendi çıkarlarının bir aracı durumuna getirir.⁹

talya da mafya tipi organize suçlarla mücadelede bir çıkır açan ancak kendisinden öncekiler gibi 1992 yılında düzenlenen bir suikastla öldürülen Sa cı

Falcone konusuna değişik yaklaşımları getirmiştir.

⁹ Çulcu, M., Her Sakaldan Bir il, E Yayınları, 2001:30-31

¹⁰ Falcone, G. / Padovani, M., Cosa Nostra, Cep itapları . , 1993

¹¹ eşe, E., Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis, Seçkin Yayıne i, 2002:156

¹² Barzini, L., The Italiens, NewYork, Atheneum,1965:253

Falcone'ye göre kendisinin en çok etkilendiği nokta, ma yanın kendi içinde bir devlet düzeni sağlayabilmiş olmasıdır. Mafya bir güç düzenidir. Devletin trajik bir şekilde yetersiz kaldığı topraklarda devletin yerine geçer. Onun işini görür. Mafya bir ekonomik düzendir. Öteden beri karanlık eylemlerle bağlantıdadır ve düzenli bir verim ve kazanç sağlar. Mafya bir suç örgütü olarak Sicilya değerlerini kullanır ve onları da aşar. Sonuçta, ma yanın eylemlerinin siyasal özü, en ufak bir belirsizliğe yer bırakmadan açıkça demokrasiye alternatif bir çözüm sunmasıdır.¹⁰

Mafya, öznel olarak bir suç örgütünü tanımlamaktan çok belirli bir alt kültürü, kendine özgü gelenekleri ve da ranış kodları olan bir olgu ve oluşumu ifade etmektedir. Bu oluşum içerisinde, yardıma ihtiyaç duyan veya herhangi bir konuda müşkül durumda olan bir kişi, kendisine yardımcı olacağını düşünmediği yasalara ve resmi kurumlara müracaat etmek yerine, şiddeti ve acımasızlığı ile kısa sürede iş çözme güç ve kabiliyetine sahip bulunan mafyaya baş urmayı tercih eder. elişmelerin bu yönde olması ve artan bir ilgiyle ma yanın tercih edilmesi, bu örgütleri gittikçe güçlendirmiş ve mafya, sosyal hayatın kabul edilebilir bir unsuru haline gelmiştir.¹¹

Barzini, zihinsel bir durum ve yaşam şekli olan ma yayı gizli ve yasadışı bir örgüt olan mafyadan ayırmaktadır. İki, suçlu veya kanunlara saygılı ayırımı olmaksızın bütün Sicilyalılar tara ından benimsenmekte ve paylaşılmaktadır. Bu çerçevede kullanılan mafya teriminde şu temel hususlar bulunmaktadır

Sicilyalılar birbirlerine yardımcı olmalı, arkadaşlarına destek vermeli ve arkadaşları hatalı, düşmanlar haklı dahi olsa ortak düşmanlara karşı sa aşmalıdır. Her bir Sicilyalı, koşullar ne olursa olsun, mutlaka şere ve haysiyetini korumalı ve sa unmalı ve küçük bir hakaretin dahi karşılıksız kalmasına asla müsaade etmemelidir. Onlar sır saklamasını bilmeli ve resmi yetkililer ile kanunların arlığını asla göz ardı etmemeli ve onlardan sakınmalıdır.

kincisi ise suç anlamında kullanılan ma yadır. ıkar sağlamaya yönelik veya suç işlemek için oluşturulan suç örgütleri olarak da tanımlanabilen bu yasadışı güç anlamındaki mafya, çok yönlü olduğu kadar çok isimlidir.¹²

'ıkar amaçlı suç', 'mafya tipi suç', 'profesyonel suç', 'örgütlü suç', 'illegal girişim', yeraltı dünyası imparatorluğu, 'gizli topluluk', 'çete', 'şebeke', teşekkül, 'örgüt' ya da basitçe ve çok yaygın bir şekilde 'mafya' gibi terimler, farklı zaman ve ortamlarda organize suç ve suçluluk terimi yerine kullanılmaktadır.

arklı arsayımların ortaya atıldığı, ihtilalı bir alan olan organize suç; hem endişe verici ve ürkütücü suçlu örgütü' olarak tanımlanmakta, hem de sosyolojik yönüne gönderme yapar tarzda 'sosyal modifikasyonun hasta basamakları olarak da nitelendirilmektedir.

Ancak, son yıllarda 'mafya' Sicilya'daki kökenlerine özel bir gönderme içermeyen ve dünyanın neresinde olursa olsun, organize suçları nitelemek üzere kullanılan bir sözcüğe dönüşmüştür.

Organize suç kısa ve öz olarak, "üçden fazla kişinin gizlice biraraya gelerek işbirliği yapmak suretiyle teşekkül oluşturması ve sürekli bir şekilde kazanç sağlama amaçlı olarak suçlar işlemesidir, şeklinde tanımlanabilir. Organize suçlarda birden fazla suçlu söz konusudur; bunlar suç işleme amaçlı olarak birbirleriyle ilişki içerisinde ve bu ilişkiyi de sürdürme isteğini taşırlar.

Kamuoyu, yasama organı, kolluk kuvvetleri ve sosyal bilimciler gibi farklı gruplar tarafından değişik şekillerde tanımlanması ve yorumlanması yapılan organize suç üzerinde farklı yaklaşımlar ve görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bir kesim konuyu hukuki açıdan ele alırken, diğer kesim ise sosyolojik veya farklı perspektiflerden değerlendirmektedir. azı durumlarda da, mevcut belirli genel özellikler ortaya konulmak suretiyle, bu kavram ifade edilmeye çalışılmaktadır. Kavramsal tartışmalara sebep olan konular genelde organize suçun kökeni, örgütsel yapısı ve eylemleri hakkındadır.

Amerika'da organize suçlarla ilgili çalışmalarıyla bilinen Howard Abadinsky, organize suç toplumsal değerler çerçevesinde tarif etmekte ve çok geniş bir çerçeve çizmektedir. Organize suç örgütlerinin özelliklerinin tamamına yakınına yer verilen bu tanım bir özet gibidir.

Abadinsky'e göre organize suçlar; yasal veya yasal olmayan metotlarla para ve güç elde etmek amacıyla, en az üç düzeyli hiyerarşik bir yapı sergileyen ve belirli bir

¹³ Abadinsky, H., Organized Crime, Third Edition., 1990:4

grup hiyerarşik disiplininde hareket eden ancak ideolojik amaçlı olmayan kişilerin yapmış olduğu eylemlerdir.¹³

yrıca, Abadinsky organize suçların özelliklerini sekiz başlık altında toplamıştır

a) deolojik değildir Organize suç örgütlerinin motivasyonu para ve güçtür. İddet içerikli eylemlerine uygun zemin oluşturmak ve kendilerini korumak için devlet görevlileri ile irtibata geçerler. Bu yönü itibarıyla, organize suçlar birkaç kişinin suç işlemek amacıyla oluşturduğu örgüt tipinden ayrılmaktadır.

b) Kendi içinde hiyerarşik yapıya sahiptir: Üç veya dört kademedan oluşan dikey bir yapılanmaya sahiptir. Askeri sistemdeki ast-üst ilişkisine benzer bir sistemleri vardır.

c) Sınırlı ve özel bir üyelik sistemi vardır Bir organize suç örgütü, elemanlarının sınırlı olması konusunda özel bir hassasiyet gösterir. Genellikle etnik köken, akrabalık ve suç kaydı olması gibi unsurlara önem verilir. İşlerde suç işleme isteğinin olması, kurallara uyabilme, verilen emri yerine getirme ve gizliliğe dikkat etme özellikleri aranır.

d) Emlaklıktır Elemanlarının grupta kalmasına ve yapılan bir işte veya düzenlenen bir eylemde süreklilik olmasına dikkat edilir. Kalifiye bir elemanın en büyük özelliği budur.

e) Üş et verme ve şiddette bulunma istekliliği olmalıdır Bir organize suç örgütünde şiddet, her zaman için kullanılmaya ve kabul edilmeye hazır bir içgüdü halinde olmalıdır. İstediğinde, yapılan faaliyetleri gizleme amaçlı rüş et verilebilir. Bunlar için ahlaki bir sınırlama yoktur.

f) İş bölümü bulunur: Bir organize suç örgütünde nitelikli elemanlar tarafından yerine getirilen iş bölümü bulunmaktadır. Cinayet işlemekten her türlü şiddet kullanımına kadar görevler, elemanlar arasında paylaşılır.

g) Tekelciliğe önem verilir: Organize suç örgütleri içinde de bölge ve faaliyet paylaşımı olur. Kesinlikle birbirleriyle rekabet halinde olmazlar. Sadece zaman zaman mücadeleci birimlere karşı işbirliği içine girerler.

¹⁴ Abadinsky, H., 1990:6-7

¹⁵ Ryan, P.J. / RUSH, G.E., Understanding Organized Crime in Global Perspective, London: SAGE Publications, 1997:137

¹⁶ Schelling, T., Choice and Consequence, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1997:180

h) Kendi içinde kuralları ve düzenlemeleri vardır. Organize suç örgütlerinin, yasal organizasyonlar gibi grup içi özel kuralları bulunur. Verilen görevi yerine getirmeyen örgüt elemanına farklı müeyyideler uygulanır.¹⁴

Dünyada birleşmiş Milletler Örgütü'nden sonra en çok üyeye sahip ikinci organizasyon olan Interpol Uluslararası Polis Birliği tarafından yapılan organize suç tanımı konuyu biraz daha uluslararası boyutta ele almaktadır. Buna göre organize suç; esas amacı, süreklilik arz eden bir şekilde gelir elde etmek ve ulusal sınırlara bakılmaksızın teşebbüsü devam ettirmek olan ve bu nedenle yasadışı faaliyetlerle meşgul olan şahısların teşekkül ettirmiş olduğu herhangi bir teşebbüs ya da grup olarak tanımlanmaktadır.¹⁵

Schelling yasadışı girişimlerin 'suçlu organizasyonlardan' farklı olduğunu iddia eder. O, örneğin hırsızlık suçunun organize suç olarak tanımlanabilmesi için şöyle bir çerçeve çizer:

hırsızlar, amaçlarına uygun olarak küçük çetelerle iş yapıyorlarsa, ortaklığın bir gereği olarak elde edilen kazancı paylaşıyorlarsa, gruba yeni alınacak üyeler için belirli bir prosedür uygulayıp gerektiğinde oylama yapıyorlarsa, kazalara ve tutuklanmalara karşı birbirlerine güvence verebiliyor ve ortak bir emeklilik yatırım fonu sağlıyorlarsa, mallarını pazarlayabilecek esnafla özel anlaşmalar yapıyorlarsa, polisle olan ilişkilerini düzenliyorlarsa, bir araştırma grubu, bir avukat ve bir teknik danışman görevlendiriyorlarsa, bir hırsızlık çetesi diğer hırsızlık çetelerinin istilasına karşı kendi bölgelerini korumaya başlıyorlarsa, ayrı olarak iş yapan hırsızlar elde ettikleri ganimeti kendi aralarında paylaşıyorlarsa, sadece kendi güvenlikleri için değil aynı zamanda rakip çeteleri saf dışı bırakmak için toplu olarak polisle görüşüp gizli anlaşmalar yapıyorlarsa, işte o zaman hırsızlar organize olmuş ve işledikleri hırsızlık suçu da bir organize suç olmuştur.¹⁶

Mafya Tipi Organize Suçları Türkiye'deki Türleri

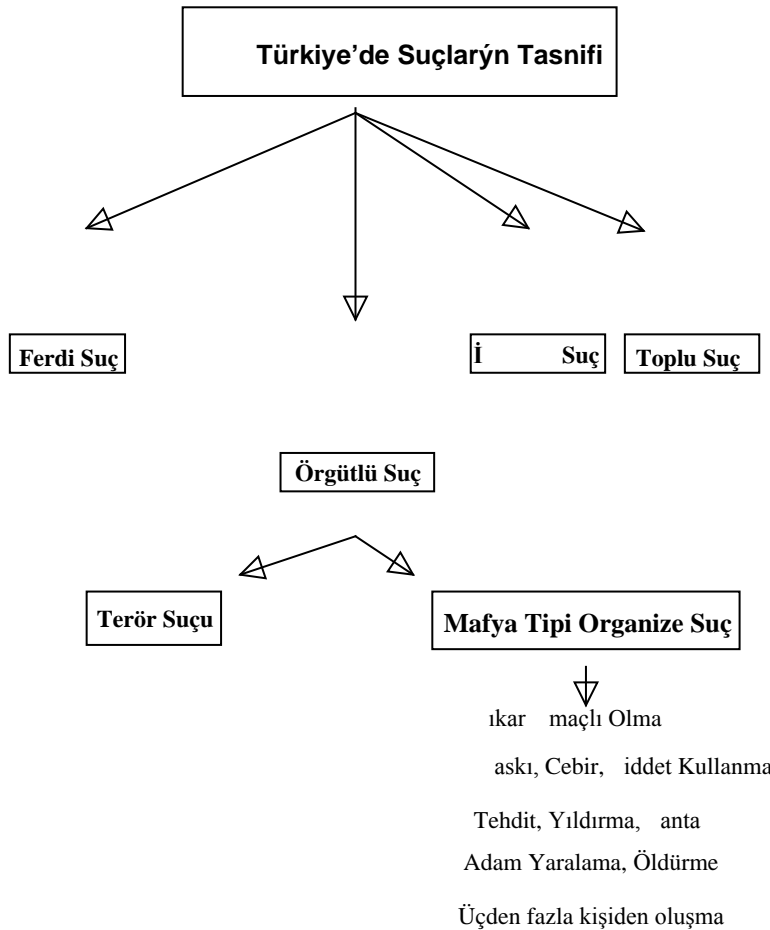
Genel anlamda Türkiye'de suçlar dört başlık altında toplanmıştır. Bunlardan;

Ferdi Suç : Bireysel olarak işlenen suçlardır.

Şirketli Suç : Bir azmettiricisi olup teşekkül halinde işlenen suçlardır.

Toplu Suç : Herhangi bir teşekkül olmaksızın toplu halde işlenen suçlardır.rneğin, stadyumlarda meydana gelen taraftar ka gaları veya gösteri yürüyüşlerinde çıkan ka galardır.

Örgütlü Suç : Türkiye’de iki başlık altında incelenmektedir. Bunlar terör suçları ve mafya tipi organize suçlardır. Şağıdaki şekilde de görüldüğü üzere, mafya tipi organize suçlarda, çıkar amacı güden ve üçten fazla kişinin bir araya gelmesiyle oluşan bir örgüt söz konusudur. Suç işlenirken, baskı, cebir, şiddet, tehdit, yıldırma, şanta , adam öldürme veya yaralama söz konusudur.

Ş 1 : Türkiye’deki suçların genel anlamda sını landırılması

¹⁷ Kazan, T., Çete, Gizli tti ak, Toplu Suç a ramları, Mukayeseli Hukuk ve Türkiye’de Durum”, Hukuk urultayı, 2000

Mafya tipi organize suçların Türkiye'deki durumuyla ilgili tanım çalışmalarında talya örneği üzerinde durulmuştur. talyan Ceza Kanunu', 13 Eylül 1982 tarih ve 646 sayılı kanunun 11. maddesiyle eklenen 416 bis fıkrasında, mafya tipi suçlara ilişkin bir tanıma yer vermiştir. Tanıma göre; örgüt üyeleri, birden çok cürüm işlemek, doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik faaliyetlerin, yetki, izin, ihale ve kamu hizmetlerinin yönetim veya kontrolünü elde etmek veya kendileri veya başkaları için haksız kazanç veya yarar sağlamak veya serbest oy kullanımını engellemek veya seçimlerde kendilerine veya başkasına oy sağlamak için örgütün yıldırma gücünden, buyruğu altına alma ve gizli işbirliği (omerta) durumundan yararlanırsa ise örgüt mafya tipidir. Burada mafya tipi örgütten bahsedebilmek için en az üç ve daha fazla kişinin biraraya gelmesi şartı aranmaktadır.¹⁷

Türkiye'de halk deyişiyle Mafyanın Türk Ceza Kanunu'na göre 'Çete', 4422 sayılı yasaya göre çıkarılmalı Suç Örgütü' olarak değişik tanımları bulunmaktadır.

4422 sayılı çıkarılmalı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesinin 1. fıkrasına göre çıkarılmalı suç örgütü';

doğrudan veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün denetimini ele geçirmek; ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde etkinlik ve denetim elde etmek; ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak, madde ve eşyanın azalmasına ve darlığına, fiyatların düşmesine veya artmasına sebep olmak, seçimlerde oy temin etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla zor veya tehdit uygulamak veya kişileri kendilerine tabi kılmaya zorlamak veya mensupları arasında her ne suretle olursa olsun açık veya gizli işbirliği yapmak suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suçlar işlemek için kurulan örgüt" şeklinde tanımlanmaktadır (çıkılmalı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu 1. Madde).

Bu maddede örgüt kurulmasındaki amaç, iki bölüm halinde ortaya konmuştur. Buna göre; örgütü kuranlarda, kendilerine veya başkalarına haksız çıkarılmalı sağlama nedeninin mevcut olması, geniş ve kapsayıcı olan amaçtır.

Maddenin içerdiği diğer özel maksatlar ise;

a) doğrudan veya dolaylı olarak bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün yönetim ve denetimini ele geçirmek,

- b) Kamu hizmetlerinde, basın yayın kuruluşları üzerinde etkinlik ve denetim elde etmek,
- c) hale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde etkinlik ve denetim elde etmek,
- d) Ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst oluşturmak,
- e) Madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyatların düşmesini veya artmasını sağlamak,
- f) Seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemektir.

ıkar amaçlı suç örgütü suçunun oluşmuş sayılması için, belirli kişilerin yukarıda belirtilen amaçlarla ve yine maddede belirtilen araçlarla birden çok suç işlemek üzere fiilen biraraya gelmiş olmaları gerekmektedir. Maddede belirtilen suçların işlenmesi hususundaki kast, karar ve plan suçun temel niteliğini oluşturmaktadır.

Eski Türk Ceza Kanunu'nun 313. maddesinde ise Çete "her ne biçimde olursa olsun cürüm işlemek için örgüt kuranlar" şeklinde tanımlanmaktadır (Türk Ceza Kanunu 313. madde).

Örgüt kurmakta özel kast arayan 4422 sayılı kanun bu yönüyle TCK 313'den ayrılmaktaydı. TCK 313'ün öngördüğü teşekkül her türlü suçun işlenmesinde kurulabilen bir teşekküldür. 313 üncü maddedeki suç, mutlaka bir çıkar elde etmek için işlenmez, intikam içinde işlenir, öç almak içinde işlenir, çeşitli sebeplerle işlenebilir.

Ancak 4422 sayılı kanun genel, amaç olan "kendilerine haksız çıkar sağlamaya ek olarak ikinci olarak ıkraya belirli maksatlar koymuştur. Böylece örgüt kurma kastı belirli suç hareketleriyle sınırlanmıştır. Özetle, 4422 sayılı kanununun 1. maddesinde tanımı yapılan çıkar amaçlı suç örgütü de bu genel tanımın içinde oluşturulan özel bir alanı ifade etmektedir. O da, baskı cebir ve şiddet unsurlarının örgütlü olarak haksız menfaat elde etmeye yönelik belirli suçları işlemede kullanılmasıdır.

Çete; sözlüklerde, ordu birliklerinden olmayan silahlı küçük birlik olarak tanımlanmaktadır. Ansiklopedilerde, bir kişinin yönetiminde, her türlü hukuk kuralı ve sınırlamalarının dışında çalışan, esnek, kolay davranabilen başı bozuk örgüt diye tanımlanmaktadır. Çetelerin, önceden zorla para almak, mal ve insan kaçırmak gibi yasadışı eylemler yapmak amacıyla kurulduğu, çoğu kez kanun kaçaklarından oluştuğu, günümüzde ise amaç değiştirerek, resmi ve askeri birliklerin çeşitli taktik ve hukuki nedenlerle yapamayacakları işleri yapan, yarı resmi nitelik kazanmış örgütler olduğu ifade edilmektedir.

2004 Türk Ceza Kanununda ise ‘‘Suç işlemek amacıyla Örgüt Kurma’’ başlığı altında (Madde 220) yapılan düzenlemede kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenlerin cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Örgütlü olarak işlenen suçlar bakımından genel bir hüküm olma özelliğindeki bu maddede ‘‘örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde’’ denilerek örgütün arlığı için gerekli olan şartların da gözetilmesi gerektiğini uygulamıştır. Ayrıca kanuna göre bir örgütün arlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekmektedir.

Suç örgütü kurmakla ilgili bu yeni hüküm (m.220) eski TCK’ya göre (m.313) daha ayrıntılı bir tanımlama yapmakta, teşekkül yerine ‘‘örgüt’’ terimini kullanarak hem TCK 313’deki örgütü, hem de 4422 sayılı kanunda tanımlanan çıkar amaçlı suç örgütünü içine almaktadır.

Maddenin beşinci fıkrasında, örgüt yöneticilerinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılması gerektiği kabul edilmiştir. Örgüt yapısı içinde, kendisine suç işlemek gibi örgütün amacına uygun bir görev verilen kişi bu görevini yerine getirmezse, hemen yerine bir diğeri rahatlıkla ikame edilebilmektedir. Bu nedenle, örgütün yöneticisi konumunda olan kişiler, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulmalıdırlar.

TCK m.220/7’de ‘‘örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. denilerek, örgütün arlığını devam ettirmek ve suç faaliyetlerini kolaylaştırmak amacıyla örgüt üyelerinin dışından yapılan yardımlar cezalandırılmaktadır.

Bu çalışma, yukarıda belirtilen 4422 sayılı yasanın 1. maddesindeki mafya tipi organize suç örgütleri üzerine yapılmıştır. Bundan hareketle, çalışmada mafya olgusu ile kast edilen, mafya tipi organize suç örgütleridir. Organize suçların özel bir biçimine işaret eden mafya tipi suç örgütleri tabiri aslında kolluğun belirli karakteristik özelliklere sahip suç gruplarını diğere suç gruplarından ayırmak amacıyla ortaya çıkmış bir tanımlamadır.

4422’deki tanım, talya daki hukuki tanımla birçok açıdan benzeşmektedir. talya Ceza kanunu 416 ve 416 bis (ek) maddelerinde normal suç teşekkülleri ile mafya tipi örgütlerini birbirinden ayrı değerlendirmektedir. Buna göre 416. maddede birden

çok suç işlemek için üç ya da daha fazla kişinin bir araya gelerek teşekkül oluşturması, normal suç teşekküllerini tarif etmektedir. 416 bis maddesinde ise, Mafya ve Kamorra gibi üst seviyede yapılanmış gruplara üyeliği suç saymaktadır. Bu da kanun koyucunun organize suç modeli olarak mafya tipini esas aldığını göstermektedir.

B- Mafya Tipi Organize S Tarihsel G

Ma yanın ne zaman ve nasıl ortaya çıktığı konusu halen tartışılmaktadır. Bununla birlikte, ma yanın doğduğu ve geliştiği çevrenin, köklerinin Sicilya nın çok eski tarihi geçmişine dayandığı sıkça ifade edilir.

Alman sosyolog Henner Hess “Mafya diye, somut bir örgüt yoktur. Bir da ranış biçimi ardır. Bu ise Sicilyalıların da ranış biçimidir ve ma yanın tarihini yazmaya teşebbüs eden araştırmacı ister istemez, Sicilya tarihini de kaleme almak zorundadır. demektedir.¹⁸

Bu yüzden ma yanın daha iyi anlaşılabilmesi için, önce onun serpildiği toprakların, yani Sicilya nın tarihine bir göz atmak gerekir. Sicilya, tarih boyunca ardi arkası kesilmeyen pek çok saldırı ve işgallere maruz kalmıştır. 1860 yılına kadar Yunanlılar, omalılar, izanslılar, Araplar, Normanlar, Almanlar ve spanyollar tara ndan işgal edilmiştir. Bu kolonistlerin her biri, adanın zengin kültürel geçmişine katkılarda bulunmuştur. Ancak bunlar, Sicilyalıların sırtına ağır vergiler yüklerken, insanların geçim kaynaklarını oluşturan buğday, ipek, pamuk, şeker kamışı ve sülfür gibi doğal kaynaklarını da sömürmüşlerdir.¹⁹

Sicilya, bu süreç içerisindeki binlerce yıllık ekonomik, politik ve sosyal sorunlar, işgaller, sömürgeler ve haksızlıklardan sonra 1860 yılında yapılan ihtilal ile talya ile birleşmiştir. Ancak, bu birleşme sonrasında Sicilya halkı ve Güney talya için ciddi bir değişiklik olmamıştır. Yabancılar tara ndan ezilmek yerine bu defa da talyanlar tara ndan benzer uygulamalara maruz kalmıştır.

1860 birleşmesinden sonra ulusal birleşmenin getirdiği düzenlemeler karşısında eski ekonomik yapı çökmüş ve suç örgütlerinin sayısı artmıştır. Yeni hükümetin, açık ve gözle görülür bir şekilde Kuzey’i her zaman Güney üzerinde daha a anta lı bir

¹⁸ Çulcu, M., ünyamızı Saran Mafya, 1. Cilt, astaş Yayınları, 1992:5

¹⁹ Schneider, A. / Zarate, O., Herkes için Mafya

konumunda görmesi, ekonomik yatırımları Kuzey'e yapması, Güney'in sosyo-kültürel değerlerini önemsememesi ve hafife alması sonucunda Sicilyalılar ya aş ya aş Kuzey'deki yeni hükümete karşı ta ır almaya ve duydukları nefreti dışa vurmaya başlamışlardır.

Sicilyalılar tüm zamanlarda, sürekli işgal ve yabancı yönetimler altında yaşamış olmanın etkisiyle, 'içe dönük' bir yaşam sürmüşlerdir. Bu içe dönüklük de, dıştan gelen 'ahlaksal ve hukuksal' baskıları reddederek 'yerel ahlak ve hukuk' anlayışının hakim olmasına ve daha da güçlenmesine yol açmıştır.²⁰

Bu gelişmelerden sonra ortaya çıkan örfi ahlak ve hukuk kuralları çerçevesinde oluşan Sicilya geleneksel yaşam biçimi, 19. yüzyılda çağdaş ahlak ve hukuk çerçevesinde tesis edilen talyan irligi nin merkezi yönetimini temsil eden Roma yönetimi tara ından dayatılan çağdaş yaşam biçiminin temel ilkeleriyle çelişmeye başlamıştır.

Bu durum Sicilya'da yeni bir yaşam tarzının, 'çifte ahlak ve çifte hukuka' dayanan mafya tipi toplum yapısının ortaya çıkmasına neden olmuştur .²¹

Bu eğilim ile birlikte yoğunlaşan tepkiler çeteleşmeye ve örgütsel bazda suçlu gruplarının oluşmasına yol açmıştır.²²

Ma yayı yok etmek veya en azından gücünü zayı latmak amacıyla talyan hükümeti tara ından değişik zamanlarda çok şiddetli ve kapsamlı operasyonlar gerçekleştirilmiş, ancak bunların hemen hemen hepsi başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Bunlardan biri, mafya ile mücadelede dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. 1930'lu yıllarda işbaşına gelen Mussolini, mafya ile mücadelede Cesare M yi göre lendirmiştir. Ancak, M binlerce insanı sebepsiz yere tutuklamış ve devletin halk desteğini kaybetmesine sebep olmuştur. Bu şekilde ma yayı yer altına itmiş ve ma yanın faaliyetlerinde daha gizli olmasına ve pro esyonelleşmesine sebep olmuştur .²³

²⁰ Çulcu, M., ünyamızı Saran Mafya, 2. Cilt, astaş Yayınları, 1992:315

²¹ Çulcu, M., Her Sakaldan Bir ıl, E Yayınları, 200:37-38

²² Gambino, R., Blood of My Blood: The Dilemma of the Italian- American, Garden City, NY: Doubleday, 1974:289

²³ The Observer, 07.05.2000

²⁴ rıboğan, D.Ü., loballeşme Senaryosunun Aktörleri, stanbul Der Yayınları, 1996:235

²⁵ Fried, J., 'Pope Assails Mafya in New Year message', Daily News, January, 2,1975:6

Zaman zaman yapılan yoğun mücadele karşısında bazı mafya liderleri gizli örgütlenme yolunu tercih ederken, bazıları da Amerika'ya göç etmek zorunda bırakılmıştır.

iğer taraftan bir kısım güçlü mafya liderleri, devlet yetkilileri ile olan yakın ilişkilerini kullanmak suretiyle polis ve yargı karşısında dokunulmazlık zırhını kazanmışlar ve Sicilya'daki arlıklarını devam ettirmişlerdir. talyan hükümetindeki istikrarsızlık ve II. Dünya Savaşına dahil olma ile birlikte mafya yok etme veya gücünü azaltma yönündeki çabalar zayıflamış ve sonuçsuz kalmıştır. Mafya, talyadaki faşist rejimin mağlup edilmesinden sonra tekrar sahneye çıkmıştır.²⁴

talya da sadece bir yıl içerisinde kırktan fazla adam kaçırma suçunu gerçekleştirdiği ve kurbanların ailelerinden yaklaşık olarak 15 milyon dolar fidye aldığı ifade edilen Sicilya Mafyası, diğer gizli suç örgütlerinden çok daha fazla bir şekilde, yaklaşık yüz yıldan fazla bir zamandır araştırmacıların, medyanın, halkın, devlet yetkililerinin ve uluslararası kamuoyunun dikkatini çekmektedir.²⁵

C- Mafya Tipi Organize Suçların Ortaya Çıkma Nedenleri ve Sebepleri

Mafya tipi suçların ortaya çıkış nedenleri incelendiğinde, bunları yine yereldeki geleneksel/örfi yaşam tarzının esaslarında aramak gerekmektedir. Zira, çağdaş yaşam tarzı karşısında zıtlık ve direniş gösteren hususlar 'geleneksel/örfi yaşam tarzının bir tezahürü olarak ortaya çıkmaktadır. Yerelde yaşamın esaslarını belirleyen bu kural ve kurumlar, tarihsel süreç içinde oluşarak toplumsal dokunun hücrelerine nüfuz etmiş bulunmaktadır. Bu şekilde kendisine uygun zemin oluşturan mafya tipi suç örgütleri toplumda kısıtlı yaşanan malların temini için birer alternatif olmuşlardır. Bu boşluğu doldurmaya çalışmışlardır.

Mafya tipi organize suçların genel olarak ortaya çıkmasında ve onların kendilerine toplum yapısı içerisinde yer bulmasında aşağıda belirtilen durumlar etkili olabilmektedir.²⁶

²⁶ Şık, M., "Organize Suç ve Ankara Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar Şube Müdürlüğü", Polis Dergisi, Ankara: EGM Yayınları, Ocak-Mayıs Haziran, Yıl 2000:149

²⁷ Sabah Gazetesi, 11.11.2000

a)Ülkelerin ekonomik yapılarındaki istikrarsızlık, sürekli yüksek enflasyon ve para piyasalarındaki yapay iniş ve çıkışlar,

b)Ülke yönetiminde kısa süreli de olsa siyasi otorite boşluğunun bulunması,

c) İnkartılan yasaların yeterince uygulanamaması, gereksinim duyulan yasaların çıkartılamaması gibi durumlar.

Mafya tipi suçlar, oluşum şartları açısından diğer suçlardan farklılık göstermektedir. İelmanlarının genellikle bir suç geçmişlerinin olması gerekmektedir.

azı suçlar için bir eğitim kurumu niteliğinde olan cezaevleri de, örgüt elemanlarının cezaevlerinde bulunanlarla etkileşime girerek yetişmesi için uygun birer ortam olabilmektedir.

Rusya'da kendisine karşı mücadele başlatan polislerin hemen hemen hepsini öldürten, bir çok ülkede faaliyet gösteren ve yine kendisine karşı bir çok ülkede ön tedbir alınan tanınmış bir mafya lideri ile yapılan röportajda, kendisinin adı bir suçtan dolayı girdiği cezaevinde mafya tipi suçları tanıdığı ve bu çevreden kendisine arkadaşlar bularak cezaevi sonrasında bu suçlara yöneldiğini ifade etmektedir.

talya daki en güçlü suç örgütlerinden birinin lideri olan Dan Raffaele Cutola, cinayet ve gasp suçlarından dolayı yirmi dört yıl hapis cezası almış, ama buna rağmen cezaevindeyken suç ailesini yönetmeye devam etmiştir. utola'nın suç örgütü, tarihsel geçmişinde olduğu gibi, yeni üyelerinin büyük bir kısmını cezaevlerinde kazanmıştır.

talya da tüm cezaevlerinden sorumlu sa cı Gian Carlo Caselli ile yapılan görüşmede talya da mafya ile mücadeleye cezaevlerindeki mafya liderlerinin dış dünya ile bağlantılarını keserek başladıklarını, 'Yüksek Güvenlik Hapishaneleri' adı ile özel hapishaneler kurduklarını ve bu sayede örgüt üyelerini son teknolojik gelişmelerden faydalanarak gözlem altına aldıklarını belirtmiştir. Sonuçta etkin mücadele yapılabildiği.²⁷

iğer bir neden ise, ülkelerdeki rejim değişikliğidir. ılı yılların başında oğu Bloku ülkelerindeki kapalı ekonomilerin, serbest piyasa ekonomisine geçerek dünya ekonomik sistemine açılmaları, yasadışı organize suçlar için uygun faaliyet alanı oluşturmuş ve organize suçların globalleşmesi sürecini de hızlandırmıştır.

²⁸ Ziegler, J., Suçun Derebeyleri, oğan itapçılık, stanbul, 1998:28

²⁹ Clutterbuck, R., (1990, 1992): Terrorism Drugs and Crime in Europe After Routledge, London 1990:9

Soğuk savaş sonrasında ülkeler arasındaki ekonomik sınırlar giderek kalkmış, karşılıklı ekonomik bağımlılık ilişkileri gelişmiştir. Özellikle Orta ve doğu Avrupa'nın eski sosyalist ülkelerinin, ekonomik anlamda yeniden yapılanma sürecinde kaynak bulma zorluklarıyla karşılaşmaları, yabancı sermaye girişlerine mümkün olduğunca az zorluk çıkarma yoluna gitmiştir. Doğu Avrupa ülkelerinin serbest piyasa ekonomisine geçiş sürecinde yaşadıkları zorluklar, organize suçlar konusundaki mevzuatlarının yetersizliği ve ekonomik sistemlerinin yeniden yapılanma sürecinde bulunması, organize suç örgütlerinin istismar edebilecekleri bir ortam yaratmıştır.²⁸

Ekonomik getiri olarak çok büyük miktarda paralara hükmedilmesi, ma yanın ortaya çıkmasını tetiklemektedir. Dünya genelinde organize suç örgütlerinin gücünün ellerinde bulundurdukları büyük maddi imkanlar göz önüne alındığında, son derece tehlikeli boyutlarda olduğunu söylemek yeni veya sürpriz bir saptama olmayacaktır. Bu bağlamda ma yalaşmanın yükselen eğiliminin gerek demokratik ve gerekse baskıcı ülkelerde ayrımsız olarak yaşandığı da açık bir şekilde ifade edilebilir.

Özellikle iletişimin artması ve yeni tüketim ürünlerinin bir zorunluluk olarak piyasalara sunulması, ancak bu ürünlere normal yollardan ulaşamayacağına inanan insanlar arasında, paraya, maddi güce kestirme ve kolay yoldan ulaşan ve toplumda sını atlama, önemsenme ve otoritesini kurma gibi cazip bir alternatif yaşamı mafya üyeliğinde bulanların sayısı her geçen gün artmaktadır. İsa yoldan zengin olma hayalleri kuran insanların bu hayallerini süsleyen rakamlar da oldukça iştah kabartıcı olabilmektedir.

rneğin, Kolombiya'da 14 sterlin olan kokainin Avrupa şehirlerine ulaşması durumunda fiyatı 35.000 sterline ve hatta toptancıdan sokak satıcısına ulaştığında ise, 70.000 sterline çıkması gerçekten ürkütücüdür.²⁹ Bu işi baştan sona yapabilen bir mafya örgütü, bire beş yüz kazanabilme gibi olağanüstü bir kazanç sağlayabilmektedir. Şte, her şeyin ekonomiye bağlandığı yeni dünyada, paranın çok hızlı kazanılabilmesi durumu, suç örgütlerini çeşitli riskleri alma pahasına hızla bu alana sevk etmektedir.

Sorunun toplumsal düzene ve ülke rejimlerine yönelen tehdidinin boyutunu biraz açmakta fayda görülmektedir. Organize suçların sadece bir alanı olan uyuşturucu

³⁰ Clutterbuck, R., (1990, 1992): *Terrorism Drugs and Crime in Europe* After Routledge,

ticaretinin ların başındaki yıllık cirosu 500 milyar dolar olarak tahmin edilmektedir. Bu rakamın organize suçlar içerisinde sadece bir sektörden elde edildiği değerlendirildiğinde, diğer çıkar amaçlı organize suç örgütlerinin faaliyetlerine ilişkin sayısal değerlerin hesaba katılmasıyla rakamların çok daha büyük olacağı kesindir.³⁰

ATO tara ından 2004 yılında hazırlanan ayatımız Mafya' adlı raporda da, Türkiye'deki mafya tipi suç örgütlerinin yıllık 60 milyar dolara hitap ettikleri şeklinde tespitlere yer erilmiştir.³¹

Böylesine yüksek rakamları elinde bulunduran organize suç örgüt liderlerinin eleman bulma endişesi taşımayacakları açık bir gerçektir. Bunun da ötesinde, finans durumu bu rakamlarla ifade edilen organize suç örgütlerinin, toplumu sevk ve idare eden siyasilere veya bürokratlara ulaşmada çok zorluk çekmeyeceği görülmektedir.

Clutterbuck bunu şöyle özetlemekte: talya ma yası talyan toplumunda çeşitli seviyedeki politikacılara, iş adamlarına, polise, hakim, sa cı ve gizli servis elemanlarına kadar ulaşıp onlara etki etmektedir. Bu durum sadece talya ya özgü kalmayıp diğer organize suç örgütlerinin özellikle uyuşturucu alanında faaliyetlerini yoğunlaştırdığı Peru, Kolombiya, Rusya Federasyonu, Polonya ve benzeri ülkelerde de söz konusudur.³²

D- Mafya Tipi Organize S Özellikleri

Mafya tipi organize suçların özellikleri genel olarak incelendiğinde, bunların sistemin bir sonucu olarak doğup zamanla geliştikleri, çok yönlü ve değişken özellikler taşıdıkları görülecektir.

Organize suçu şekillendiren unsurlar arklılık arz etmektedir. Ülkelerin ekonomik, sosyal, siyasi ve hukuki durumları bu unsurlar arasında sayılabilir. Bu nedenle, legal oluşum içerisinde kendisine yer edinen organize suçu deşi re etmek oldukça zordur.

Soğuk sa aşın sona ermesi ve dünyanın giderek global bir köy haline dönüşmeye başlaması, ülkelerin düşman ka ramlarını ve anlayışlarını da değiştirmiştir. Bu yeni anlayışa göre atandaşlık, bir ülke atandaşı olmak olarak

London 1990:8-9

³¹ ATO Raporu, 2004

³² Clutterbuck, R., (1990, 1992): Terrorism Drugs and Crime in Europe After Routledge, London 1990:8-9

değerlendirilmektedir. Elbette serbest dolaşım, sadece iyi niyetli insanlar tarafından kullanılmaz. İyi niyetli olmayan gruplardan biri de organize suç örgütleridir. İğır ülkelerle irtibatlı ya da ülkeler arasında kolaylıkla geçiş yapabilen global bir yapıya sahiptirler.³³

Her türlü ekonomik gelişmeyi takip eden suç örgütleri, suçtan kazandıkları paraları ticari usul ve yöntemlerden faydalanarak aklama işlemlerini yerine getirmektedirler. Ayrıca organize suç grupları, iletişim ve teknolojik alanda olabilecek tüm gelişmeleri en iyi şekilde takip edecek durumdadırlar. Ekonomik ve ticari ilişki içerisinde bulunan, alacaklı ve borçlu konumundaki kişileri bir araya getirip, kendilerini (onlar arasında hakem tayin edip iki taraftan da para almaktadırlar. Ayrıca alacaklı şahıs tarafından yer almak suretiyle tahsil edilmiş olan paradan, yüksek miktarda pay almaktadırlar. Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan ihalelerde, araçları asıtasıyla ihaleyi kendi lehlerine döndürmekte ve taraf oldukları kişilerin ihaleleri kazanmaları için gayret göstermektedirler. halenin kendi istedikleri şekilde sonuçlanması için; öldürme, yaralama dahil olmak üzere her türlü tehdit ve şanta yöntemine başurmaktadırlar.³⁴

Sözür, organize suçluluğun yedi karakteristik özelliği olduğunu belirtmekte ve bunları aşağıdaki şekilde sıralamaktadır

1- Organize suç örgütleri, genellikle kanunen yasaklanmış olan ve toplumun bazı kesimlerince talep edilen mal ve hizmet ihtiyacını karşılamaktadırlar.

2- Kazanç ve güç sağlamak için fonksiyonel işbölümü ve hiyerarşik bir düzen içinde faaliyet göstermekte, stratejik ve taktik planlar çerçevesinde, rasyonel bir hareket tarzına göre suç işleyen ve çeşitli suçlar bakımından uzmanlaşan faillerden oluşmaktadırlar. Ancak, her suç örgütü aynı biçimde katı bir hiyerarşik yapılanma içinde olmayabilir.

3- İsa zamanda ve hızlı bir biçimde kazanç sağlayabilecek maliyeti düşük, riski az kriminal faaliyetleri tercih etmekte ve yakalanıp cezalandırılma ihtimalini azaltmak için görünüşte mağdurları olmayan suçluluk alanlarında uzmanlaşmaktadırlar. Zira uyuşturucu madde ve illegal şans oyunları gibi suçlarda, mağdurlar suçun işlenmesinde kendi katkılarından dolayı suçu ihbar etmekten kaçınmaktadırlar.

³³ Kaplan, V., erşeyi e-leştirdik, nkara aşkent Yayıncılık, 2003:145

³⁴ açakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire aşkanlığı Daire itapçığı, 2001:116

4- İlegal ve legal faaliyetlerini sıkı bir biçimde irtibatlandırarak, hukuka aykırı fiillerin gizlenmesi ve kazançlarının legal hale getirilmesi amacıyla kara para aklamaktadırlar.

5- Maçlarına ulaşmak için şiddet kullanmaktadırlar. Her zaman açıkça cebre baş ururlar. İddete veya şiddet kullanma tehdidinde, örgütün normlarını ayakta tutmak, örgütün denetimini sağlayan ve kuralları ihlal eden üyelerini cezalandırmak, örgütün korunmasını veya amaçlarına ulaşmasını sağlamak için baş ururlar.

6- Etkili bir suç ko uşturmasından korunmak, organize suçlulukla mücadele edecek kişi ya da kuruluşları nötralize ederek hareketsizleştirmek, hukuki yardım almak, hukuka aykırı yollarla elde edilen kazançlarının aklanması veya toplumda kendi haklarında olumlu bir imaj yaratılmasını sağlamak için siyaset, polis, adliye, basın ve ekonomi çevrelerine nüfuz etmeye çalışırlar. Böylelikle kamu makamları veya toplumda önemli konuma sahip çevrelerde bulunan kişilerin güç ve prestijinden yararlanmak isterler. Zira bu çevrelerden destek görmeden organize suç örgütlerinin arolması mümkün değildir.

7- İlegal mal ve hizmetlerin elde edilmesi ve dağıtımını için ulusal ve uluslararası planda işbirliği yapmak suretiyle dayanışma ve karşılıklı bağımlılık içinde ortak bir çıkar topluluğu oluştururlar. Yrıca üyeler arasında suç örgütüne aidiyet duygusu ve bu üyeler için gerekli olan örgüt kuralları yaratılır.³⁵

Yenisey, organize suçluluğun teşhis edilmesinde kullanılan kriterleri;

- a) Yrıntılı hazırlık,
- b) Profesyonellik,
- c) Tüccar gibi davranma,
- d) arşı tedbirler alma,
- e) Bölgesel veya uluslararası ilişki,
- f) İyerarşi,
- g) Yardım alma,
- h) Yüksek hayat standardı,
- i) İrketleşme,

³⁵ Sözüer, A. , İkar Maçlı Suç Örgütü a ramı ve Özel Yargılama Tekniklerinin Türkiye'deki Boyutu" in: AB Uyum Süreci ağlamında Organize Suçlulukla Mücadele, Panel 05 Ekim 2001, Bildiriler ve Tartışmalar, İstanbul

j) Medya

ile bağlantı olarak belirlemede, ayrıca failerin devlet idaresinde önemli rol oynayan kişilerle herhangi bir şekilde ilişki ve bağlantı kurmaya çalışmasını da bir gösterge olarak kabul etmektedir.³⁶

Mafya tipi organize suçlara ilişkin olarak ortaya konan uluslararası kriterler de birbirleriyle örtüşmektedir. İster mafya, ister örgüt, ister çete, ister teşekkül, ister cemiyet, isterse de şirket olsun, hangi isimle anılırsa anılsın ABD dahil Avrupa ülkelerinde suç organizasyonundan söz edebilmek için genellikle sekiz kriter aranmaktadır.

Avrupa Organize Suçlarla Mücadele Çalışma Grubu'nun 28-31 Mart 1996 yılında Almanya'nın Leipzig kentinde yaptığı toplantılarda organize suç örgütünün kriterleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.³⁷

- Ralarında haksız kazanç elde etmek için fonksiyonel iş bölümü ve hiyerarşik bir yapı bulunması,
- Kazancın kural olarak suç ile sağlanması,
- Suç işleminin süreklilik göstermesi,
- Suç organizasyonu içerisinde yaptırım sisteminin bulunması,
- İddet ve tehdit gibi yöntemlerin kullanılması,
- Kamu ve/veya özel sektöre nüfuz edilmesi,
- Kara para aklanması yöntemlerine başvurulması,
- Paravan şirketlerin kurulması şeklinde tespit edilmiştir.

Ülkemizin de üyesi olması için çaba sarf ettiği Avrupa Birliği, organize suçlulukla ilgili kriterleri belirleyerek, bunları zorunlu ve opsiyonel kriterler olmak üzere ikiye ayırmıştır

1) Zorunlu Kriterler

- Üç veya daha fazla kişinin işbirliği yapması,
- Uzun veya belirsiz bir süre için bir araya gelme,
- Diğer suçlardan mahkum veya şüpheli olma,
- Kazanç ve/veya güç elde etme amacı taşıma

³⁶ Yenisey, „İkinci Dünya Savaşı Sonrası Organize Suç Örgütleriyle Mücadele”, İkinci Dünya Savaşı Sonrası Organize Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu Semineri, Adalet Bakanlığı, Ankara,1999:35

³⁷ Avrupa Konseyi 1999 Raporu

2) Opsiyonel Kriterler

- Örgüte her katılanın belirli bir görevi veya rolünün bulunması,
- Belirli bir iç disiplin veya denetimin arlığı,
- İddet veya tehdide müsait diğer araçların kullanılması,
- Siyaseti, medyayı, kamu idarelerini, güvenlik güçlerini, yargıyı veya ekonomiyi yolsuzluk veya diğer yöntemleri kullanarak etkileme çabası,
- Ticari yapılanma görüntüsü,
- Kara para aklama faaliyeti gösterme,
- Uluslararası düzeyde faaliyette bulunma,

Mafya tipi organize suçların diğer önemli bir özelliği, içe dönük olması ve grubun dışı re olmaması için konuşulmamasına dikkat edilmesidir. Bu bağlamda ‘Susma Yasası’ anlamında da kullanılan ünlü ‘Omerta’ uralı literatüre geçmiştir.

1970’lerde büyük bir polis baskınından sağ kurtulduğu için adı e saneleşen 76 yaşındaki bir baba, ABD’de ‘Mafya şarkıları’ adı ile bir CD hazırlandığını duyunca “Ben öyle bir şey duymadım diyor. Muhabir çevredekilere nedenini sorduğunda, ‘Omerta’ yanıtını alıyor. Yani 70’lik baba, şarkılar konusunda bile, ünlü suskunluk yasasına riayet ediyor. merta’nın sloganı tam da, Mimmo’nun çıkardığı CD’de yer alan şarkılardan birinin sözlerine denk düşüyor “Duymayan ve konuşmayan adam, yaşayan adamdır.”³⁸

E- Mafya Tipi Organize Suç Örgütlerinin Finans K

Sosyal bir doktrin, politik veya ideolojik bir amacı bulunmayan mafya tipi organize suç örgütlerinin en büyük hedefi, para ve güce sahip olmaktır.

Dünyada mafya tipi organize suç örgütleri ile yapılan mücadele örnekleri değerlendirildiğinde, bu tip suçların finans kaynaklarına yönelik olarak başlatılan operasyonlar neticesinde daha olumlu neticeler alındığı görülmektedir.

Ekonomik suçlar içerisinde, karşılığında gelir elde etmeye yönelik tüm faaliyetler girer. Bu nedenle, hırsızlık, kaçakçılık, dolandırıcılık, yağmacılık, insan ticareti, sahtecilik, rüş et ve kadın ticareti vb. gibi suçların yanı sıra, çıkar karşılığı adam öldürme veya kaçırma gibi mafya tipi suçlar da ekonomik suçlar kapsamında

³⁸ New York Times, 22.07.2002

incelenmektedir. Suçu işleyenler belli bir birikim ve eğitime sahip olabilecekleri gibi, sıradan insanlar da olabilirler.

Ekonomik suçlarda, suçu işleyen açısından incelendiğinde, iki yöntem kullanıldığı söylenebilir. Bunlar;

Bireysel Suçlar: olandırıcılık, mülki hakların ihlali, vergi kaçakçılığı vb. gibi faaliyetleri içermektedir.

Organize Suçlar: açakçılık, kumar vb. gibi faaliyetleri kapsamaktadır.³⁹

Ekonomik suçlar, günümüzde en önemli yasadışı faaliyet alanı haline gelmiştir. Öte yandan, dengesiz ya da yetersiz kalkınma ile aşırı gelişmişlik ortamlarının her ikisinin yaşandığı ülkelerde suç oranları çok yüksektir. Suç işleyenler, ekonomik gücü kendi tekellerine almaya çalışmakta, bu güç ise özellikle az gelişmiş ve geçiş aşamasındaki bazı ülkelerde politik gücü de etki ve kullanım alanına dahil etmektedir.

Organize suçların işlenmesinin yanı sıra bu suçlardan elde edilen haksız kazançların gizlenip yasal kazanç olarak gösterilmesi suretiyle, ekonomik sisteme sokulması zorunludur. Zira, organize suç örgütlerinin büyük bir bölümü kara parayla beslenmekte, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı veya diğer suçlar sonucu elde ettikleri gelirleri, örgütün de amı ve büyümesi için kullanmaktadırlar.

Bireyler tara ndan işlenen suçlar, sadece mağdura ve yakın çevresine değil, aynı zamanda topluma ve devlete de zarar vermektedir. İşlenen suç neticesinde elde edilen yasadışı gelir ve bu gelirden aklanan tutar ise, ekonomik, sosyal, ahlaki, stratejik ve siyasal açılardan olumsuz etki ve sonuçlara yol açmaktadır. Bu etki ve sonuçlar hem ulusal hem de uluslararası düzeyde ortaya çıkmaktadır.

ünyanın korkulu rüyası haline gelen Rus ma yasının hem yurt içindeki hem de yurt dışındaki yasadışı faaliyetlerinin, 1998 yılında bu ülkede yaşanan ekonomik krizin nedeni olduğu resmi makamlarca ifade edilmiştir.⁴⁰

³⁹ Özsoylu, A. F., “Suç Ekonomisi ve Mafya”, Ekonomik Forum Dergisi, 15 asım 1998:12

⁴⁰ Yetim, S., Kara Para Aklama ve Mafyokrasi, Nesil Yayıncılık, 2000:12

⁴¹ Yetim, S., Kara Para Aklama ve Mafyokrasi, Nesil Yayıncılık, 2000:13

⁴² asaopoğlu, A., “Sosyolojide Hermeneutik ygulamaları”, Felsefe ünyası Türk Felsefe erneği Yayınları, Sayı , Ekim 1992:65

Japonya'da 1998 yılında ortaya çıkan ekonomik krizin en önemli nedenlerinden birisi, mafya bağlantılı 800 milyar dolarlık batık kredilerdir. Bu tutar Japonya'nın 1996 yılı GSMH'sinin % 17,4'üne eşittir.⁴¹

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE ORGANİZE SUÇ

A- Türkiye'de Mafya Tipi Organize Suçlar ve Gözlemler

Türkiye'de mafya tipi organize suçların ortaya çıkması ve özellikle son dönemlerde gündem haline gelmesi, diğer ülkelerdeki mafya tipi organize suçların ortaya çıkış süreciyle genel anlamda benzerlik göstermektedir.

Asapoğlu'na göre, bugün içinde yaşanan toplumsal ve kültürel yapının anlaşılabilmesi için, toplumsal ve kültürel yapının tarihsel süreç içindeki değer ve anlayışlar sisteminin ve bunların geçirdiği değişimin anlaşılması, çözümlenmesi gerekmektedir. Bir toplumun kültür tarihi ile anlayış ve değerler sistemini bilmeden, günümüz insanının da davranış ve tutumlarını anlamak, açıklamak olanaklı değildir. Diğer bir deyişle, “bugünün bunalım ve sorunlarına çözüm yolları önerebilmek için, öncelikle geçmişini anlamak ve sorunların, bunalımların özünü kavramak gerekmektedir.”⁴²

Osmanlı döneminden itibaren Türkiye'deki mafya tipi organize suçların gelişimine sosyal tarihe açıklamaları çerçevesinde bakıldığında bu tür yapılanmaların kökeninde dönemsel olarak zaman zaman ülkede çeşitli nedenlerle devlet otoritesinin yok olması sonucu meydana gelen boşluğu doldurmak üzere ortaya yeni güç odaklarının çıkması görülecektir. Yeni güç odaklarından kastedilen, bir nevi birbirlerinin de amacı olan külhanbeyliği, kabadayılık ve son yıllarda sıklıkla kullanılan ‘baba’ gibi toplumda koruyucu bir rol üstlenmiş olan olgulardır.

Büyük şehirlerin şöhret alyesi olarak adlandırılan külhanbeyleri, kabadayılar ve onların dağa çıkmış hali olan eşkıyalar, Türkiye'de öncelikli olarak sosyal protestoların simgesi olarak tanınmışlardır. Yazılı ve sözlü edebiyata konu olmuşlardır. Bu, işin

mitolojik boyuttur. Oysa bu boyutun arkasında gerçek kişilerle, girift organizasyonlar yer almıştır. Eskinin ve günümüzün babalarını tanımak, anlamak için Türkiye'deki bu tarihi geçmişi bilmek önemlidir.⁴³

Türkiye'de suçluların tarihi söz konusu olduğu zaman Osmanlı dönemine geri dönerek isyancıları, başkaldıranları tanımak gerekir. Oralardan başlayarak geliştirilen kültürel kodlar, günümüz ma yasının pratiğinde görülebilir.

Eldeki vesikalara göre bu şekildeki sosyal protestoların simgesi olarak bilinen ilk tanınmış kişi, İsmail Paşa, bölük başı yahut daha uygun bir deyişle Celali Reisi, Bolu ile Gerede arasında 1581'den itibaren, iki yüz kişilik bir grupla soygunculuğa başlayan ve Öroğlu efsanesinin kahramanı olan Öroğlu Paşa'dır. Öroğlu Paşa olarak tanımlanan Öroğlu, genellikle servet sahiplerine, yasadışı işler yapan ehli örf ile ehli şer'e (Resmi Kurumlar), tefecilere karşı eylem yapmış, hatta yoksul halkı haydutlara karşı koruyup kollamış, gözetmiştir. Öroğlu örneği bir bakıma eşkıyalığın sosyal boyutunu ortaya koymuş ve kanıtlamıştır.⁴⁴

Ülkede zaman zaman meydana gelen isyanlar, otorite boşluklarının en önemli sebeplerindedir. 15inci yüzyılda İstanbul'da meydana gelen öğrenci hareketi buna örnek olarak verilebilir.

15inci yüzyıldan itibaren isyanların ağırlık noktası kırsal alanlardan kentlere kaymıştır. 15inci yüzyılda o zamanki Avrupa şehirleriyle karşılaştırıldığında çok büyük bir şehir olan İstanbul'da çeteler boy almıştı. Burada ilk kentsel suç örgütü olarak 'suhteyan hareketi' görülmektedir. Suhte, medreselerde okuyan öğrencilere verilen isimdir. Bu okullardan ihtiyaçtan çok daha fazla öğrenci mezun olmuş ve bu durum 20inci yüzyılda gelişmekte olan ülkelerde de görüldüğü gibi öğrenci protestolarına yol açmıştı. Kendilerini devrimci olarak tanımlayan bu öğrenciler sınıfları terk etmiş, gruplar oluşturmuş, dükkan ve evleri yağmalamışlardır. Bu faaliyetlerinin hedefleri zenginler, devlet memurları ve devletin diğer uzantıları olmuştur. Çalmakla yetinmemiş, aynı zamanda kurbanlarını öldürmüşlerdir.⁴⁵

İstanbul'da otorite boşluğunu fırsat bilen ya da bir yanı sıra mevcut bir otoriteye dayanan, bileği güçlü mahalle delikanlıları da kabadayılık serüvenlerine adım

⁴³ Bovenkerk, F. / Yeşilgöz, Y., Türkiye'nin Ma yası, İletişim Yayınları,

⁴⁴ Çulcu, M., Her Sakaldan Bir İnce, E Yayınları, 2001:407

⁴⁵ Bovenkerk, F. / Yeşilgöz, Y., Türkiye'nin Ma yası, İletişim Yayınları, 1998:107

atmışlardır. Bu delikanlıların günlük uğraşlarında, semt sakinlerinin haklarını savunmak gibi sosyal motifler görülebilirdi. Bu laçkalaşma 1794 yılında III.Selim'in gerçekleştirdiği askeri reformların nedenleri arasında yer aldı.⁴⁶

Toplumsal tarihimizin her alanda en önemli olaylarından biri de kuşkusuz Osmanlı İmparatorluğunun 19. yüzyılına şekillendiren Celali İsyanları olarak kabul edilir. İsyanların ve isyan sonrası profilin incelenmesi bizlere Türkiye'deki mafya tipi organize suçların gelişimini göstermesi açısından önemlidir.

Celali İsyanları doğru ifade etmek gerekirse, derinliğinde yerel güç odaklarının, sosyal nedenlerle yasadışı konumda bulunan unsurlarla bütünleşip, organize olarak merkezi otoriteye başkaldırması ve onu yok sayması eylemlerindedir. Bu nedenle, tam anlamıyla mafya tipi bir karakter taşımış, sonuç olarak da Anadolu genelinde, yaygın bir biçimde mafyavari oluşum ve örgütlenmelere yol açmıştır.

Celali İsyanları mafya, eşkıya, haydut, asi, bürokrat ve askeri aynı safta, aynı amaçlar etrafında bir araya getirmiş görünmüştür. Bu bakımdan birbirini izleyen olaylar silsilesi, Anadolu'yu etkin bir şekilde mafya tipi örgütlenmenin kontrolüne geçirmiştir. Bu durum, sadece dönemiyle sınırlı da kalmamış, çok uzun yıllar boyunca toplumsal yapının şekillenmesine ve toplumsal psikolojinin etkilenmesine yol açarak, derin izler bırakmıştır.⁴⁷

Bu isyanların en önemli olgularından biri de toplumun tamamen şiddete maruz kalması, terör faaliyetlerine itilmesidir. Çekinmeden kaba kuvvete başvurulmuş bu dönemde, bir yandan eşkıya takımı diğer yandan devlet şiddet uygulamıştır. Halk ise iki taraflı şiddete maruz kalmış ve sindirilmiştir. Şiddete başvuran grupların başında yer alan asiler ve eşkıyanın halkı terörize etmesi mafyavari toplum yapısının önemli bir unsurunu teşkil etmiştir.

Bütün bu oluşumlar, 16. ve 17. yüzyılla sınırlı kalmamıştır. Devletin, yönetimin, toplumun ve sistemin temel unsurlarının ma yalaşması, bu yüzyıllarda toplumun temel hücrelerine nüfuz etmiş ve sonraki yüzyıllarda da koşullar elverdikçe, aynı etkinlik ve şiddetle su yüzüne çıkmıştır.

ülhanbeyliği ve kabadayılık olgularını ele aldığımızda bunların bir nevi birbirlerinin devamı olduğu görülecektir.

⁴⁶ Bovenkerk, F. / Yeşilgöz, Y., Türkiye'nin Mafyası, İletişim Yayınları, 1998:110

⁴⁷ Çulcu, M., Her Sakaldan Bir İnanç, E Yayınları, 2001:444

stanbul un alınmasından sonra inşa edilen ilk hamam, Gedik aşıa amamıdır. Bu hamamın külhanı, çok sayıda insanın ısınabileceği şekilde yapıyordu. yırca külhan, insanların barınabileceği biçimde hazırlanıyordu. olayısıyla, özellikle kış mevsiminde yersiz yurtsuzlar ilk kez bu hamamın külhanına toplanıyor, burada yaşıyorlardı. Böylece külhanbeyliği de ilk kez, Gedik aşıa amamı nda örgütleniyordu.⁴⁸

zmanlı Döneminde ortaya çıkan külhanbeyliği, kimsesiz ve suça eğilimli insanları bünyesinde toplayıp barındırması ve iaşe etmesi bakımından son derece sosyal bir nitelik yansıtıyordu. Üstelik, külhanbeylerinin şu veya bu, yasal veya yasadışı yollarla temin ettikleri yiyecek, giyecek ve paraları kendi aralarında adil biçimde paylaşarak tüketmeleri de, bu ‘suç kurumunu’ aynı zamanda ‘sosyal karakterli bir kurum’ niteliğine büründürüyordu. Bu nedenlerle külhanbeyliği ritüelleri, ilkeleri ve uygulamaları ile mafya ka ramına en yakın görüntüyü ifade ediyordu.⁴⁹

Bu şekilde külhanbeyliği kurumu zamanla toplumda alternatif bir adalet mekanizması haline geliyor, görevleri sadece hamamdaki düzeni sağlamakla kalmıyordu. Ancak, kendisine sosyal bir rol üstlenen külhanbeyliği kurumu zamanla dejenere oluyordu.

Külhaniler esnaftan aldıkları yiyeceklerin parasını ödemekten kaçınıyor, parasını istemekte ısrar eden esna ın başına toplanarak hem esna ı hırpalıyor, hem de tüm malını yağmalıyorlardı. Üstelik dükkanını da tahrip ediyorlardı.

Külhaniler aynı zamanda haraç da topluyorlardı. stedikleri haracı ödemeyen esnafa önce ihtar eriyorlardı. rneğin kendilerine bir bakkalın günlük çıkarması halinde dükkanına doğranmış ekmek atıyor ve ikaz ediyorlardı. kinci aşamada, o esnafa azgın köpekleri musallat ederek rahatsızlık eriyorlardı. Son aşamada ise kaba kuvvet kullanıyor, darp etmekten yağmalamaya kadar her türlü zorbalığı sergiliyorlardı.⁵⁰

şin ilginç tara ını ise, külhanbeylik yapılanmasının sadece kriminal bir yapılanma olmaması, tıpkı günümüzdeki mafya tipi örgütlenmelerde gözlendiği gibi örgütün sosyal bir nitelik taşıması teşkil etmiştir.

⁴⁸ Çulcu, M., Her Sakaldan Bir ıl, E Yayınları, 2001:379

⁴⁹ Çulcu, M., Her Sakaldan Bir ıl, E Yayınları, 2001:403

⁵⁰ Çulcu, M., Her Sakaldan Bir ıl, E Yayınları, 2001:379

Nitekim, günümüzdeki mafya tipi organize suç örgüt elemanlarının büyük bir çoğunluğu gibi, o devrin külhanbeyleri de bazen görünürde legal işlerde çalışıyor, toplumun legal bir unsuru gibi yaşamlarını sürdürüyorlardı.

Külhanbeyleri bir yandan bu tür sosyal işlemler görürken ve hatta hastalara yardımcı olup, kimi zaman hamallarla birlikte çalışırken, diğer taraftan da yasadışı faaliyetlerini sürdürüyorlardı. Külhanbeyleri yaptıkları kötü işler nedeniyle şemet erbabı olarak tanınıyor ve fakat bu kötülükleri bile yine kural ve kaideler çerçevesinde ilkelere uyarak gerçekleştiriyorlardı.⁵¹

Tüm bunlara karşın külhanbeyleri kent yaşamında toplumun güvenliğini tehdit ederek çevresindekileri baskı altına alıyor, merkezi otoritenin tesis ettiği yasalara uymak yerine onları yok sayarak, geleneksel ahlak ve hukuk anlayışı doğrultusunda bir yaşamın ilkelerini tesis etmeye uğraşılıyor, geniş çevrede gayri ahlaki eylemlerde bulunmaktan kaçınıyor ve son çözümlemede de mevcut sistemi tehdit ediyordu. Nitekim bu tehdidi ortadan kaldırmak amacıyla “Cihan Ser-Askeri” diye anılan İzzet Paşa (1809-1877) İstanbul'da sayıları 600-700 kişiyi bulan külhanbeylerini askere alıyor, böylece külhanbeylik yapılanması tarihe karışıyor.⁵²

Gerçi, külhanbeylik devletin aldığı bu tür önlemlerle ortadan kalkıyordu ama gelenek şekil değiştirerek yaşamını sürdürüyordu. Bunun en önemli örneğini ise, külhanbeyliğin ‘sosyal etkinlikten ve dayanaktan yoksun bir benzeri’ olan kabadayılık oluşturuyordu.

Ülkemizin hemen hemen her şehir ve kasabasında, yaşadıkları dönemlerde, namları çevreye yayılmış kabadayılara rastlanmıştır. Bu kabadayılar da ister istemez sürüklendikleri olaylar ve ortamlar karşısında toplumun merakla, hatta korkuyla izledikleri insanlar olmuşlardır.

Cumhuriyet öncesinde çoğu kez ağalık olarak bilinen ve uzun yıllar görüntüsünü aynı isim altında sürdüren bu yaşantı, özellikle büyük şehirlerimizde daha sonraki zamanlarda kabadayılık olarak adlandırılmıştı.

⁵¹ Çulcu, M., Her Sakaldan Bir Kısım, E Yayınları, 2001:379

⁵² Çulcu, M., Her Sakaldan Bir Kısım, E Yayınları, 2001:382

⁵³ Ayıoğlu, K., Ankara Kabadayıları, İnce Yayınları, S:5

⁵⁴ Çulcu, M., Her Sakaldan Bir Kısım, E Yayınları, 2001:383

⁵⁵ Ayıoğlu, K., Ankara Kabadayıları, İnce Yayınları, S:6

⁵⁶ Güner, S., Organize Suç Örgütleri, Kara Para ve Klanlaşma, Bilgi Yayınları, 2003:68

abadayı insan her zaman özü sözü bir, iki yüzlü davranmayan, haksıza arka çıkmayan, halkın ve haklının yanında olan insandı. Böyle insanların hasımlarının arkasından değil kurşun atmak, laf bile attıkları görülmezdi. Bu özelliklerinden dolayı kabadayı olan bir insan çevresine ve yakınlarına güven sağlardı. Zaman zaman toplumdaki anlaşmazlıklarda aracı durumunda olarak sosyal bir rol üstlenirlerdi.⁵³

abadayılar, külhanbeyleri gibi belli bir mekanda topluca yatıp kalkmıyor, külhanbeylerinin uydukları ritüel ve kaidelere tam anlamıyla bağlı kalmıyorlardı. külhanbeyleri gibi kendi semtlerinde suç işlemekten kaçınarak yakın çevrenin sosyal desteğini kazanmaya ve bu bağlamda saygıdeğer bir konum elde etmeye çalışıyorlardı. Fakat bu kuralları da çoğunlukla yine kendileri yok sayarak geleneği yıkıyorlardı.⁵⁴

Türkiye’de arlığını uzun bir zaman sürdüren ağalık ve kabadayılığın nedenleri üzerinde, hiç kimse durmamış ve incelememiştir. Bir başka yönüyle bunların yaşantıları, bir değer olarak ele alınmak istenmemiş, hiçbir sosyolog, pedagog veya psikolog bu çok önemli konuya nedense el atmak istememiştir.⁵⁵

Türkçe literatürde kabadayılar şimdinin suç örgütlerinin, yani yer altı dünyasının ‘baba’ olarak adlandırılan patronlarının öncüleri sayılır. Onlar aynı zamanda cesur olmak, yasa tanımamak, namuslu ve mert olmak, zayıfın hakkını korumak gibi meziyetleri de beraberlerinde taşımak zorundaydılar.

Mafya tipi suçların oluşum sürecine Cumhuriyet dönemi itibariyle bakıldığında daha çok ekonomik gelişmelerin toplum üzerinde bıraktığı olumsuz etkilerin ülkeyi mafya tipi suçlara nasıl uygun bir ortam hale getirdiği görülecektir.

Türk ma yasası 1950-1980 arasında ekonomik tercih ve sınırlardan kaynaklanan yasakları ırsat bilerek büyümüştür.⁵⁶

Cumhuriyet Dönemi’nin başından beri iktisadi hayata, özel kesimle devlet arasındaki özgül ilişkiler yumağı damgasını urmuştur. Öyle ki ilk işadamlarının devlet tara ndan adeta yaratılması söz konusudur. olayısıyla 1950’lerden sonra değişmeye başlayan aslında devlet ve iş dünyası arasındaki ilişkinin niteliği değil, tara ların

⁵⁷ Adaman, F. / arkoğlu, A., Hane alkı Gözünde Türkiye’de Yolsuzluğun Nedenleri ve Önlenmesine İlişkin Öneriler, stanbul, Tesev Yayınları, 2001:21

⁵⁸ Çulcu, M., Her Sakaldan Bir il, E Yayınları, 2001:19

amaçları olmuştur. Toplum olarak çağdaşlaşma kaygılarının azalmasıyla birlikte gerek siyasetçilerin, gerek bürokratların kişisel grup çıkarları ön plana geçmiştir.⁵⁷ Bu anlayış topluma da yansımıştır. Toplumun fertleri de bu çıkar anlayışı doğrultusunda bir araya gelmişler ve suç grupları oluşturmaya başlamışlardır.

Türkiye’de son yıllarda özellikle 1965 sonrasında günümüze kadar en çok konuşulan, tartışılan ve sosyal yaşamda etkili olan sorunlardan birini ve hatta başta gelenini mafya tipi suçlar teşkil etmektedir. yını süreçte ekonomik ve siyasi istikrarsızlık ülke yönetimini giderek zorlarken, mafya tipi suçların oranında da büyük bir artış gözlenmiştir. Ekonomik ve siyasi istikrarsızlıkla atbaşı giden ‘mafya tipi tırmanış yasadışı eylem ve etkinlik alanını sürekli genişletirken, ulusal ve küresel zeminde meydana gelen değişim ve oluşumlar, Türkiye’deki ma yalaşmanın da yolunu açmıştır.⁵⁸

Ma yalaşma ve suç örgütleri, smanlı nın son dönemleri ile Cumhuriyetin ilk dönemlerinde adından sıkça söz ettiren kabadayılardan lı yıllardan sonra anlayış değiştirerek mafya ve çeteleşmeleri, 1970’li yıllarda ise hem ülke içerisinde ideolojik çatışmaların artması sonucu ihtiyaç duyulan silah ve benzeri gereksinimlerin karşılanması ve hem de o yıllardaki ekonomimizin doğurduğu karaborsanın rantını paylaşarak büyümesi ile Türkiye’de ya aş ya aş palazlanmaya başlamıştır.

B- Türkiye’de Mafya Tipi Organize S D Neden Olan Etkenler

Organize suçların, terör örgütlerinin ve eylemlerinin arttığı ve ülke ekonomisinin darboğazlar yaşadığı 1970’li yıllara rastlaması ve rüşterini bu dönemde ispatlamaları bir tesadüf olarak değerlendirilmemelidir. Bu dönemin belirgin özellikleri arasında devlet otoritesinin sarsılması, zayı koalisyon hükümetlerinin iş başına gelmesi, ekonomik re ormların gerçekleştirilememesi ve gelir a mının sağlanması yerine hantal ve işleyişi ya aş devlet ağırlıklı bürokrasinin artması, gelir dağılımının giderek

⁵⁹ Bal, . / Özcan, M., Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelede Yöntem rayışları, 2001:39

⁶⁰ Çulcu, M., Mafya Üzerine Notlar, astaş Yayıne i, 1998:114

⁶¹ Ireland, T.R. The Economics of Crime and Punishment, Washington, DC: American Enterprise Intitute for Public Research,1973:172

⁶² Çulcu, M., Mafya Üzerine Notlar, astaş Yayıne i, 1998:115-116

adaletsizleşmesi ve köylerden kentlere doğru hızlı bir demografik gelişimin yaşandığı nüfus hareketlerinin arlığı sayılabilir.⁵⁹

Türkiye'deki mafya tipi organize suçların patlamasına yol açacak olan olaylardan birisi de hiç kuşkusuz 1971'de yaşanan siyasi gelişmelerdir. Türkiye'nin 1971'de asker çıkarmasından bir süre sonra ABD'nin 1974'te İsrail'e ambargo kararı aldırması, yer altı dünyası için çok büyük bir fırsat oluşturmuştur. Ambargo başlangıçta yeterince hissedilmemiş, ancak kısa bir süre sonra devletin döviz depolarının boşalması ile birlikte, ülke giderek 70 cente muhtaç hale gelmiştir.⁶⁰ Bu durum, 1930'lu yıllarda ABD'deki içki yasağı karşısında, toplum tarafından duyulan gereksinimin mafya tipi örgütlerce karşılanması ve böylece ülkede suç örgütlerinin ağırlıklarının artmasına neden olan benzer bir süreç yaratmıştır.

İreland, büyük bir organize suç örgütünün, "kontrolü ve yönetimi altında bulunan kişilere belirli hizmet ve malları sağlamak üzere yeraltı dünyasında tasarlanmış ve yapılmış ikincil bir hükümet olduğunu" söyler. Bu hükümet, suçlular için, suçlular tarafından seçilen ve suçlulardan oluşan bir hükümettir. Bu çerçevede, organize suçlular, kanunen yasaklanmış mal ve hizmetleri istekli müşterilere sunmak amacıyla illegal faaliyetlerin yerine getirilmesine doğrudan katılan girişimcilerdir.⁶¹

Şte bu dönemde toplumda böyle bir rol üstlenen suç örgütleri, ampulden pirince, trikotaj iğnelerinden otoğra malzemelerine kadar ülkenin bütün gereksinimini illegal yollardan karşılamaya başlamışlardır. Mafya sadece sanayiinin ihtiyaçlarını karşılamakla kalmamış, ülke savunması bakımından gereksinim duyulan stratejik maddelere de el atmıştır. Döviz sorununu ise uyuşturucu ve silah kaçakçılığı yaparak çözmüşlerdir. Böylece mafya, bir bakıma kendini legalleştirmiş, sanayi dünyasında güvenilir bir partner durumuna gelmiştir.⁶²

Türkiye'de yakalanan tabancalar çoğunlukla bu kanaldan temin edilerek sevk edilmiş ve bu silahlarla aynı eller bir gün sağ kesimden, diğer gün ise sol kesimden insanları öldürerek, 12 Eylül müdahalesinin bilinen gerekçelerini hazırlamışlardır. Resmi açıklamalar Türkiye'de 1978 yılı Ocak ayı ile 1982 Eylül ayı arasında geçen

dört yıl içinde, 822 bin 724 adet çeşitli marka tabanca, makineli tabanca ve otomatik tüfek ile çeşitli marka ve çapta beş milyon 458 bin merminin ele geçirildiğini bildirmektedir. 1965 yılından 1980 yılına kadar ele geçen mermi sayısı 32 milyon, tabanca sayısı ise 150 bin dolayındadır.⁶³ 12 Eylül dönemindeki çatışmalardan dolayı silah konusundaki arz ve talep Türk ma yasının büyümesinde katalizör rolü oynamıştır.

1980'li yılların başından itibaren ihracata verilen teşvikler sayesinde, yurtdışındaki kara para kaynaklı dövizler ihracat kazancı gibi gösterilerek ülkeye getirilmiştir. Bu arada silah kaçakçılığı 12 Eylül 1980 müdahalesinden sonra yerini altın kaçakçılığına bırakmıştır.

1980'li yıllar, Türk ma yasının gelişimi için gerekli iç ve dış koşulları hazırlamıştır. Çünkü ekonomi politikası kamu rantlarının özel kesime aktarılması yönünde çizilmiş, ancak gerekli hukuki altyapı ihmal edilmiştir. Türk ekonomisi dışa açılmanın da yardımıyla serpilirken, en hızlı büyüme hizmetler sektöründe yaşanmıştır. Bu sektördeki hızlı alış eriş temposu ve yüksek enflasyon, çek-senet tahsilatında tıkanıklık meydana getirmiştir. Kamuya kaynak ayırmama politikasında adalet sistemi de nasibini aldığı için mahkemeler acil taleplere karşılık erememiştir. Yerel çetelerin arabuluculuğu çok daha verimli hale gelmiştir. Topuğa sıkılan kurşun en etkili ceza infaz yöntemi olmuştur.

yice palazlanan mafya kendisine sığınak olarak kayıt dışı ekonomiyi seçmiştir. Yurtdışına sermaye kaçışına sebep olur ve ekonomik krize yol açar kaygısıyla ekonomiyi kayda almaktan hep korkulmuştur.

Ülkelerin kara para aklama ile mücadele yasaları incelendiğinde, talya gibi yüzyıllardır mafya ile mücadele etmeye çalışan bir ülkede bile, 1986 yılında bir kanun çıkarılabildiği görülmektedir. Türkiye'de ise söz konusu kanun ancak 1996 yılında yürürlüğe girebilmiştir.

ayıt dışı ekonomi ile suç ekonomisi arasındaki fark çok açıktır. ayıt dışı ekonomide üretim yasadır. Gelir vergi korkusuyla saklanır. Suç ekonomisinde üretim yasadışıdır, gelir o yüzden saklanır.

⁶³ Mumcu, U., Papa-Mafya- ğca, stanbul, Tekin Yayıne i, 1995:118

⁶⁴ Güner, S., Organize Suç Örgütleri, Kara Para ve klanması, Bilgi Yayıne i, 2003:70

⁶⁵ Güner, S., Organize Suç Örgütleri, Kara Para ve klanması, Bilgi Yayıne i, 2003:62

⁶⁶ Tuşalp, E., Vatan Millet Sakarya Çete Parti Mafya, Günizci Yayıncılık, 2002:37

Türk ekonomisinde dış kaynak her zaman çok önemli olmuştur. Çünkü iç tasarruflar yetersizdir. 24 Ocak 1980 Ekonomik Stikrar Programı ile "1980-1984 Dönemi İçin Sanayileşme Stratejisi" yerine ihracatı artırmayı, ithalatı ise serbestleştirmeyi hedef alan bir dış ticaret politikası benimsenmiştir. Mafya tipi örgütler, 1980 yılında ilan edilen ihracat serberliğini paravan olarak kullanmışlardır. Hayali ihracat yoluyla hazine kaynakları mafya çetelerine aktarılmıştır. 1980 yılında 3-4 bin ci arında olan ihracatçı sayısı 1999 yılında 24 bini aşmıştır.⁶⁴

1990'lı yılların sonlarına doğru Fransa gibi nüfus olarak bize yakın olan bir ülkede toplam 30.000 hakim görev yaparken Türkiye'de sadece 5.500 hakim görev yapmaktaydı. Bu da adalet sistemimizin geç tecelli etmesinin sebeplerinden biri olarak kabul edilmiş ve birçok kişi mağdur olmuştu.⁶⁵

1999 yılında İstanbul'da çek senet yasaına muhalefet nedeniyle 500 kişi hakkında giyabi tutuklama kararı verildi. Avrupa Organize Suçlarla Mücadele Çalışma Grubu Üyesi Prof.Dr. Bahri Öztürk'ün yürüttüğü bir çalışmada, deneklerin %23'ünün mağdurları olduğunu ortaya çıkıttı. Deneklerin %32'si sorunu kendilerinin çözeceğini belirtti, yargıya giderim diyenler ise %30'da kaldı.⁶⁶

Türkiye'deki 1986 ve 1998 tarihleri arasında karşılıksız çıkan çek ve senetler incelendiğinde, karşılıksız çıkan çek sayısı arttıkça alacaklıların tahsili için mafyaya müracaat ettikleri ve buna paralel olarak mafya tipi organize suçların da bu tarihlerde faaliyet alanı olarak çek-senet tahsilatı alanını belirledikleri aşğıda verilen tablodan anlaşılmaktadır.

YILLAR	ADET
1986	95.000
1987	157.000
1988	350.000
1999	417.000
1990	589.000
1991	732.000
1992	484.000
1993	467.000
1994	648.000
1995	471.000
1996	598.000
1997	778.000
1998	1.088.560

1985-1998 döneminde karşılıksız çıkan çek sayısı aşağıda verilmiştir.⁶⁷

Tablo 1 : 1986-1998 karşılıksız çıkan çek-senet sayısı

yrıca, ülkedeki ekonomik ve siyasi hayattaki her türlü gelişmeyi takip etme özelliğine sahip suç örgütleri Türkiye’de de 1980’li yıllarda strateji ve metot değiştirmeye başlamıştır.

Özellikle ekonomide alınan birtakım radikal dönüşüm kararlarının, gümrük mevzuatındaki düzenlemeler ile ithalatın serbest hale getirilmesi ve benzeri düzenlemelerin, Türkiye’deki karaborsa düzenine ve buna bağlı mafyalaşma hareketlerine önemli bir darbe vurduğu ifade edilebilir. Ancak organize suç, Özal döneminde hareketlilik yaşayan piyasalar ve liberal ekonomiye geçiş ile birlikte eş zamanlı olarak mafyalaşma alanında ülkemiz ölçeğinde, üçüncü dönemi başlatmakta ve mafyanın alanını, vizyonunu ve ülke sistemine etkisini yeni bir boyuta taşımakta gecikmemiştir. Yeni düzenlemeler karşısında bocalayan mafyanın, 1987 yılında bu düzenlemelerin baş kahramanı gördüğü Özal'a suikast girişiminde bulunma noktasına

⁶⁷ Yetim, S., Kara Para Aklama ve Mafyokrasi, Nesil Yayıncılık, 2000:70
⁶⁸ Aytaç, Ö., Medyanın Gazile Çeteler ve Susurluk, Sam Yayıncılık, Ankara, 1997:54

zalı öldürmeyi başaramayan organize suç çetelerinin imdadına terör yetişmiş ve terörün ülke gündemine bir kabus gibi yerleşmesi ma yalaşma için önemli bir ırsat oluşturmuştur. Zira devletin dikkati artık terör örgütüyle mücadeleye yönelmiş ve ekonomik kaynaklardan elde edilen gelirlerin de önemli bir kısmı yine bu alandaki mücadeleye sevk edilmek zorunda kalınmıştır ki, bu da ‘her şey rayına girecek, gelirler yükselecek ekonomik sorunlar çözülecek’ beklentisi içinde olan ülkemizi son on yıl içerisinde iki önemli mali krizle baş başa bırakmıştır. Terörün gölgesinde yeniden yapılanmasını tamamlayan organize suç örgütleri, aynı zamanda dünyaya açılmayı yeni teknolojinin kendilerine sunduğu olanaklarla başarmıştır.⁶⁹

iğer taraftan, Türkiye’de özellikle 1980 sonrası büyük illere yönelik büyük bir göç uryası yaşanmıştır. Bu göç başta stanbul olmak üzere, Ankara, zmir, Mersin ve Bursa gibi büyük illere olmuştur. Göç sonrası bireyler arklı iş alanlarında çalışmaya başlamışlar ve süreç içerisinde, yapılan işin cinsine göre bir kısım gruplaşmalar meydana gelmiştir. oğal olarak aynı iş grubunda çalışanlar, daha çok aynı etnik veya bölgesel kökene sahip olanlarla gruplaşmalar oluşturmuşlardır.

Büyük illere yapılan bu hızlı göç, beraberinde o illerin çağdaş bir görünüme ka uşma ve kentleşme alt yapılarını gerçekleştirmeye zorlamıştır. Böylece illerin sağlıklı kentleşmelerine yönelik projelerin hayata geçirilmesi, özellikle o dönemde rüş et ve şiddet kullanılarak ihalelerde tekelleşmeye yol açmıştır. Bu tekelleşme içerisinde yer alanlar da yine aynı etnik kökene sahip gruplar olmuş ve günümüzde mafya olarak bilinen örgütlü yapıları oluşturmuşlardır. O dönemde organize bir şekilde oluşan gruplar, hukuki boşluklardan yararlanarak kamuya ait arazilerin işgal edilerek satılması, arklı içerikteki ihalelere katılan kişi veya kuruluşlardan tehdit ve şiddet kullanarak haksız menfaat temin edilmesi ve gelir düzeyi iyi olan bireyleri baskı altına alarak onlardan kazanç sağlanması gibi faaliyetlere yönelmiştir.

Türkiye’de yıllar geçtikçe her türlü sistemin güncelleştirilememesi veya zamana ayak uyulamaması neticesinde, halkımızın devlete ve kurumlarına olan memnuniyetsizliği her geçen gün artmaktadır. Bir çok insanımız, ülkede ekonomik olarak iyi bir noktaya gelme, hak edileni alma ve adalet sistemimizin düzeleceği

⁶⁹ Bal, . / Özcan, M., Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelede Yöntem rayışları, 2001:40

⁷⁰ Mutlu, K., “Ekonomi Hukuk Entegrasyonu Sorunu ve Örgütlü Suç rularının luşumu , Ceza Adalet Sistemi ve Polis Sempozyumu, Ankara: Polis Akademisi Yayınları 5,1998:253

⁷¹ Dönmez, S., ‘Hukuk Devletinde Terör ve Örgütlü Suçla Mücadele’, stanbul, 1996:390

konusunda ümitsizliklerini korumaktadırlar. Bu gibi düşünceler organize suç örgütlerinin eleman ve taraftar kazanmalarına uygun bir ortam hazırlamaktadır. Bir başka anlatımla, bireyin alın terine dayalı çalışmaları sonucu minimum yaşam standardına dahi ulaşmaktaki umutsuzluğu, organize suç çeteleri tarafından kullanılmaya hazır bir kitlenin yaratılmasını kaçınılmaz kılmıştır.⁷⁰

Bu gibi nedenler terör örgütleri için de uygun bir zemin oluşturur. Ayrıca, Türkiye’de özellikle 1960 ve 1980’li yıllar arası yaygın olan yasaklamalar da suç örgütleri için uygun bir ortam hazırlamıştır.

Türkiye’de örgütlü suçluluk tahmin ve tasavvurun üstünde yaygındır. Kimse arkında değildir. O hale gelmiştir ki orta çaptaki işadamları bu örgütlü suçluluğun etkisine girmeden iş yapamaz hale gelmiştir.⁷¹

Bu durum, organize suç örgütlerinin ülkemiz bilançosunu istatistiksel olarak incelediğimizde de karşımıza çıkmaktadır. Profesyonel anlamda mücadelenin başladığı yıl olan 1998 yılından sonraki yıllarda olay sayısının 2001 yılına kadar artış, ancak 2002 ve 2003 yıllarında düşüş gösterdiği görülmektedir. Bu, mücadelede gittikçe profesyonelleşen polis birimlerinin başarısı olarak yorumlanabilir.

C- Türkiye’de Mafya Tipi Organize Suç Olaylarının Yıllara Göre Dağılımı

YILLAR	1999	2000	2001	2002	2003
OLAY	393	466	514	323	230
	2420	2676	3770	2358	1755

Tablo 2 : Organize suç olaylarının yıllara göre dağılımı

Ülkemiz genelinde organize suç olayları genellikle sanayi, turizm ve inşaat sektörlerini diğer bölgelerimize göre bünyesinde daha fazla barındıran sıcak para akışının olduğu bölgelerimizde yoğunluk göstermektedir. 1999 yılından itibaren son beş yıllık toplamlar incelendiğinde, özellikle İstanbul olmak üzere Marmara Bölgesi ile Çel ve Antalya illeri olmak üzere Akdeniz Bölgesi’nin ön plana çıktığı görülmektedir.

2- Organize Suç O Bölgesel Bazda D

	1999-2003
Marmara Bölgesi	689
Akdeniz Bölgesi	417
ç Anadolu Bölgesi	257
Ege Bölgesi	234
Karadeniz Bölgesi	141
Güney oğu Anadolu Bölgesi	125
oğu Anadolu Bölgesi	53

Tablo 3 : Organize suç olaylarının bölgesel bazda dağılımı

3- Organize Suç O Y Nüfusa K O İ Göre D

İllere Göre	2003 Yılı
istanbul	289
Adana	227
Ankara	138
anlur a	145
Trabzon	129
Rize	132
Gaziantep	136
iyarbakır	117
Bursa	114
Erzurum	100

Tablo 4 : üphelilerin illere göre dağılımı

Organize suç olaylarında yakalanan kişilerin nüfusa kayıtlı oldukları iller incelendiğinde stanbul, Adana, Ankara ve Bursa gibi göç alan illerimiz çıkarıldığında şüphelilerin ağırlıklı olarak, daha önce de Türkiye’de de bilindiği üzere bunların özellikle Karadeniz, oğu Anadolu ve Güney oğu Anadolu Bölgesi kökenli oldukları görülmektedir.

Türk yeraltı dünyasında ‘Karadeniz Grubu’ ile üneydoğu Grubu’ egemendir. ğlence dünyasını, gazinoları ve büyük restoranları ve otelleri denetim altına alan bu

gruplar, daha önce örneklerini gördüğümüz gibi siyaset dünyasında da önemli köşe başlarını tutarlar. Bürokraside işlerine yarayacak makamları etkileri altına alırlar.⁷²

Üç bölgemizde yoğunlaşma sebepleri çeşitlilik arz etmektedir. Bu bölgelerimizde yaşayan insanlar, anket sonuçlarımızda da görüldüğü üzere, ekonomik sebepler, işsizlik, çocukların eğitimi, daha iyi bir yaşam ümidi ve sağlık hizmetleri gibi nedenlerle göç olayını yaşamışlardır. Göç sonrası karşılaşılan sorunlar nedeniyle kendilerine alternatif bir çözüm olarak da suç gruplarına girmeyi ve suç işlemeyi tercih etmişlerdir.

iğer bir etken olarak da bu bölgelerimizde yaşayan insanların silaha olan aşinalıklarıdır. El yapımı silahlar bağlamında, özellikle tablomuzda çıkan sonuçları doğrularcasına oğu Karadeniz Bölgesi ön plana çıkmaktadır. Yine terör olayları nedeniyle can gü enliğini sağlama iç güdüsü Güney oğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan insanların da silahlandıkları ve küçük yaştan itibaren silah kullanmayı öğrendikleri bilinmektedir.

yrıca, Güney oğu Anadolu Bölgesinin yıllardır otorite boşluğu bulunan ve bundan dolayı da silah kaçakçılığı olaylarıyla bilinen Kuzey Irak'a sınır olması da, bölge insanının silahlanmasında olumsuz bir rol oynamıştır.

raştırma sonuçlarında da teyit edildiği gibi, Türkiye'deki mafya tipi suç örgütlerinin oluşumunda özellikle hemşehricilik olgusu ön plana çıkmaktadır. Üç bölgemiz de bu anlamda kapalılıklarını halen koruyan bölgelerimizdendir. Göç ettikten sonra bile göç ettikleri yerlerde akrabaları ile birlikte bir arada olmaya çalışmışlardır. Bu anlayış suç gruplarının oluşumuna yansımıştır.

4- Organize Suç O D Ele Geçirilen S Y Göre

YILLAR	1999	2000	2001	2002	2003
Tabanca	464	486	526	367	268
Uzun Namlulu Silah	17	23	9	8	6

Tablo 5 : 1999-2003 yılları arası ele geçirilen silahlar

⁷² Mumcu, U., Papa-Mafya- ğca, 1995:131

yrıca son beş yıl içerisinde, mafya tipi organize suç örgülerinden çok sayıda tabanca, uzun namlulu silah, kalem tabanca, gaz tabancası, dinamit, el bombası ve mühimmat ele geçirilmiştir.

Bu rakamlardan hareketle organize suç örgütleriyle terör örgütleri arasında çok yakın bir paralellik olduğunu ileri sürmek mümkündür. Zira, yakalanan kişilerden ele geçirilen uzun ve kısa namlulu silahlar ile patlayıcı maddelerin ürkütücü boyutlarda olması bu örgütlerin ne denli şiddete yönelik olduğunu da açık bir göstergesidir. Her ikisinin de ülke istikrarı, kamu düzenine ve ülkedeki sosyal, hukuksal, ekonomik ve politik düzene karşı oluşturduğu tehdidin boyutu aynı ölçütlerdedir denilebilir.

D- Günümüzde Organize Suçun Görünümü

Yukarıda da belirtildiği üzere; ülke gündemi olarak PKK-Kongra Gel terörüne verilen ağırlık nedeniyle genellikle ihmal edilen mafya tipi organize suçlar; 1996 yılında meydana gelen ve Susurluk kazası olarak bilinen olay ile gündemin ilk sırasına yerleşmiştir. Henüz toplumu tatmin edici bir şekilde çözümlenemeyen esrarengiz kaza ile devletin dikkatleri mafya tipi suçlar üzerinde yoğunlaşmıştır.

Susurluk olayından sonra, medya ve kamuoyu baskısının da artmasıyla organize suç gruplarına karşı önemli bir mücadele başlatılmıştır. Ancak, konu ile ilgili toplumu tatmin edici sonuçlar ortaya konamamıştır.

Bu arada, konu ile ilgili İzmir 9 Eylül Üniversitesi tarafından sosyolojik bir araştırma yaptırılmıştır. Türkiye’de 61 şehirde 34.000’den fazla kişiye Susurluk’la ilgili sorular yöneltilmiştir. Yanıt verenlerin %89’u Türkiye’de mafyaya karşı ciddi önlemler alınmadığı görüşünü savunmuştur. Yüzde %55’i devlet, politikacı ve mafya arasında ilişkiler olduğunu ve %84’ü de Susurluk olaylarında sorumlu olanların sonuçta ceza görmeyecekleri kanaatindeydiler.⁷³

ETA’ya karşı mücadele amacıyla hükümetçe 1980 yılında kurulan GAL örgütünün öldürdüğü 27 kişinin hesabının sorulması için 18 yıl hapisli General Augusto Pinochet’nin katliam ve cinayet suçlarından tutuklanması için 25 yıl geçmiştir. Bu örneklerden hareketle, Susurluk kazasının da bir gün aydınlatılacağı halkın beklentileri arasındadır.⁷⁴

⁷³ Hürriyet Gazetesi, 11 Haziran 1997

⁷⁴ Tuşalp, E., Vatan Millet Sakarya Çete Parti Mafya, Günizci Yayıncılık, 2002:37

TBMM Susurluk azası araştırma Komisyonu'nun hazırladığı rapor, ülkemizin organize suçlar gerçeği ile ne kadar yüzleştiğinin gösterilmesi açısından önem teşkil etmektedir.

TBMM Genel Kurulu'nda 12.11.1996 tarihinde alınan 472 sayılı karar ile Yasadışı örgütlerin devletle olan bağlantıları ile Susurluk'ta meydana gelen kaza olayının ve arkasındaki ilişkilerin açığa çıkarılması amacıyla kurulan araştırma Komisyonu'nun hazırladığı raporun değerlendirme bölümünde;

“..... konunun hukuksal, ekonomik, siyasal, sosyal ve uluslararası boyutları bulunmaktadır. İkar amaçlı yasadışı örgütlerin devletle olan ilişkileri ardır ve devletin içinde yasadışı örgütlenme oluşturulmaya çalışılmıştır. Organize suç örgütlerinin devlete sızmalarının başka bir nedeni de, ekonomiktir. Bu örgütler ekonomik güç elde etmek için siyasal gücü de kullanmaktadırlar. Kamu sektöründe bazı resmi olmayan grupların devlet işlerini, bazı yönleriyle istismar eder hale geldiği ve devlet idaresinin yozlaştırıldığı görülmektedir. Hatta bu tip kişi ve grupların Türkiye'deki bilinen bazı siyasal partilerin kongrelerini etkiler hale geldikleri de yaşanmıştır.

Bu olumsuz gelişmeler anılan kişilere daha da cesaret verirken, çıkar amaçlı organize suç örgütlerinin faaliyet sahaları genişlemiş, etkinliği daha da artmıştır. İniş aile, çikara dayalı yasadışı örgütlenme biçiminin organize ettiği suç ve suçluyu yasalara karşı koruma güvencesini yasadışı odakların koruması altında gören geniş bir kitle yaratmak ve bu kitlede yer alan bireylere yasadışı işler yaptırmak ki bunlar; silah, uyuşturucu madde kaçakçılığı, gecekonduculuk, uyuşturucudan kazanılan paraların banka, bankerlik, müteahhitlik ve kumarhanelerde aklanması işlemi, toprak gaspı, işgal, adalet mekanizmasının felce uğratılması, dolaylı iflaslar, irtikap, tekelleşme, tekelleri kırmaya teşebbüs edenlere karşı güç kullanımı, silahlı soygun, gasp, girişimcilik maskesi altında yasal boşluklardan yararlanarak ekonomik çıkar sağlamak, aukatlık mesleğini mafya toplum düzeninin de amının sağlamak amacıyla istismar ederek, adalet mekanizmasına paraziter unsurlar sokmak ve adalet dağıtımında aracılık yapmak, hemşehrilik, akrabalık, dostluk) ilişkileri tesis ederek veya bu ilişkileri tesis ederek veya bu ilişkileri kötüye kullanarak kolluk kuvvetlerini devletin değil, mafya grubunun çıkarları doğrultusunda kazanıp yönlendirmek, haraç almak, korsan endüstri kurmak (marka, kaset, plak, ilaç, gıda maddesi ve her türlü sanayi ürününün sahtekarlığı, kalpazanlık, eksik gramalı ambalajlar, kaçak et kesimi, kaçak gıda maddesi üretimi,

pazar yerlerinde yer belirlenmesi, her türlü ihale yolsuzlukları, ihalelerde kaba kuvvet kullanılması, minibüs ve dolmuş hatlarının paylaşımı, çay bahçeleri işletmeciliği, yerel yönetimler üzerinde rüş et ve kaba kuvvet kullanarak baskı tesis edilmesi, imar ve iskan işlerinde yapılan yolsuzluklara arabuluculuk edilmesi (vergi daireleri, su ve elektrik işleri, tapu dairelerinde), kamu görevi yapan dairelere para karşılığı adam yerleştirilmesi, sendikalarda faaliyette bulunarak kişi ve gruba çıkar sağlanması, her türlü bilet sahtekarlığı, uhuşun organize edilmesi, randevu evlerinin korunmasının üstlenilmesi, yolsuzluğa eğilimli bazı bürokratlarla uhuş ve kumar sektörü yönetimi arasında aracılık yapmak, bürokratik tayinlerde aracılık yapmak, her türlü ideolojik çatışmanın tırmandırılması ve böylece silah ve cephane tüketimine uygun pazarlık yaratılması, uyuşturucu pazarları yaratılması, terörün bir yönetim ve iktidar aracı olarak sürekli kullanılması, merkezi devlet otoritesine karşı güç kullanarak zaafa uğratılması, meydana gelen otorite boşluğunun yasadışı örgütlü güçler tara ından doldurulması vb.

iğer bir ifade ile, yasadışı örgütlerin yasadışı faaliyetlerinin devlet içerisinde bulunan bazı şahıslarla irtibatlı oldukları anlaşılmıştır. Bu irtibat, yapılan yasadışı faaliyetlere göz yumma, bilfiil işbirliği içerisinde olma şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu yasadışı örgütlerin, genelde uyuşturucu, silah kaçakçılığı, kumarhanelerden gelir elde ederek arlıklarını idame ettirdikleri anlaşılmıştır..... (TBMM Susurluk azası Meclis araştırma Komisyonu Raporu).

E- Türkiye’deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütlerinin Ortak Özellikleri

Organize suçluluk ve organize suç örgütleri evrensel benzerlikler taşımalarına rağmen, oluşum, faaliyet ve kullanılan yöntemler açısından buldukları ülkelerin kültürel, sosyolojik ve ekonomik yapısından etkilenmekte ve kendilerine has karakteristik özellikler kazanmaktadırlar. Bu yüzden Türkiye’deki organize suç örgütleri de, ülkemizin sosyal ve ekonomik yapısından kaynaklanan arlılıklar göstermekte, kendilerine özgü bazı belirleyici özellikler taşımaktadırlar.

Bu özellikleri şöyle sıralayabiliriz

1- Organize suç örgütlerinin çekirdek kadrosunu genellikle aralarında kan bağı bulunan kişiler oluşturmaktadır ve asıl çekirdeği oluşturan kurmay yapı ‘bölgesel yapıya hemşehricilik önem erdiğinden, organize suç örgütleri içerisinde bu yapı çok

kuvvetli olarak devam etmektedir. Bu yüzden Türkiye’de bu tür suç yoğunluğu, bazen bölgesel bir nitelik göstermektedir.

2- Kamuoyuna sempatik görünmek ve toplumda kabul görmek maksadıyla, mevcut sosyo-kültürel yapımızın gereği, dini ve ahlaki değer olarak kabul edilen bir çok kavram, organize suç örgütleri tarafından asıta olarak kullanılmakta, bir çok organize suç örgütü lideri, iş adamı görüntüsü gibi çeşitli sıatlar altında toplumun duyarlı olduğu eğitim, kültür, spor aktiviteleri, ulusal bayramlar, milli günler ve doğal afetler gibi konuları değerlendirerek, bu günlerde usulsüz olarak elde ettikleri kazançlardan bir bölümünü yardım adı altında veya çeşitli yöntemlerle dağıtarak, kamuoyundaki mevcut psikolojik ve sosyal yapının gereklerine uygun mesajlar ve ta ırlar sergilemeye çalışmaktadırlar.

3- Sivil toplum kuruluşlarında ve finans sektöründe faaliyet göstermek suretiyle toplum içerisinde kabul görmek ve işledikleri suçları yasalardan ve güvenlik güçlerinden gizlemek amacıyla legal görüntü sergilemeye çalışırlar. İlegal faaliyetlerini bu şekilde kamufle etmek ve bunu da gerçekleştirebilmek için, devlet mekanizması içerisindeki etkin görevlileri yanlarına almaya çalışırlar. Böylece sistemin içerisinde ve sistemin bir parçası olmaları mümkün olabilecektir.

4- Devlet birimleri ile olan ilişkilerinde, görünüşte ölçülü ve saygılı davranırlar ve güvenlik kuvvetlerine yönelik herhangi bir eylemleri yoktur. Bu psikolojik tesire müsait bir taktiktir. Zira gerektiğinde bu tür eylemlerde bulunmaktan çekinmezler.

5- Organize suç örgütlerinin yapısı, bir şirket veya bir holding yapısına çok benzemektedir.

6- Lüks bir yaşantı sergilemek ve yaşantılarını cazip göstermek suretiyle, örgüt yapısını tanımayan veya örgüte yeni girmek isteyen kişileri örgütün içine çekmeye çalışırlar.

7- Suç işlemleri herhangi bir standarda bağlı değildir ve suç işlerken sonucunda ne olacağını çok iyi bilir ve gerekli tedbirleri alırlar.

8- Yargıya ulaşan ve neticesinde beraatla sonuçlanan kararları, kendilerinin haklılıkları ve masumiyetleri yönünde propaganda aracı olarak kullanırlar.

9- Örgüt üyelerinden, lidere karşı mutlak itaat beklenir. Suçu üstlenmek, örgütte kalmanın en önemli unsurlarından olup, polise suçluyu teslim etmek, organize suç

örgütlerinin en çok tercih ettikleri yoldur. Bazen suçsuz olan örgüt üyeleri, suçu kabul edip teslim olabilirler ve örgüt, asıl suçluyu başka bir görev yerine sevk eder.

10- Sabıkalı olmak ve cezaevi görmek gibi ası lar, hiyerarşik yapının gereğidir.

11- Faaliyetlerinin yasal veya yasadışı oluşu, ancak çok özel bir çalışma ile tespit edilebilir. Çünkü legal ve illegal unsurlar içiçe geçmiş durumdadır.

12- Organize suç liderlerinin yurt içinde ve yurt dışında paravan şirketleri mevcuttur ve mal arlıkları genelde başkalarının üzerine kayıtlıdır.

13- ralarında anlaşmazlık bulunan kişileri biraraya getirerek uzlaştırmak ve sorunlarını çözmek suretiyle, bunlardan menfaat sağlarlar ve kendilerini adaleti tesis eden, herkesin babası, arkadaşı, koruyucusu ve danışmanı olarak göstermeye çalışırlar.

14- Her örgütün kendi içerisinde yazılı olmayan kuralları ardır ve örgüt üyelerinin bu kurallara kesin olarak uymaları sağlanır. Örgüte girenlerin veya örgüt hakkında fazla bilgisi olan örgüt üyelerinin, örgütü bırakmaları zorlaştırılmış olup, örgüt yapısı içinde bu tür tehdit unsurlarını gündemde tutarlar.

15- Sayıları sürekli olarak artan organize suç örgütleri arasında irtibat söz konusudur.

16- Kanunlardaki boşluklardan ortaya çıkan rant alanlarını şiddet kullanarak kendi zeminlerine çekerler. Bu tür rant alanlarını ve yerel iş gruplarını kontrolleri altında tutmaya çalışırlar.

17- Organize suç örgütleri, ilk yapılanma sa halarında güvenlik teşkilatlarından ayrılan veya emekli olan kişilerin silahlı gücünü ve nüfuzunu kullanmak suretiyle, güçlerini arttırmaya çalışırlar.

18- Organize suç örgütü liderleri, çeşitli sebeplerden dolayı parasız kaldıklarında en kısa yoldan paraya, o bölge içerisinde kadın alım satımı yapan kişilerden haraç alarak ulaşırlar.

19- haleler, organize suç örgütlerinin sürekli takip ettikleri faaliyetlerdendir ve bu yöntemle ticari hayatın her aşamasında yer alırlar.

20- Organize suç örgütleri, kar etmeyi ve mümkün olduğu kadar gizli kalmayı amaç edinirler. Kendilerini emin ve hakim hissederlerse açıkça faaliyet gösterebilirler. yırca kamunun onlardan korkması gerekir.

21- Yasadışı yöntemlerle yapılan ticareti yönlendirerek, menfaat temin ederler.

22- Genel görüntü uyuşturucuya karşı olduklarıdır ve bunu sürekli olarak vurgulamak suretiyle, sözde kendilerini uyuşturucu kaçakçılığı yapan örgütlerden ayırmaktadırlar. Ancak bu faaliyetlerden elde edilen haksız kazançtan pay alırlar.

23- Örgüt üyeleri, tutuklu veya mahkum oldukları sürece ailelerine bakılır ve aylık ödenir. Bu liderin en büyük görevidir ve örgütünü bu şekilde motive eder. Ayrıca yakın çevre, akraba ve dostlara sürekli aylık, hediye verilmesi liderliğin gereklerindedir.

24- Cezaevleri, aynı terör suçlarında olduğu gibi, organize suçlar için de bir eğitim ve yönetim yeri haline gelebilmektedir. Özellikle lider konumundaki şahıslar, cezaevinden verdikleri talimatlarla elamanlarını yönlendirebilmektedirler.

25- Örgüt liderleri, haklarında adli bir işlem başlatılması halinde, Türkiye'deki faaliyetlerini yurtdışından yönlendirmeyi ve çeşitli iş imkanları oluşturmak suretiyle yurtdışında kalmayı, strateji olarak benimsemektedirler.

26- Organize suç örgüt üyelerinin koyu renk elbiseye karşı ilgileri vardır ve genelde bu tip giyim tarzını tercih ederler. Görüntülerini kısa saç tıraşı ve kirli sakal bırakmak suretiyle tamamlarlar. Bu durum örgüt içerisindeki bütünlüğün bir sembolü gibidir ve genellikle üzerlerinde veya yanındaki kişilerde silah bulundururlar.⁷⁵

F- Türkiye'de Mafya Tipi Organize Suçun Hukuki Boyutu

Son yıllarda yabancı ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de 'mafya' diye adlandırılan suç örgütleri, güvenlik kuvvetlerinin yeni ve istisnai bir takım yetkilerle donatılarak mücadele etmek zorunda kaldığı suç faaliyetleri ve tipleri olarak ortaya çıkmıştır. Bu tip suçlulukla mücadele bakımından bazı ülkeler genel ceza ve usul yasalarında değişiklikler yapmışlar, diğer bazı ülkeler ise mücadele için özel bir yasa çıkarma yolunu benimsemişlerdir. Ülkemiz de bu ikinci yolu tutmuştur.⁷⁶

Türkiye'de 1996 yılına kadar organize suçlulukla mücadele bakımından hukuk alanında herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Bu tarihten itibaren yasama organı harekete geçerek çalışmalara başlamıştır. Bu amaçla önce, 13.11.1996 tarih ve 4208 sayılı "Kara paranın klanmasının Önlenmesine Dair Kanun" 19.11.1996 tarihli Resmi

⁷⁵ Kaçakçılık ve Organize Suçlar 1999-2000-2001 Raporları

⁷⁶ 4422 Sayılı Organize Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu ve Uygulaması, Genel Gerekçe, 2001:67

Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylece Türk Hukuku'nda kara para tanımlanarak, kara paranın aklanması suç olarak düzenlenmiştir.

Daha sonra ise, çalışmalarına 1995 yılında aşbakanlıkta kurulan bir komisyonla başlanılan ve o tarihte organize suçlulukla mücadele amacıyla hazırlanan bir kanun tasarısı, çeşitli değişikliklerle 1999 yılı Temmuz ayında TBMM'ne sunulmuştur. Tasarı 30 Temmuz 1999 tarihinde TBMM tara ndan kabul edilerek 01.08.1999 tarihli Resmi Gazete'de "4422 Sayılı ıkar maçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu" adı ile yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Kanun maddi ceza hukukunda yeni düzenleme yaparak, çıkar amaçlı suç örgütünü tanımlamış ve bu tür örgütlerin kurulmasını, bunları idare etmeyi ve bunlara katılmayı ağır şekilde cezalandırarak, müstakil bir suç haline getirmiştir. Yani örgüt kurulduktan sonra henüz hiçbir suç işlememiş dahi olsa, sırf örgütün meydana getirilmiş olması, örgütü kuranların, idare edenlerin ve örgüt üyelerinin cezalandırılması için yeterli olacaktır. Böylece bir engelleme suçu ihdas edilmiştir.

yrıca örgüt adına, örgüt amaçları doğrultusunda herhangi bir suç işlenirse, bu suçlar da ayrıca ve kanunda yazılan cezalar artırılmak suretiyle cezalandırılacaktır.⁷⁷

Sürekli değişim halinde olan suç örgütleri ile etkin mücadele, ancak onları ve teknolojik gelişmeleri eş zamanlı olarak takip etme ile mümkün olabilecektir. Suçların ve suç tiplerinin gelişmesiyle birlikte, gerektiğinde me zuatımızda da değişiklikler yapılmalıdır. 4422 Sayılı Kanunun yeterliliğine ve suçla mücadelede her türlü ihtiyaca yanıt erilirliğine yönelik eleştiriler dikkate alınmalı, gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Bu eleştirilerden birisi, suçun tanımı üzerinde yoğunlaşmaktadır.

öyle ki; organize suçluluğun örgütsel yapısına yönelik suç tipi olan, çıkar amaçlı örgüt suçunun, talyan Ceza Kanununun 416 bis maddesindeki mafya tipi örgüt suçundan hemen hemen aynen iktibas edilmesinin, çeşitli sakıncaları da beraberinde getirdiği, zira mafya tipi örgüt suçunun, 'mafya' fenomenine özgü unsurlar göz önünde tutularak düzenlendiği, organize suçluluğun ortaya çıkış biçimlerinin ülkeden ülkeye değişiklik gösterdiği, ma yanın talya ya özgü tarihsel ve sosyolojik koşulların bir ürünü olarak meydana geldiği ve organize suçluluğun ortaya çıkış biçimlerinden biri olduğu,

⁷⁷ Ceylan, Ü., Organize Suçluluk ve ıkar maçlı Örgüt Suçu, Turhan Kitabevi Yayınları, 2003:95

⁷⁸ Ceylan, Ü., Organize Suçluluk ve ıkar maçlı Örgüt Suçu, Turhan Kitabevi Yayınları, 2003:99

Türkiye'deki organize suçluluğun talya daki mafya organizasyonları ile bazı konularda benzerlik gösterse de aynı nitelikte olmadığı belirtilerek, bunun 4422 Sayılı Kanunun uygulanmasında ciddi sorunlara sebebiyet verdiği ileri sürülmüştür.⁷⁸

İşler taraftan, 1999 yılında kanunun yürürlüğe girmesinden sonra, Türkiye'de yoğun bir mücadeleye girilmiş ve birçok operasyon yapılmıştır. Ancak, batık bankalar ve diğer yolsuzluk konuları gibi daha çok ekonomik suçlara da bu kanun uygulandığı için, bir takım kanuni boşluklar doğmuş ve bu da sanıklar tarafından çok iyi kullanılmıştır. Çünkü 2000'li yıllarda paraşüt, balina ve buffalo vb. gibi isimler verilerek yapılan operasyonlarda yakalananların bir çoğu serbest kalmıştır. Bu da ekonomimize çok büyük olumsuz yansımaları olan ekonomik suçlarla mücadelede her türlü ihtiyaca yanıt veren, yeni bir kanun çıkartılmasını zorunlu kılmıştır.

01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı yeni Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) genellikle 4422 SK, 4208 SK, 4926 SK gibi özel kanunlardaki eksikliklerin giderildiği bir kanun olmuştur. Meclis tarafından 04.12.2004 tarihinde kabul edilen bu kanun ile, özel kanunlarda yer alan soruşturma usullerine ilişkin hükümlerinin tamamı kaldırılmış ve tüm soruşturma usullerini içeren tek genel kanun çıkarılmıştır.

Yeni kanunda iletişimin dinlenmesi maksimum altı aya çekilirken, gizli soruşturmacı kullanılması tekniğinin uygulanmasında 4422 sayılı kanunun getirdiği maksimum 9 aylık süre sınırı kaldırılmıştır. İletişimin dinlenmesi tedbirleriyle ilgili diğer bir değişiklik de hakkında bu tedbirin uygulanması kararı verilen kişiye herhangi bir delil elde edilmemesi halinde dahi durum hakkında bilgi verileceğidir. 4422 sayılı kanunda öngörülmemeyen bu durum çeşitli sakıncalara yol açabileceği değerlendirilmektedir. İşler bir tedbir olan teknik araçlarla izleme konusunda hakim, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararıyla (Cumhuriyet savcısı tarafından verilen kararlar yirmi dört saat içinde hâkim onayına sunulmalıdır) en çok 4 hafta, kişinin konutu dışındaki yerlerde teknik izleme yapılabilir. Ancak bu hükmün, konutları kapsam dışında tutması nedeniyle soruşturmaya önemli bir sınırlama getirdiğini söylememiz yanlış olmayacaktır. Meclis'in genel görünümüne bakacak olursak, kolluğun savcının emri dışındaki inisiyatif ve hareket alanının daraltıldığı görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELEDE TEMEL ANLAYIŞ VE UYGULAMALAR

Organize suçlarla mücadelenin sadece kriminal yönü olmadığı ortadadır. Organize suçun doğmasına ve büyümesine yol açan sosyal sebeplerin analizi de mücadele açısından aslında başlangıç noktası olmalıdır. Bunun kökeninde, toplumsal ve siyasal yozlaşmaya, çarpık ve adil olmayan ekonomik göstergelere, değişen kültürel değerlere, yetersiz hukuksal düzenlemelere, suiistimal edilen ekonomi politikalarına ya da insanların daha fazla para ve güç elde etme hırsına rastlanılır.

Organize suç önleme stratejisi, polisiye mücadelenin kolaylaştırıcısı ve bir adım önündeki tamamlayıcısıdır. İnan tüm tedbirlere, düzenleyici ve kontrol mekanizmalarına rağmen organize suçun ortaya çıkmasının engellenememesi üzerine polisiye tedbirler ve uygulamalar devreye girmektedir. Bu noktada temel amaç, örgütlü bir şekilde işlenen suç faaliyetlerinin tüm uzantıları ile ortaya çıkarılmasını ve olayın geçerli delilleriyle birlikte yargıya intikalini sağlamaktır. Polisiye mücadele, önemli sayıda personel, ekipman ve diğer maddi kaynakların ayrıldığı bir alanı ifade etmektedir. Bu alanda var olan mücadeleciler birimler, devletin ve toplumun ihlal edilen çıkar ve haklarını korumakla görevlidir.

Bu mücadeleciler birimlerin, uzmanlaşması, özel soruşturma metotlarını kullanması, uluslararası suç örgütlerine karşı yapılan soruşturmalarda yabancı muadilleriyle işbirliği yapabilmesi, suç alanında yaşanan değişimlere ve modus operandilere ayak uydurabilecek şekilde yetiştirilmesi ve mücadelede belirli bir vizyon ve kararlılığa sahip olabilmesi, mücadelenin başarısına doğrudan etki eden temel faktörlerdir.

A- Uzman T

Uzman teşkilatlanmanın etkinliğini, temelde, eğitim seviyesi, teknik kapasitesi, üyelerinin yeterince maaş alıp almadıkları, yolsuzluk düzeyi, faaliyetine dışarıdan yapılan müdahaleler belirlemektedir.

Türkiye’de, örgütlü suçlarla mücadelede görevli uzman kolluk birimi EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü KOM açakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele) Daire Başkanlığıdır. KOM, Ankara’daki merkez birimi ve Türkiye’nin genelinde

teşkilatlanmış KOM übelerinden oluşmaktadır. İllerdeki KOM übeleri, aşkanlığın teknik destek ve koordinesinde görev yapmaktadır. aşkanlığın Merkez’de yaklaşık 400 ve illerde bulunan birimlerinde ise 3500’ün üzerinde olmak üzere toplam 4000 civarında personeli mevcuttur.

Bu birimin yanında, kırsal kesimde Jandarma Genel Komutanlığı’nın, karasularında Sahil Güvenlik Komutanlığı’nın ve sınır kapılarında Gümrük Muhafaza Genel Müdürlüğü’nün organize suçlarla mücadele kapsamında üstlendiği ve yürüttüğü bazı görevler bulunmaktadır. Örneğin, Gümrük Muhafaza Teşkilatı, sınır kapılarımızda özellikle uyuşturucu, silah ve mühimmat, emtia gibi sınır aşan kaçakçılık suçlarında, bu kaçakçılığa konu olan malın gümrük sahasında ele geçirilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Teşkilatlanma bakımından ise, ülke genelinde güvenlik hizmeti veren üç ana kuruluşun (Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı) bağlı oldukları otorite bakımından birbirleriyle tam örtüşmeyen bir yapılanma oluşturdukları gözle çarpılmaktadır. İşleri akan memleketin umumi emniyet ve asayiş işlerinden sorumlu olmakla birlikte, bu sorumluluğu yerine getirecek yetkiler konusunda, Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlıkları açısından bazı sınırlamalar bulunmaktadır. Örneğin, Jandarma Genel Komutanının sicil amiri işleri akan değil Genel Kurmay Başkanıdır. Yine, Sahil Güvenlik Komutanının birinci sicil üstü Genel Kurmay Başkanıdır. Bu makamların atanmasında da Emniyet Genel Müdürünün atanmasından farklı prosedürler uygulanmaktadır (DPT Yayınları). Gümrük Müsteşarlığı ise, Başbakanlığa bağlıdır. Personel alımı, eğitim, tayin, yer değiştirme usulleri, alt birimlere bölünme ve uzmanlaşma gibi birçok farklılıklar ortak hareketi ve etkin işbirliğini önleyebilmektedir. Bu farklı çatılardaki teşkilatlanmalar suçla mücadele gerekli olan kriminal laboratuvarları, köpek eğitim merkezi, eğitim tesisleri, operasyonel ekipmanlar gibi önemli bütçe harcamalarını gerektiren yatırımlarda bazen duplikasyonlara neden olduğu ileri sürülmektedir. Devlet Planlama Teşkilatı’nın raporunda da bu farklı teşkilat yapılanmasının kurumlar arası koordinasyon ve işbirliğine engel olduğu belirtilmektedir.

Örgütlü suçlara yönelik derinlemesine soruşturmalar, özellikle uzman polis birimlerini ilgilendirmektedir. Zira, bu örgütler daha çok şehirlerde teşkilatlanmıştır.

Örneğin 2003 yılında Türkiye genelinde mafya tipi suç örgütlerinin karıştığı ve adliyeye

intikal ettirilen toplam 338 olayın en azına polis birimlerince el konulmuştur. Yine 2004 yılında Türkiye genelinde gerçekleştirilen 5659 ayrı uyuşturucu madde yakalamasının %72'i polis birimlerince yapılmıştır. Bu olayların %27'si Jandarma bölgesinde, %0.5'i gümrük bölgesinde meydana gelirken, istatistiklere göre Sahil Güvenlik görev sahasında hiçbir olay meydana gelmemiştir. Tüm kolluk birimleri arasında koordinasyon ve işbirliğinin artmasının önemi açıktır. Kanaatimizce bu işbirliği, operasyonel bilgi paylaşımı, eğitim ve tecrübe aktarımı, olay merkezli ortak soruşturmacı birimlerin kurulması gibi alanlarda olabilecektir.

KOM Daire aşkanlığı'nın kısaca tarihçesine bakacak olursak, 1980 tarihinde açakçılık Daire aşkanlığı ismiyle kurulan aşkanlık 1983 yılında açakçılık stihbarat Harekat Daire aşkanlığı olarak isim değiştirmiştir. 1995 yılına gelindiğinde aşkanlık, Bakanlar Kurulu kararı ile açakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire aşkanlığı olarak isim ve yapılanma değişikliğine gitmiştir.

03.01.2006 tarihinde onaylanarak yürürlüğe giren açakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire aşkanlığı Merkez ve 1 Teşkilatı kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği ne göre; KOM Dairesi, mafya tipi örgütlü suç grupları ile mücadele etmekle görevli Organize Suçlarla Mücadele Übe Müdürlüğü, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele etmekle görevli Narkotik Suçlarla Mücadele Übe Müdürlüğü, yolsuzluk ve diğer ekonomik suçlarla mücadele etmekle görevli Mali Suçlarla Mücadele Übe Müdürlüğü nü bünyesinde barındırmaktadır. Ayrıca, gizli soruşturmacı kullanımı, tanık koruma, internet üzerinden suçluların takibi ve yakalanması, özel soruşturma metodlarının uygulanması, uluslararası stratejik ve operasyonel işbirliğinin sağlanması, mücadelede kullanılan mevzuatın gözden geçirilmesi ve gerektiğinde güncellenmesi için girişimlerde bulunulması gibi örgütlü suçlarla mücadeleye önemli katkılar sağlayan ve operasyonel faaliyetleri destekleyen hizmetler arklı Übe Müdürlükleri kanalıyla yürütülmektedir. Organize suçların soruşturulmasında kullanılan ihbar kayıtları, geçmiş suç kayıtları, ve bazı devlet kurumlarından temin edilen diğer veri bankalarında şüpheli sorgusu yapılabilmektedir.

Örgütlü suçların yargı sahası ise işlenen suçun türüne göre değişik mahkemelerde görülebilmektedir. 2004 yılında Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yerine kurulan Bölge Adliye Mahkemeleri ve Sayışma Kurumları, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçuna, haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla

kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlara (mafya tipi örgütlü suçlar) ve devletin güvenliğine, anayasal düzene, milli savunmaya ve devlet sırlarına karşı işlenen suçlara bakmaktadır. İçer örgütlü suçların önemli bir kısmı da ağır ceza mahkemelerinde. kara para aklanmasına ilişkin davalar ise asliye ceza mahkemelerinde görülmektedir.

Adalet Bakanlığı'nın 2004 verilerine göre ülkede 1 hakim, 3115'i Cumhuriyet savcısı olmak üzere toplam 9.055 hakim ve savcı görev yapmaktadır. Yaklaşık aynı nüfusa sahip olduğumuz Almanya'da bu sayı 45.000, Fransa'da ise 30.000 civarındadır. Adli yargı birimlerinde görev yapan ve hakim ve Cumhuriyet savcılarını bilgisayar ortamında birbirine bağlamayı hedefleyen Ulusal Yargı Sistemi Projesi'nin donanım alt yapısı % 90 oranında tamamlanmıştır. Ancak, bina, tesis, teknik malzeme bakımından yetersizliği, yoğun iş yükü adli sistemin henüz çözüm bulamayan sorunları olmaya devam etmektedir. Adli soruşturmalarda savcıların rolünü ve dolayısıyla iş yükünü arttıran Yeni Medeni Hukuk'un bu açıdan tam olarak uygulanma ihtimalinin düşük olduğu, birçok hakim ve Cumhuriyet savcısı tarafından dile getirilmektedir.

Ülke genelinde 2004 itibariyle toplam 444 ceza infaz kurumunda, yaklaşık 65.000 tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. Bunlar arasında uyuşturucu kaçakçılığında, 4422 sayılı kanuna muhalefetten, silah ve mühimmat kaçakçılığında hakkında işlem yapılmış olan 7539 kişidir. Ülkede, terör ve 4422 sayılı kanun kapsamına giren tutuklu ve hükümlerinin kaldığı üç kişilik ve tek kişilik hücrelerden oluşan toplam 11 F tipi kapalı Cezaevi bulunmaktadır.⁷⁹

B- Özel Soruşturma

Ceza usul hükümleri organize suçların soruşturulmasında klasik soruşturma metotlarının dışında özel imkanlar tanımaktadır. Bu özel soruşturma metotları, arama, el koyma, ifade alma, yüzleştirme, olay yerinde inceleme yapma ve teşhis gibi suç işledikten sonra kabul edilen yetkilerin aksine, kolluğa suçu önleyici ve daha sonra suçu ortaya çıkartıcı yetkiler vermektedir. Bunların en önemlileri, iletişimin dinlenmesi ve tespiti, şüphelinin bulunduğu yerin teknik araçlarla izlenmesi, gizli soruşturmacı kullanılması, muhbirden

⁷⁹ www.cte.adalet.gov.tr

faydalanma, tanık koruma ve kontrollü teslimat metodunun uygulanmasıdır. Bu özel ceza usul tedbirlerinin hukuki şartları, M'nin incelendiği bölümde anlatılacaktır. Kural olarak bu tedbirlerin kullanılabilmesi için öncelikle hakim kararı gerekmekte ve başka bir tedbir ile failin belirlenmesi, ele geçirilmesi veya suç delillerinin elde edilmesinin mümkün olmadığı bir durumun var olması gerekmektedir. Gropp'a göre özel soruşturma yöntemlerinin esas amacını, bunlarla bağlantılı temel haklara müdahale durumlarını kanuni bir temele oturtmak teşkil etmektedir. Devlet organlarının bu temele dayanan hukuka bağlı tarrı toplumun tümünde devletin saygın ve adil olduğu inancını hakim kılacaktır.⁸⁰ Bu tekniklerin yanında soruşturmacı birimlerce paravan firma kurulması ve soruşturmaya yönelik analiz programlarının kullanılması da örgütlü suçların soruşturulmasında yarar sağlayan diğer önemli yöntemlerdir

Telefon dinleme suç öncesi ve suç sonrası dinleme olarak ikiye ayrılır. Suç öncesi telefon dinlemede hakim kararı gerekmez. Bu dinleme istihbarat amaçlıdır. Ancak adli bakımdan telefon dinlenebilmesi için hakim kararı gerekir.

letişimin dinlenmesi pek çok suçun aydınlatılmasında ve bazı örgütlerin çökertilmesinde önemli rol oynamaktadır. Ancak bu teknik özel hayatı ve kişi hakları bakımından önemli bir risk içerdiğinden bütün dünya sistemlerinde en son çare olarak düzenlenmiştir. Telefon dinleme aslında başka delil ve ipuçlarına ulaşmak için uygulanması gereken bir proaktif bir tedbirdir. Ancak mahkemeye başka bir delil sunulamıyorsa o zaman telefon dinleme dosyaya delil olarak eklenmektedir.

Telefon dinleme tekniğini uzun yıllardan beri uygulamakta olan ABD'de yapılan dinlemelerin %70'inde failer tutuklanmıştır. Yine ABD'de mahkemeye intikal eden telefon dinlemelerin %72'si uyuşturucu kaçakçılığı ile ilgilidir. FBI Müdürü LOUIS J. FREEH 1999'da New York Suç Komisyonu'na yaptığı açıklamada, bu teknik olmasaydı Güney Amerika ve Meksika'daki uyuşturucu kartellerinin nasıl yönetildiğini ve hareket ettiğini anlayamayacaklarını ifade etmiştir. Bu görevliye göre uyuşturucu ile mücadelede başarı, muhbir ve tanıkların erdiği bilgilere ile bu bilgilere dayanarak uygulanan elektronik takibe bağlıdır.⁸¹

ngiltere de organize suçlarla mücadelede önem verilen bu teknik, ortalama her birisi 10 şüpheli ve 20 suç olayını kapsayan organize suç örgütlerine karşı

⁸⁰ Öztürk, B. / Gropp, W. Hukuk Devletinde Organize Suçlulukla Mücadele, Seçkin Yayınları, Ankara, 2003:23

⁸¹ Freeh,L.,J., 1999 New York Suç Komisyonu

kullanılmaktadır. Uygulama süresi 2-3 ay arasındadır. Ülke geneli için yapılan tahminlere göre, her 600 soruşturmadan birisinde bu teknik kullanılmaktadır. Bu da, yıllık her 1 milyon kişi için 100 dinleme kararı erildiği anlamına gelmektedir (Avrupa Konseyi Yayınları . u an için, 1999 verilerine dayanan bu sayısal değerlendirmelerin ötesine geçilmiş olabileceği büyük bir olasılıktır.

Telefon dinleme uygulamasında esas olan, ilgili mahkeme kararlarında, isnat edilen suç, şüphelinin açık kimliği ve karara konu olan telefon numaralarının tam olarak belirtilmesidir. Bu tekniğinin uygulandığının bilincinde olan suç örgütleri, bunun önlenmesi için şî reli konuşma, yer belirtmeme, örgütle ilgisi olmayan kişiler üzerine kayıtlı telefon numaraları kullanma, şî reli haberleşme programları kullanma, kullandığı hazır kartları sürekli değiştirme gibi bazı yöntemler uygulamaktadır. İletişimlerinde, i erylü uyuşturucu kaçakçılarında olduğu gibi, sadece belli bir gruba ya da çevreye ait ve az bilinen bir dil de kullanılabilir. Bundan dolayı, dinlemede görev alacak personelin bu dillere hakim olması ve alınan mahkeme kararlarında hedef kişinin ve kullandığı tüm telefon numaralarının belirtilmesi önemlidir.

Özellikle internet ve telefon haberleşmesinin dinlenmesinde, özel telekom ve internet servis sağlayıcıların kanun uygulayıcı makamlarla işbirliği yapmaları bu tekniğin uygulanması için gerekli olan donanımları hazır etmeleri gerekli bir husustur (Avrupa Konseyi Raporu).

Kanun uygulayıcı birimlerin genel kanısı şudur ki, geleneksel suçla mücadele yöntemleriyle aydınlatılması mümkün olmayan bir çok olay telefon dinleme yoluyla aydınlatılmaktadır. Bununla birlikte, elektronik takip hem personel ve hem de ekipman bakımından maliyetli bir soruşturma tekniğidir.⁸²

Güvenilir bir muhbir, gizli soruşturmacı kullanılan bir soruşturmada elde edilmesi aylar sürebilecek önemli bir bilgiyi hemen verebilir. Muhbirlik, tanıklık sı atı ile de birleşebilir ancak her olayda tanık olmak zorunda değildirler. Muhbirlerin gü enirliği çok önemlidir. Daha önceden suç işlemiş ve bolca yalan söylemiş olan bu kişilerin verdikleri bilgilerin gü enirliği, bilgi edinme kaynaklarının sadece bu kişilerle sınırlı tutulmamasıyla pekiştirilmelidir. Muhbirlere ödenen ikramiyelerin yıllık miktarı önemli seviyelerdedir.

⁸² Geleri, A. / İeri, H. Organize Suçlarla Mücadelede Gizli ve Örgütlü Yaklaşımlar, 1. askı, Ankara: Seçkin Yayınları, 2003:143

yüşturucu kaçakçılığı, yolsuzluk, kara para aklama insan ticareti gibi organize suçlarda bazen maddi delil elde edilmesi çok güç olmaktadır. Örgüt bünyesinde, suç faaliyetlerinin icrasına aynı zaman ve mekanda dahil olmayan birçok örgüt üyesi dahil olmaktadır. Bu durum, örgütün faaliyetleri ve üyeleri hakkında tanık olarak verilen ifadenin önemini arttırmaktadır. Eski örgüt mensupları tara ndan verilen ifadeler, örgütün çökertilmesini sağlayabilecek güçtedir. Özellikle, alacağı cezadan önemli ölçüde indirim yapılması şartıyla adli makamlarla işbirliği yapan şüphelilerin itira ları, birçok örgüt liderini ve mensubunu uzun süre mahkum ettirebilecek güçtedir.⁸³

ilindiği üzere deşire olmuş, korumasız muhbir ve tanıklara suç örgütlerinin müdahale etmesi ya da müdahale edeceği tehdidi, mücadeledeki bu iki önemli unsuru bir daha kullanılamaz hale getirebilmektedir. Bunun önlenmesini sağlamaya yönelik olarak geliştirilen, ‘Koruma Tedbiri’ uygulaması dünyada giderek önem kazanmıştır. 1967’de ABD’de, mafya örgütlerine karşı tanıklık yapanların devletin koruması altına alınması için dünyadaki ilk Federal Tanık Koruma rogramı kurulmuştur. Bu kapsamda, tanıkların ve ailelerinin kimliklerinin değiştirilmesi, estetik ameliyat, başka bir şehirde ikamet gibi suç örgütünün tanıklara ulaşmalarını engelleyecek çeşitli tedbirler alınmaya başlanmıştır. Tanık koruma, kanun uygulayıcı birimlerle işbirliği yapması neticesinde tanığa verilen bir ödül olarak değil, ancak yargılamanın tam olarak yapılmasını ve tanık ile yakınlarının hayat ve vücut bütünlüklerinin korunmasını sağlayan bir yol olarak görülmelidir.

Bu tedbirin uygulanmasından sonra tanığın ve yakınlarının hayatları hiçbir zaman eskisi gibi olmayacaktır. Tehdit değerlendirmesine göre, tanık koruma programına alınan kişi ve yakınlarının ikametgahı, kimliği ya da eşkali değiştirilebilir, fiziki koruma sağlanabilir. Yüksek maliyeti, kişilerin hayatlarına yaptığı etkinin ağırlığı, ve uygulama süresinin uzunluğu gibi sebepler, bu programların, sadece terör ve organize suç da alarının kilit tanıklarına uygulanabilmesini mümkün kılmaktadır.

Türkiye’deki ilk tanık koruma programı, Terörle Mücadele Kanunu ile oluşturulmuştur. 4422 Sayılı ıkar maçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununu ile de çıkar amaçlı örgüt suçları, teşekkül halinde işlenen uyuşturucu madde, tarihi eser ve silah mühimmat kaçakçılığı suçlarının tanıkları hakkında da Terörle Mücadele Kanununun 20nci maddesindeki koruma tedbirlerinin uygulanması esası kabul

⁸³ www.legal.coe.int

edilmiştir. Yeni CMK bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili tanık koruma konusunda alınacak tedbirlerin ilgili kanunda düzenleneceğini belirtmiştir (m.58). Böylece, tanık koruma programına kabul edilme ve hangi tedbirlerin uygulanacağına karar verme konusunda fonksiyon üstlenecek organizasyonel yapı ve gerekli prosedürler ayrıntılı olarak düzenlenecektir. Türkiye’de maalesef tanıklık müessesesi halk nazarında bir atandaşlık görevi olarak yeterince kabullenilmiş değildir. Bu genel çekinikliğin yanı sıra, örgüt mensupları arasında giderek artan prosyonelleşme ve bu işin meslek olarak kabul edilmesi, suçlarını itiraf etmekte istekli şüpheli sayısını da oldukça düşürmektedir.

Polisin sahip olduğu muhbir tanık ya da gizli soruşturmacısını her imkanı kullanarak koruması, kimliğini açığa çıkarmaması ve tam güvenliğini sağlaması kilit bilgi akışının ileride de devam etmesi bakımından çok önemlidir. Bir muhbirin, gizli soruşturmacının ya da tanığın suç örgütü tarafından ortadan kaldırılması, bu tekniklerin ileride uygulanma şansını azaltırken, toplum tarafından, devletin güçsüzlüğünün bir göstergesi olarak algılanabilmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TANIK KORUMA ANKETİ İLE İLGİLİ BULGULARIN ANALİZİ

A- A **Konusu**

Türkiye’de fonksiyonel hale getirilemeyen tanıklığın neden işlerlik kazanamadığına yönelik bir inceleme.

B- A **A**

alışma, bilimsel yaklaşımdan hareketle, Türkiye’de insanların neden tanıklık yapmadıklarını ortaya koymak amaçlı olarak yapılmıştır.

şağıdaki sorulara yanıtlar bulunmaya çalışılmıştır.

- a) araştırma katılan katılımcıların demografik özellikleri nelerdir?
- b) atılımcıların hayata bakışları nasıldır
- c) atılımcılar çevrelerinde yaşanan olaylara genel anlamda duyarlı mıdır
- d) Türkiye’de tanıklık konusunda halk duyarlılık göstermekte midir?
- e) Neden tanıklık yapılması istenmemektedir?
- f) Çözüm önerileri nelerdir?

C- A **Yöntemi**

1) A **T**

Emniyet Genel Müdürü Makam onayı alınarak yapılan çalışmada, nicel araştırma tekniklerinden olan anket ile kaynak tarama teknikleri kullanılmıştır.

2) A **Evren ve Örneklemi**

alışmanın örneklemini, kaçakçılık ve organize suçlar kapsamında bir olayla ilgili bilgisine baş urulan veya bir olayın müştekisi mağduru olan kişilere uygulanmıştır. 108 kişi üzerinde anket uygulanmıştır. atılımcılar Ankara ilinden seçilmiş olup, araştırmanın amaçları ile ilgili ipucu verebilecek şekilde olmalarına dikkat edilmiştir.

3) **Veri Toplama A**

lanında uzman sekiz kişinin görüşleri alınarak hazırlanan anket 31 sorudan oluşmaktadır. Anket, Ankara Emniyet Müdürlüğü açakçılık ve Organize Suçlar ube Müdürlüğü nün nezaretinde yaptırılmıştır. araştırma yaptığımız kitleyi, bir olayın

tanığı müştekisi olan kişiler oluşturmaktadır. Anketin uygulanmasında, kesinlikle ilgili şahısların rızası gözetilmiştir.

4) Veri Toplama Süreci

01 Eylül 2005 - 01 ralık 2005 tarihleri arasında üç aylık bir süre için yapılmıştır.

5) Verilerin Çözümlemesi

108 katılımcıdan elde edilen çalışma verileri incelendikten sonra bilgisayara yüklenmiştir. SPSS programının kullanılmış olup, bilgisayardan alınan bilgiler, yüzdeliği tablolar şeklinde oluşturulmuştur.

D- A S

- 1) araştırma, sadece Ankara olarak sınırlandırılmıştır.
- 2) Tanıklık ve tanık koruma ile ilgili daha önceden herhangi bir çalışma yapılmadığından, yeterli düzeyde kaynağa ulaşılammıştır.
- 3) araştırma sadece kaçakçılık ve organize suçlar kapsamındaki tanıklarla yapılmıştır.

E- A B

raştırmanın bulguları aşağıdadır.

F- K Sosyo-Demografik Özellikleri

1-Ş Y G Göre D

	Frekans	Yüzde
18-20	4	4,2
21-25	17	17,8
26-30	28	29,9
31-40	36	37,8
41-46	14	14,7
47-	4	4,2

Tablo 6 : ahısların yaşlar grupları itibariyle dağılımı

atılımcılar ağırlıklı olarak 31-40 yaş arasında olup, genellikle dengeli bir dağılım söz konusudur.

2- Ş Cinsiyet D Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Erkek	98	90,7
	adın	8	7,4
	Toplam	106	98,1
Eksik		2	1,9
Toplam		108	100,0

Tablo 7 : ahısların cinsiyet durumları itibariyle dağılımı

açakçılık ve organize suçlar alanında, işlenen suç şiddet ve gizlilik gerektirir ve genellikle kadının genel karakteristiğine uymaz. Bu doğrultuda katılımcıların büyük bir çoğunluğu erkektir.

3- Ş Meslek G Göre D

		Frekans	Yüzde	
Geçerli	Yönetici	3	2,8	
	n anlı Memur	7	6,5	
	n ansız Memur	4	3,7	
	şçi	24	22,2	
	Esnaf	43	39,8	
	Ev adını	2	1,9	
	ğrenci	4	3,7	
	Serbest Meslek	9	8,3	
	şsiz	3	2,8	
	aşka	8	7,4	
	Toplam	107	99,1	
	Eksik		1	0,9
	Toplam		108	100,0

Tablo 8 : ahısların meslek grupları itibariyle dağılımı

atılımcıların büyük bir çoğunluğu esna tır. İkinci sırada işçiler gelmektedir.

4- Ş Medeni D Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Evli	83	76,9
	Bekar	25	23,1
Toplam		108	100,0

Tablo 9 : ahısların medeni durumları itibariyle dağılımı

atılımcıların büyük bir çoğunluğu evlidir.

5-Ş Ekonomik Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	üşük gelirli	24	22,2
	Orta gelirli	80	74,1
	Yüksek gelirli	3	2,8
	Toplam	107	99,1
Eksik		1	0,9
Toplam		108	100,0

Tablo 10 : ahısların ekonomik durumları itibariyle dağılımı

atılımcıların büyük bir çoğunluğu orta gelirli olduklarını söylemişlerdir.

6-Ş E D Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	İlkokul Mezunu	23	21,3
	Ortaokul Mezunu	17	15,7
	Lise Mezunu	46	42,6
	Üniversite Mezunu	15	13,9
	Yüksek Lisans / Doktora	4	3,7
	Toplam	105	97,2
Eksik		3	2,8
Toplam		108	100,0

Tablo 11 : ahısların eğitim durumları itibariyle dağılımı

atılımcıların eğitim durumları ile ilgili dengeli bir dağılım söz konusu olup, ağırlıklı olarak lise mezunlardır.

G- K Hayata B

1-Ş Y Yer itibariyle D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Kent Merkezi	91	84,3
	İçe Merkezi	16	14,8
	İçe	1	0,9
Toplam		108	100,0

Tablo 12 : ahısların yaşadıkları yer itibariyle dağılımı

atılımcıların büyük bir çoğunluğu kent merkezlerinde yaşadıklarını söylemişlerdir.

2-Ş Statülerine Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	En Üst	6	5,6
	Üst	11	10,2
	Orta	82	75,9
	Alt	5	4,6
	En Alt	3	2,8
	Toplam	107	99,1
Eksik		1	0,9

Toplam 108 100,0

Tablo 13 : ahısların statüleri itibariyle dağılımı

atılımcılar kendilerini statü olarak orta düzeyde gördüklerini dile getirmişlerdir.

3- Ş “Gelecek Beklentisinin K D Göre

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen	8	7,4
	İsmen	49	45,4
	Çok Az	34	31,5
	Hiç	13	12,0
	Toplam	104	96,3
Eksik		4	3,7
Toplam		108	100,0

Tablo 14 : ahısların gelecek beklentisinin karşılanabilirliği itibariyle dağılımı

atılımcılar Türkiye’de gelecekte beklentilerinin karşılanabilirliği ile ilgili olumsuz görüş bildirmişlerdir. İriş bölümünde de belirtildiği gibi dünyada toplumlar için genel bir kavram olarak ‘risk toplumu’ kullanılmaya başlanmıştır. Dünya bir yandan doğal afetler ve küresel ısınma gibi dışsal risklerle mücadele ederken, diğer taraftan da kendi imal ettiği risklerle boğuşmaktadır. Sonuç olarak dünyanın geleceği ile ilgili toplumların karamsar bir tablo sergilemesi, doğal bir sonuç olarak ortaya çıkmıştır. Raştırmadan da görüleceği üzere, benzer durum ülkemiz için de geçerlidir.

4- Kent Y D İ D

		Frekans
Geçerli	Belirsizlik	72
	Güvensizlik	66
	Armaşa	56
	nutulmuşluk	44
	Rekabet	15
	Yalnızlık	32
	Güçsüzlük	34
	Geleneksel değerlerin bitmesi	55

(Not : Birden fazla seçenek işaretlenmiştir)

Tablo 15 : ahısların kent yaşamının çağrıştırdıkları durumlar itibariyle dağılımı

Gelecekteki beklentileri ile ilgili olumsuz görüş bildiren katılımcıların, kentsel yaşamla ilgili yaşantılarında, genellikle, güvensizlik, belirsizlik, karmaşa gibi seçenekleri işaretledikleri görülmüştür. Düzenli toplumların karakteristiği dikkate alındığında, ortaya çıkan sonuçlar toplumumuzun her geçen gün daha da düzensiz hale geldiğini göstermektedir. Bu da halkın daha da sapma da ranış göstererek, suç işleme eğilimine yöneldiği şeklinde yapılan yorumları haklı çıkarmaktadır.

H- K	Genel D			
1- Ş	D	Saatinde Bitirilip Bitirilmemesine	D	
Göre D				
			Frekans	
			Yüzde	
Geçerli	Mutlu günü oldukları için karışmam		30	27,8
	Polisi ararım		32	29,6
	Kendim ikaz ederim		7	6,5
	ahatsız olmadığım sürece karışmam		35	32,4
	Toplam		104	96,3
Eksik			4	3,7
Toplam			108	100,0

Tablo 16 : ahısların düğünlerin saatinde bitirilip bitirilmemesi ilişkin düşünceleri itibariyle dağılımı
Genel anlamda tepkisizliği ölçme amaçlı sorulan bu soruya, ahatsız olmadığım sürece karışmam yanıtını verenler azımsanmayacak bir orandadır. Direk rahatsız olunan bir konuda bile insanların kendi rahatsızlıklarını dile getirmediği ve tepkisiz kaldığı görülmektedir. aldı ki bu çerçevede, yolsuzluk olayları karşısında toplumun tepkisiz kalması beklenebilecek bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

2- Ş Geç Gelen Bir Ambulansa Verdikleri Tepkilere Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	kaz Ederim	19	17,6
	ikayet Ederim	48	44,4
	arışmam	7	6,5
	Sebebini araştırırım	30	27,8
	Toplam	104	96,3
Eksik		4	3,7
Toplam		108	100,0

Tablo 17 : ahısların geç gelen bir Ambulansa verdikleri tepkiler itibariyle dağılımı

Bir önceki konu ile aynı amaçlı sorulan bu soruda, katılımcılar daha tepkili görünmektedirler. Büyük bir çoğunluğu ‘Ambulans personelini ilgili kuruma şikayet ederim’ seçeneğini işaretlemişlerdir. Böylesine hassas bir konuda bile örneklem arasından %6,5 oranında ‘Hiçbir şeye karışmam diyebilenlerin çıkması düşündürücüdür.

3- Ş	İ	M	K	H	A
Yönelik V	Y	Göre D			
			Frekans	Yüzde	
Geçerli	Hiç ramıyorlar		19	17,6	
	Bazen		78	72,2	
	Oldukça		8	7,4	
	Çok Fazla		1	0,9	
	Toplam		106	98,1	

Eksik	2	1,9
Toplam	108	100,0

Tablo 18 : ahısların insanların mağduriyetleri karşısında haklarını aramalarına yönelik verdiği yanıtlar itibariyle dağılımı

Mağduriyeti karşısında hakkını gerçek anlamda arayanların oranı sadece %8'dir.

Bu da ülkemizin toplumsal anlamda içinde bulunduğu tehlikeyi göstermektedir.

4- Ş M K Herhangi Bir Kurum Veya K H Ş Bulunup B Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Hiç bulunmadım	51	47,2
	Bir Defa	20	18,5
	iki Defa	19	17,6
	Üç Defa	2	1,9
	Dörtten Fazla	11	10,2
	Toplam	103	95,4
Eksik		5	4,6
Toplam		108	100,0

Tablo 19 : ahısların mağduriyetleri karşısında herhangi bir kurum veya kişi hakkında şikayette bulunup bulunmadıkları itibariyle dağılımı

raştırmaya katılan katılımcıların büyük bir çoğunluğunun, mağduriyetleri karşısında haklarını gerçek anlamda aramadıkları görülmektedir.

5- Ş Ş Bulunmama Nedenlerine Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	ikayetin değerlendirilmeyeceğini düşündüm	17	15,7
	Birçok bürokrasi ile karşılaşacağımı düşündüm	31	28,7
	Çevrem baskısından çekindim	3	2,8
	urası Türkiye dedim ve umursamadım	19	17,6
	aşıma bir bela gelmesinden korktum.	8	7,4
	Toplam	78	72,2
Eksik		30	27,8
Toplam		108	100,0

Tablo 20 : ahısların şikayette bulunmama nedenleri itibariyle dağılımı

ilindiği üzere Türkiye'de mevcut sistemle ilgili birçok eleştiride bulunulmakta ve hantal bürokrasinin devletin işleyişine çok büyük zarar verdiği şeklinde yorumlar yapılmaktadır. Raştırmamızda ortaya çıkan sonuç da bunu doğrular niteliktedir. Nitekim mağduriyeti karşısında şikayette bulunmayanların büyük bir çoğunluğu sistemdeki arızalardan ötürü tepkide bulunmadıklarını söylemişlerdir.

I- T Konusundaki D

1- Ş Güvenlik Birimleriyle İ Konusundaki D Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Çok Fazla	13	12,0
	Oldukça	26	24,1
	Biraz	52	48,1
	Hiç	13	12,0
	Toplam	104	96,3
Eksik		4	3,7
Toplam		108	100,0

Tablo 21 : ahısların güvenlik birimleriyle işbirliği konusundaki düşünceleri itibariyle dağılımı

eğer ve karakter aşınmasına uğrayan toplumların genel karakteristiği, güvensizlik algısının çok üst düzeylerde olmasıdır. Sonuçta bu toplumu rahatsız edilen eylemlerin bertaraf edilmesine de yansır. Çünkü insanlar karşılaştıkları sorunlara karşı ilgisiz kalırlar ve güvenlik güçleriyle işbirliği yapmak istemezler. araştırmaya katılan katılımcılar da bu gerçeği doğrularcasına görüşlerini ortaya koymuşlardır.

2- Ş T Olma İ Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Çok Fazla	1	0,9
	Oldukça	3	2,8
	Biraz	44	40,7
	Hiç	57	52,8
	aşka Toplam	1 106	0,9 98,1
Eksik		2	1,9
Toplam		108	100,0

Tablo 22 : ahısların tanık olma istekler itibariyle dağılımı

Güvensizlik algısı ve güvenlik güçleriyle işbirliği yapılmamasının göstergelerinden biri de kayıtlı olan tanıklardır. Türkiye’de tanık istatistiklerine bakıldığında, 2001 yılından itibaren kaçakçılık ve organize suçlar alanında hiç kimsenin tanıklık yapmadığı görülmektedir. Önceleyen-çıkarsanan dengesine göre, tanıklık bir çıkarsanandır. Tanık bulunmaması şeklinde ortaya çıkan çıkarsananın, önceleyenlerini

doğrularcasına, yukarıdaki yanıtlarda da görüldüğü üzere, toplumumuz birçok sorunla karşı karşıyadır. İnsanların gelecek beklentileri ile ilgili umutsuz olması, kent yaşamının genellikle kendilerine güvensizlik ve belirsizlik duygularını çağrıştırmaması, sapma da ranişaya yönelinerek suç ve suçluğunun artması, toplumumuzun karşılaştığı sorunlar arasında sayılabilir. Neticede, halkımızın Türkiye’de tanıklık yapmak istememeleri doğal bir sonuçtur.

3- Ş Polise Bir Suçla İlgili Bilgi Verme Nedenlerine Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Para için	3	2,8
	atandaşlık Görevi	60	55,6
	Rahatlamak	11	10,2
	akkın Hukukun Yerine Gelmesi	22	20,4
	aşka	8	7,4
	Toplam	105	97,2
Eksik		3	2,8
Toplam		108	100,0

Tablo 23 : ahısların polise bir suçla ilgili bilgi verme nedenleri itibariyle dağılımı

atılımcılar bu soruya realite boyutunda yanıt vermelerine karşın, tanıklık yapılması ile ilgili kendileri açısından rasyonel bir yaklaşımda bulunarak olumsuz yanıt ermişlerdir.

4- Ş Tanıklık Yapma Konusundaki Düşüncelere Göre D

		Frekans
Geçerli	kılsızlık	26
	Dertsiz başına dert alma	64
	ahramanlık	12
	Tehdit edilme	76
	Taraf durumuna düşme	56
	Hiç yoktan düşman kazanma	62
	Korku, endişe	78

(Not : Birden fazla seçenek işaretlenmiştir)

Tablo 24 : ahısların tanıklık yapma konusundaki düşünceleri itibariyle dağılımı

atılımcılar 17nci soruyu teyit edercesine bu soruya çoğunlukla ‘dertsiz başına dert alma’ seçeneğini işaretleyerek yanıt ermişlerdir ve mevcut sisteme güvenmedikleri için tanık olmak istemediklerini ifade etmişlerdir.

5- Ş Tanıklık Yapma Konusundaki Tutarlı Yanıtlara Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Çok sterim	4	3,7
	sterim	13	12,0
	Gerekirse Yaparım	65	60,2

	Beni Igilendirmez	7	6,5
	Hiç Yanaşmam	17	15,7
	Toplam	106	98,1
Eksik		2	1,9
Toplam		108	100,0

Tablo 25 : ahısların tanıklık yapma konusundaki tutumları itibariyle dağılımı

Seçeneklerde de görüldüğü üzere, büyük bir çoğunluk tanıklık konusunda çekimserdir.

6- Ş K Garantisi A T Yapma İ Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Çok sterim	14	13,0
	Gerekirse sterim	44	40,7
	Emin Olursam	34	31,5
	Hiç stemem	13	12,0
	Toplam	105	97,2
Eksik		3	2,8
Toplam		108	100,0

Tablo 26 : ahısların korunacakları garantisi altında tanıklık yapma istekleri itibariyle dağılımı

atılımcılar kendilerine sorunsuz bir şekilde korunacakları garantisi verilse bile, tanık olmak istemediklerini söylemişlerdir. Bu da Türkiye’de suçların aydınlatılmasında önemli bir faktör olan tanıklık kurumunun işlerlik kazanmasında çok büyük sorunlarla karşılaşılacağını teyit etmektedir. Çünkü insanlar kendilerine her türlü koruma garantisi verilmesi halinde bile, hakkın hukukun yerine gelmesi ve atandaşlık görevinin i asında bile yardımcı olamayacaklarını söylemişlerdir.

7- Ş T O Halinde U İ Koruma Göre D

		Frekans
Geçerli	ulduğunuz çevreden uzaklaştırma	32
	imliğinizi değiştirme	76
	Estetik cerrahi yaptırma	18
	Yurtdışına Gönderilme	66

(Not : Birden fazla seçenek işaretlenmiştir)

Tablo 27 : ahısların tanık olmaları halinde uygulanmasını istedikleri koruma programı itibariyle dağılımı

Koruma programı uygulanırken, tanıklara önceden her türlü şartları yeniden belirlenmiş ve düzenlenmiş olan bir akvaryum hayatı sunulmaktadır. Korunan tanığın geçmişiyile bağlantısı tamamen kesilmekte ve birincil akrabaları dahil eski irtibatları görüşmeleri yasaklanmaktadır. Kurallar kesin ve tavizsizdir. Duruma göre bir tanık

başka bir bölgeye yerleştirilmekte, kimliği değiştirilmekte, başka bir ülkeye gönderilmekte veya fiziksel görünümü değiştirilmektedir. Tüm bu uygulamalar sonucunda dünya örneklerine bakıldığında ABD’de 1971 yılından itibaren 6500 aileden hiçbirinin güvenlikleri ile ilgili bir sorun yaşamadığı görülmüştür. İğır Avrupa ülkelerinde de durum aynıdır. Almanya ve Hollanda’da korunan tanıklar herhangi bir sorun yaşamamıştır.

Konulan kurallara uymayan tanıklar ise, birkaç defa ikaz edildikten sonra koruma programlarına son verilmektedir. Genellikle ölüm korkusunu hissetmiş tanıkların, koruma kurallarına karşı daha uyum gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Kendi kimliğini değiştirerek veya başka bir bölgede yaşayarak hayatlarını sürdüren tanıklardan hiç biri estetik cerrahi yaptırmamıştır.

Yukarıdaki tabloya bakıldığında, Türkiye’deki sosyo-ekonomik şartlardan dolayı yurt dışında yaşanma arzusunu doğrularcasına birçok tanık, yurt dışına gitmek isteyebileceğini ifade etmiştir. Estetik cerrahi yaptırmaya yaklaşım, çok olumlu değildir.

8- Ş Hangi Tür Olaylarda T Yapmak İ Göre

Geçerli		Frekans
	Aile içi kavgalar	66
	Adam öldürme	38
	ırsızlık	14
	Kapkaç	12
	Mafya tipi suçlar	74
	yuşturucu suçları	56
	Mali suçlar	38

(Not : Birden fazla seçenek işaretlenmiştir)

Tablo 28 : ahısların hangi tür olaylarda tanıklık yapmak istemediklerine göre dağılımı

Mafya, öznel olarak bir suç örgütünü tanımlamaktan çok belirli bir alt kültürü, kendine özgü gelenekleri ve da ranış kodları olan bir olgu ve oluşumu ifade etmektedir. Bu oluşum içerisinde, yardıma ihtiyaç duyan veya herhangi bir konuda müşkül durumda olan bir kişi, kendisine yardımı olacağını düşünmediği yasalara ve resmi kurumlara müracaat etmek yerine, şiddeti ve acımasızlığı ile kısa sürede iş çözüme güç ve kabiliyetine sahip bulunan mafyaya baş urmayı tercih eder. olayısıyla şiddet mafya tipi suçların başat unsurlarından biridir.

Bu arada son yıllarda Türkiye’de sıklıkla yayınlanan mafya konulu diziler, tema olarak çoğunlukla ma yanın şiddet yönünü alarak yayınlamaktadırlar. Bundan da halkımız olumsuz yönde etkilemektedir. Mafya denilince akla şiddet gelmektedir.

Seçeneklere bakıldığında, tanıklık yapılmak istenmeyen suç çeşidi olarak, mafya tipi suçların ön plana çıkması beklenen bir sonuçtur. Ancak bu sonuç arklı bir değerlendirmeyi de beraberinde getirmektedir. Herhangi bir mağduriyetini mafya tipi suç örgütleriyle irtibata geçerek gidermeye çalışan halkın tepkisi, toplumdaki belirsizlik ve güvensizlik olguları çerçevesinde sorgulanmalıdır.

9- Ş Kaç O T O Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Bir defa	27	25,0
	ki defa	26	24,1
	Üç defa	11	10,2
	Dört defa	39	36,1
	Toplam	103	95,4
Eksik		5	4,6
Toplam		108	100,0

Tablo 29 : ahısların kaç olayın tanığı oldukları itibariyle dağılımı

atılımcıların çoğunluğu birçok kez tanıklık yapmıştır. Ancak buradaki yapılan tanıklığın mahkeme aşamasında veya bir suç örgütünün deşi rasyonu için yapıldığı düşünülmemektedir. Çünkü katılımcılar, araştırmanın genel seyri içerisinde çoğunlukla tanıklığa karşı çekimserdirler.

J- T Y Nedenleri

1- Ş T Yapmada En Çok Hangi Kurumun Güven Vermesinin Önemli O Dair D Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli		1	0,9
	Polis	66	61,1
	Jandarma	9	8,3
	TBMM	2	1,9
	Adalet akanlığı	22	20,4
	aşka	2	1,9
	Toplam	102	94,4
Eksik		6	5,6
Toplam		108	100,0

Tablo 30 : ahısların tanıklık yapmada en çok hangi kurumun güven vermesinin önemli olduğuna dair düşünceleri itibariyle dağılımı

alkın tanık olma konusundaki duyarlılığı ile bilinen Almanya’da, bunun nedeni güvenlik güçlerinin saygınlığı olarak açıklanmaktadır. Yapılan birçok araştırmada, güvenlik güçleri en çok güvenilen kurumlar arasında önde gelmektedir.

Güvenlik güçlerinin güven vermesi sonucunda, halkın işbirliği de aynı oranda artacaktır. Bu işbirliğinin önemli hususlarından biri de, tanıklar sayesinde suç ve suçlulukla etkin mücadele etmektir.

Türkiye’deki duruma bakıldığında, bu gerçeği teyid edercesine etkin tanıklık için en çok güven vermesi gereken kurum olarak ‘polis’ seçeneği işaretlenmiştir.

2- Ş D Güvenlik Güçlerinin S Konusundaki D Göre

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Çok Fazla	12	11,1
	Oldukça	36	33,3
	Biraz	36	33,3
	Az	14	13,0
	Hiç	6	5,6
	Toplam	104	96,3
Eksik		4	3,7
Toplam		108	100,0

Tablo 31 : ahısların güvenlik güçlerinin saygınlığı konusundaki düşünceleri itibariyle dağılımı

atılımcıların büyük bir çoğunluğu güvenlik güçlerinin yeterli düzeyde saygınlığa sahip olmadıklarını söylemişlerdir. Bu da zaten Türkiye’deki mücadele konseptine yansımış ve tanıklı mücadele konusunda yetersizliklerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

3- Ş H Güvenlik Güçlerinin S O Halinde Nedenleri Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Güvenlik güçleri bir emir kuludur	24	22,2
	Güvenlik güçleri tara lıdır	3	2,8
	Güvenlik güçlerinin yanlış uygulamaları ardır	7	6,5
	Medyadaki haberler toplumu etkilemektedir	10	9,3
	Güvenlik güçleri kendilerini yenileyememektedir	5	4,6
	Güvenlik güçleri ile ilgili önyargılar toplumu etkilemektedir	7	6,5
	Toplam	56	51,9
	Eksik		52
Toplam		108	100,0

Tablo 32 : ahısların güvenlik güçlerinin saygınlıklarının olmaması halinde nedenleri hakkındaki düşünceleri itibariyle dağılımı

atılımcılar çoğunlukla güvenlik güçlerinin saygınlığının olmaması konusunda, ‘polis bir emir kuludur’ seçeneğini işaretlemiştir. Bu da polisin yasalar çerçevesinde kullanması gereken inisiyatifin kendisine yeterince verilmemesi ve suçla mücadelede sadece sosyolojik kaynaklı sorunlarla değil, aynı zamanda sistemsel sorunlarla da karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

K- Çözüm Önerileri

1- Ş Suç Örgütleriyle Mücadelenin B H D Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Hiç	12	11,1
	Az	19	17,6
	Biraz	27	25,0
	Oldukça	45	41,7
	Çok Fazla	1	0,9
	Toplam	104	96,3
Eksik		4	3,7
Toplam		108	100,0

Tablo 33 : ahısların suç örgütleriyle mücadelenin başarısı hakkındaki düşünceleri itibariyle dağılımı

2- Ş Suç Örgütleriyle Mücadeledeki B Nedenleri H D Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Kanunlar Yetersiz	47	43,5
	Medya	3	2,8
	Yurttaş Polis şbirliksizliği	10	9,3
	Yetki zlığı	10	9,3
	ğitimsizlik	1	0,9
	aşka	3	2,8
	Toplam	74	68,5
Eksik		34	31,5
Toplam		108	100,0

Tablo 34 : ahısların suç örgütleriyle mücadeledeki başarısızlığın nedenleri hakkındaki düşünceleri itibariyle dağılımı

atılımcılar da bir önceki sorudaki sonuçları doğrularcasına, Türkiye’de suçla mücadelede sistemsel sorunların olduğunu belirtmişlerdir. unların en başında hukuki sorunlar gelmektedir. Sürekli kendini yenileyen suç örgütlerine karşı mevcut kanunlarımızın da güncellenebilir esneklikte olması göz ardı edilmemesi gereken bir gerçektir.

3- Ş Suç Örgütleriyle Mücadelede T G H D Göre D

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Çok Fazla	23	21,3
	Genellikle	34	31,5
	Bazen	15	13,9
	Gerekirse	29	26,9
	Görmem	3	2,8
	Toplam	104	96,3
Eksik		4	3,7
Toplam		108	100,0

Tablo 35 : ahısların suç örgütleriyle mücadelede tanıklığın gerekliliği hakkındaki düşünceleri itibariyle dağılımı

Bir atandaşlık görevi olarak realite boyutunda yanıt verilmesi gereken sorulardan biri olan bu soruya, katılımcıların hemen hemen yarısının olumsuz görüş bildirmesi farklı değerlendirmeleri beraberinde getirmiştir. Alkım suçla mücadelede üstlenmesi gereken roller olan ortak hareket etme veya güvenlik güçlerine yardımcı olma sorumluluklarına karşın, temelde bilinç eksikliği taşıdığı görülmektedir.

4- Ş D Suç Örgütü Göre D tehdit edilmeleri Tutum ve

		Frekans	Yüzde
Geçerli	Polise Haber	68	63,0
	Örgütün steği	9	8,3
	dari Makamlar	5	4,6
	Adli Makamlar	19	17,6
	aşka	4	3,7
	Toplam	105	97,2
Eksik		3	2,8
Toplam		108	100,0

Tablo 36 : ahısların suç örgütü tarafından tehdit edilmeleri karşısındaki tutum ve davranışları itibariyle dağılımı

katılımcıların büyük bir çoğunluğu, tehdit edilmeleri halinde polise başvuracaklarını söylemişlerdir.

SONUÇ

Organize suç örgütleri son yıllarda, sahip olduğu sınırsız ekonomik kaynaklar ve ülkelerin rejimlerine yaptığı olumsuz etkilerden dolayı diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de gündem haline gelmiştir.

Dünya literatüründe organize suç deyince, genel anlamda örgütlü olmak ve şiddet kullanmak suretiyle işlenen ve içerisinde narkotik ve mali suçlar gibi çok geniş suç çeşitleri bulunan alan kast edilmektedir. Ancak Türkiye’de, 4422 sayılı kanunun 1. maddesinde tanımlanan çıkar amaçlı suç örgütleri ile mafya tipi organize suçlar aynı anlamda kullanılmaktadır. Dikkat edilirse, tanımda narkotik ve mali suçlardan bahsedilmemektedir. Mafya tipi organize suçlar konusu talya ya özgü bir ifadedir. Zaten her iki ülke tanımları incelendiğinde çok büyük benzerlikler görülmektedir.

Gökçe’ye göre, mafya yasa boşluklarından yararlanarak siyasi iktidarlar üzerinde baskı yapan, nüfuz ve kazanç sağlama amacıyla meşru otoriteye karşı çıkan, şiddet kullanan, kumar, haraç, uyuşturucu kaçakçılığı, para aklama ve kadın ticareti gibi yasadışı işlerle uğraşan gizli ve hiyerarşik bir örgüttür. Yasadışı yollardan kazanılan paralar eğlence yeri ve oteller aracılığıyla günümüzde yatırıma dönüştürülmeye başlanmıştır. Sonuç itibariyle mafya ekonomik bir şebekedir. Örgütlü suç işler, şanta yapar, rüş et verir, şiddet kullanır, öldürür. Ma yayı bu özellikleriyle terör olgusundan ayırt etmek zordur. Ancak amaçları farklıdır.

Mafya tipi suç örgütleri geçiş halindeki toplumlarda ya da gelişmekte olan toplumlarda özellikle toplumsal eşitsizlik bulunan ortamlarda kendini hissettirmektedir.

Çünkü kendisini destekleyecek belli bir tabana gereksinimleri ardır. Toplumsal eşitsizlikler bu tabanın büyümesine ve korunmasına olanak sağlar.⁸⁴

ırdan kente göç yani kentleşme oranının yüksek olduğu Türkiye’de kır kentler (gecekondu mahalleri) bu eşitsizliğin yaygın olarak görüldüğü ortamlardır. ırdan kente büyük beklentilerle gelen yığınların beklentilerine yanıt verecek hizmeti bulamaması ya da bu hizmetlerin yetersizliği (ğitim, sağlık, iş ve güvenlik gibi) bu insanları özellikle gençleri yani ikinci kuşağı yasal olmayan örgütlerle karşı karşıya getirir. elişmekte olan ülkelerin ekonomik sorunları çerçevesinde bu tür örgütlenmeler kaçınılmazdır. Türkiye’de hızlı kentleşmenin doğurduğu sorunlar çerçevesinde önlemler alınmamıştır. Kamu ve gönüllü kuruluşların bu doğrultudaki hizmet ve uygulamalarının yaygınlığı ölçüsünde yasadışı örgütler kendilerine bir taban bulmayacakları için yaşamlarını sürdüremeyeceklerdir.

Ancak bugün için özellikle büyük kentlerimizi çevreleyen kır kentlerde yaşayanların hemen hepsinde; altyapı sorunları, kamu hizmetlerinin eksikliği, işsizlik, çevreye uyum ve güvenlik gibi sorunlarla karşı karşıya kalan bireylerin akraba hemşehri dayanışmasının ötesinde baş uracakları örgütlü bir yapıya gereksinimleri olduğu açıktır. Kendilerine rehberlik edecek, onları kente ve kent hizmetlerine alıştıracak kuruluşlar yoktur. Devletin yerine getirmesi gereken görevler de boşluklar olması başka örgütlü yapıların devreye girmesine olanak vermektedir.

Devlet otoritesini uygulayacak güçlerin etkinliklerinin azalması, mafya tipi suçların çeşitlerinin artmasına ve yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Mafya, otopark alanından çek-senet alanına kadar bir çok alanda faaliyet göstermektedir. Buna son yıllarda Türkiye’de artış gösteren kapkaç olaylarının örgütlü bir şekilde işlenmesi de eklenmiştir. Daha önceleri bireysel bazda işlenen bu suç, mafya tipi organize suç örgütünün tanımında bulunan unsurları taşımak suretiyle işlenmeye başlamış ve örgütlü bir nitelik kazanmıştır. Yüksek düzeyde rant elde etmeyi hedefleyen suç örgütleri, getirisi itibariyle cazip bir görüntü arz eden kapkaç alanına da kaymaya başlamışlardır. Son yıllarda, Türkiye’de kapkaç çetelerinin yakalanması bu sa ı doğrular niteliktedir. Yakalan bir çok kapkaç çetelerinde, kapkaç suçunu işleyenlerin bir çoğunun göç sonucu büyük şehirlere gelen kişiler olduğu, önceden hırsızlık ve kapkaç konularında

⁸⁴ Gökçe, B., Türkiye’nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar, Ankara, Sa aş Yayıne i, 2004:337

eğitildikleri, bir örgüt liderinin kontrolü altında bulunmak suretiyle kapkaç suçunu işlemeye zorla sevk edildikleri görülmektedir.

Mafya tipi suç örgütleri, toplumlarda ihtiyaç duyulan madde ve materyallerin bulunup halka sunulması gibi konuları kendilerine faaliyet alanı olarak belirlerler.

Bu bağlamda Türkiye’de mafya tipi suç örgütlerinin gelişim sürecine bakıldığında, 1970 ve 1980’li yıllarda yaşanan olayların belirleyici unsur olarak ön plana çıkmaktadır. Bu dönemde Türkiye’nin ekonomik anlamda içerisine düşürüldüğü dar boğaz, mafya tipi suçlara uygun ortam hazırlamıştır ve suç örgütleri toplumun ihtiyaç duyduğu malların kaçakçılığını yaparak halka sunmuşlardır. Bu şekilde oluşmaya başlayan suç örgütleri, 12 Eylül dönemindeki kargaşadan da en iyi şekilde aydalanmışlar ve silah kaçakçılığını kendilerine uygun bir faaliyet alanı olarak belirlemişlerdir.

lı yıllardan itibaren artış trendine giren mafya tipi organize suç örgütlerine karşı etkin mücadele edilmektedir. 1999 yılından çıkarılan “4422 Sayılı İkar Maçlı Suç örgütleriyle Mücadele Kanunu” ile birlikte mücadele, profesyonel alana taşınmış ve kısa zaman içerisinde suç örgütlerinin büyük bir çoğunluğu kontrol altına alınmıştır. Ancak suç örgütlerinin teknolojik gelişmelerle eş değerli olarak kendilerini sürekli yenilemeleri ve değişim yaşamaları, suç örgütleriyle yapılan mücadeleyi sorgular hale getirmiştir.

Dünyada da benzer bir süreç yaşanmaktadır. loballeşen dünyada suç örgütlerinin de globalleşmesi ve sınır aşan konumda birbirleriyle işbirliği yapmaları, suç örgütlerini daha da girift hale getirmiştir.

Bu gelişmeler üzerine, mafya tipi organize suç örgütleriyle etkin mücadele için iletişimin dinlenmesi, gizli izleme gibi tedbirlerin yanı sıra özel soruşturma metotlarının da kullanılmasında artış olmuştur. Tanıklardan maksimum düzeyde yararlanılması özel soruşturma tedbirlerinden biridir.

Türkiye dünyadaki mücadele konseptinin değişmesinden olumlu yönde etkilenmiş ve özellikle Avrupa irligi sürecinde önemli değişiklikler yapmıştır. Bunlardan biri de Tanık Koruma Kanunu’nun çıkarılacak olmasıdır. Uzun uğraşlar sonucunda hazırlanan kanun taslağı, önümüzdeki günlerde yasalacaktır. Ancak Türkiye için çıkarılacak kanunun uygulanmasında temel birtakım sorunların arlığı, kanunun işlerlik sağlamasında bir engeldir. rneğin kaçakçılık ve organize suçlar alanında günümüz

itibariyle tanık koruma programı uygulanan tanık bulunmamaktadır. Kanunun çıkarılması ve güvenlik güçleri içerisinde yeni teşkilatlanmalara gidilmesine karşın, korunacak bir tanık olmaması, öncelikle bu sorununun da çözülmesini zorunlu kılmaktadır. Türkiye’de tanıklık kurumunun fonksiyonel hale gelmesinde daha çok sosyolojik ve sistemsel sorunlar başat rol oynamaktadır.

Bu ihtiyaçtan hareketle, bilime katkısı da göz önünde bulundurularak tez konusu “Türkiye’de Organize Suçluluk ve Tanıklıkta arşılaşılan Sorunlar” olarak belirlenmiştir. Ancak bu konuda Türkiye’de yeterli kaynak olmaması ve daha önceden herhangi bir çalışma yapılmaması, çalışmanın sınırlılıkları olarak ortaya çıkmıştır.

Tez çalışmasında, sosyal bilimlerdeki nicel araştırma tekniklerden olan anket tekniği kullanılarak bir de araştırma yapılmıştır. Tanıklık yapılmamasının nedenlerini ortaya koymasında ipucu olabilecek bir örneklem grubuna 31 soruluk bir anket uygulanmıştır. Önemli bulgular aşağıdadır

- atılımcılar Türkiye’de gelecekları ile endişe duyduklarını ifade ederek, kent yaşamının kendilerinde belirsizlik ve güvensizlik duygularını çağrıştırdığını söylemişlerdir.

- atılımcılar genel anlamda toplumun tepkisini ölçmeye yönelik sorulara, olumsuz yanıt ermişler ve kendilerini ilgilendiren temel sosyal sorunlar karşısında bile tepkisiz kalacaklarını belirtmişlerdir.

- Türkiye’de birçok insanın güvenlik güçleriyle işbirliği yapmak istemediği, bu yüzden de kimsenin tanık olma arzusunda olmadığını dile getirmişlerdir.

- Tanıklık yapmanın bir insan için fazladan külfet getiren nitelikte olduğunu söylemişlerdir.

- Kendilerine sorunsuz bir şekilde korunacakları garanti edilse bile, birçok tanıklık yapmayacağını söyleyerek, temelde atandaşlık konusunda bilinç eksikliği taşıdıklarını ortaya koymuşlardır.

- Tanık koruma programının uygulanması halinde birçok yurt dışında korunmak istediğini belirtmiştir. Estetik cerrahi olmak isteyenlerin sayısı çok azdır.

- Tanıklık yapmada özellikle polisin güven vermesini önemli olarak görmüşlerdir.

Sonuç olarak Türk toplumunda son yıllarda artarak devam ettiği değerlendirilen karakter ve değer aşınmasının sonucunda, bir yozlaşma kültürünün oluştuğu görülmüştür. Toplumda güvensizlik algısı had sa hadadır. Kapkaç olaylarında,

insanların gecenin belirli saatinde bazı mekanlarda rahat dolaşamaması da bu gü ensizliğin göstergelerdendir. Bir inşa sürecinin sonunda halkta yapı haline gelen güvensizlik algısı, mücadeleye de olumsuz anlamda yansımıştır. Halk güvenlik güçlerine ve devlet sistemine güvenemez hale gelmiştir. Bu da suç örgütlerinin ekmeğine yağ sürmüş ve kazançlı çıkmalarına neden olmuştur.

Benzer bir çalışmanın daha büyük bir örneklem grubuyla yapılarak sonuçlarının ilgili kurumlarla paylaşılması önerilmektedir.

Anket no:.....

TANIK KORUMA ARAŞTIRMASI

Türkiye her geçen gün yaşanması daha da zor bir ülke haline gelmektedir. Bir yandan toplumda işlenen suçlar artarken, diğer taraftan bunlara karşı toplumumuzun duyarsızlığı da aynı ölçüde büyümektedir. Toplumda çok ciddi bir duyarsızlık süreci yaşanmaktadır. Bu duyarsızlıkla, ülkemizin geleceğini önemli ölçüde tehdit eden organize suç olaylarının aydınlatılmasında da karşılaşılmaktadır. Güvenlik birimleri ile işbirliği yeterli ölçüde yapılmamaktadır.

Bundan hareketle, Türkiye’de tanıklık yapılmamasının nedenlerini ortaya koyma ve çözüm önerileri geliştirme amaçlı bir araştırma düzenlenmiştir.

Bilimsel bir çalışmada kullanılacak araştırma için hazırladığımız aşağıdaki sorulara içtenlikle yanıt erileceği inancındayız.

1- Y

2- Cinsiyetiniz: () Erkek () kadın

3- M nedir?

1 () Yönetici dairesi (Daire başkanı, başkan Yardımcısı, Müdür, Müdür Yardımcısı)

2 () n anlı memur öğretmen, polis, subay, mühendis, doktor, hemşire vb.)

3 () n ansız memur (ilk – orta – lise mezunu ve hizmetliler dahil)

4 () işçi

- 5 () Esnaf
 6 () Ev kadını
 7 () ğrenci
 8 () Serbest meslek (doktor/avukat/mimar /mühendis – müteahhit, muhasebeci gibi)
 9 () şsiz
 10() Marjinal sektör (seyyar satıcı, ayakkabı boyacısı, simitçi...)
 11() aşka (Belirtiniz:)

4- Medeni Durumunuz:

- () Evli () Bekar

5- Ekonomik düzeyiniz nedir?

- () üşük gelirli () Orta gelirli () Yüksek gelirli

6- E durumunuz nedir?

- 1 () İkokul mezunu
 2 () Orta okul mezunu
 3 () Lise mezunu
 4 () Üniversite mezunu
 5 () Yüksek lisans / Doktora

7- Y yer hangisidir?

- () Kent merkezi () İçe merkezi () İçe () Gecekondu

8- Toplum içinde kendinizi statü olarak nerede görüyorsunuz?

- () En üst () Üst () Orta () Alt () En alt

9- Türkiye’de gelecekte beklentilerinizin ne ölçüde

- () Tamamen () İsmen () Çok az () Hiç

10- Kent sizde neleri (Birden fazla

- () Belirsizlik
 () Güvensizlik
 () Saygısızlık - Sevgisizlik
 () armaşa
 () nutulmuşluk
 () Selam sabah ilişkisinin bitmesi
 () Rekabet
 () Yalnızlık
 () Güçsüzlük
 () Geleneksel değerlerin bitmesi
 () aşka

11- Saatinde bitirilmesi gereken bir mahalle bitirilmezse ne

- () Evlenen çiftin mutlu günü olduğu için karışmam

- Polisi ararım
- üğün sahiplerini kendim ikaz ederim
- ahatsız olmadığım sürece karışmam

12- Y bir için geç gelmesi durumunda tepki verirsiniz?

- Ambulans şo örünü ikaz ederim
- Ambulans personelini ilgili kuruma şikayet ederim
- Hiçbir şeye karışmam
- Sebebini raştırırım

13- Çevrenizdeki insanlar

- Hiç aramıyorlar
- Bazen
- Oldukça
- Çok fazla

14- M herhangi bir kurum veya ile ilgili bulunduğunuz mu?

- Hiç bulunmadım
- Bir defa
- ki defa
- Üç defa
- Dörtten fazla

15- 14. soruya ‘Hiç’ veya ‘İ az’ ise bunun sebebini

- ikayetimin değeriendirilmeyeceğini düşündüm
- Birçok bürokrasi ile karşılaşacağımı düşündüm
- Çevrem baskısından çekindim
- urası Türkiye’ dedim ve umursamadım
- aşım bir bela gelmesinden korktum

16- Türkiye’de bir çok güvenlik birimleri ile yapmak müsünüz?

- Çok fazla
- Oldukça
- Biraz
- Hiç

17- Türkiye’de insanlar bir olmak ister mi ?

- Çok fazla
- Oldukça
- Biraz
- Hiç
- aşka

18- Türkiye’de insanlar neden polise bir suçla ilgili bilgi verir ?

- Para için
- atandaşlık görevi olduğu için
- icdanını rahatlatmak için
- akın hukukun yerine gelmesi için
- aşka

19- T yapmak sizde hangi duygu ve (Birden fazla)

- kılsızlık
- Dertsiz başına dert alma

- ahramanlık
- Tehdit edilme
- Taraf durumuna düşme
- Hiç yoktan düşman kazanma
- Korku, endişe

20- Bir olayda yapma konusundaki tutumunuz ne olur?

- Çok isterim
- sterim
- Gerekirse yaparım
- Beni ilgilendirmez
- Hiç yanaşmam

21- Sorunsuz bir garanti edilse, bir olmak ister misiniz ?

- Çok isterim
- Gerekirse isterim
- Emin olursam
- Hiç istemem

22- Bir ve size koruma uygulansa hangilerinin isterdiniz ? (Birden fazla)

- ulduğunuz çevreden uzaklaştırılarak başka bir ile gönderilme
- imliğinizi değiştirme
- Estetik cerrahi yaptırma
- Yurtdışına gönderilme
- Hiçbiri
- aşka

23- Hangi tür olaylarda yapmak istemezsiniz? (Birden fazla)

- Aile içi kavgalar
- Adam öldürme
- ırsızlık
- Kapkaç
- Mafya tipi suçlar
- yuştırucu suçları
- Mali suçlar
- aşka

24- H kaç defa bir

- Bir
- ki
- Üç
- Hiç yapmadım

25- T yapmada en çok hangi kurumun güven vermesi sizin için önemlidir?

- Polis
- Jandarma
- TBMM
- Adalet akanlığı
- aşka

26- Sizce Türkiye’de güvenlik güçlerinin (Polis, Jandarma ve Sahil Güvenlik) var ?

- Çok fazla Oldukça Biraz Az Hiç

27- E yok bunun nedenlerini ?

- Güvenlik güçleri bir emir kuludur
 Güvenlik güçleri tara lıdır
 Güvenlik güçlerinin yanlış uygulamaları ardır
 Medyada güvenlik güçleri ile ilgili yer alan haber ve görüntüler toplumu etkilemektedir.
 Polisin teknolojik gelişmelerle eş değerli olarak güvenlik güçleri kendilerini yenileyememektedir.
 Güvenlik güçleri ile ilgili ön yargılar toplumu etkilemektedir.

28- Sizce Türkiye’de suç örgütleriyle mücadele

- Hiç Az Biraz Oldukça Çok fazla

29- B nedenleri sizce nelerdir ?

- anunların yetersizliği
 Medyanın oluşturduğu sanal baskı
 Yurttaş Polis işbirliğinin yokluğu karşılıklı güvensizlik
 Emniyet güçlerine güvensizlik
 Emniyet Güçlerinin yetkilerinin az olması
 Yeterli mesleki eğitimlerinin olmaması
 aşka

30- Suç örgütleriyle etkin mücadele gerekli görüyor musunuz ?

- Çok Fazla Genellikle Bazen Gerekirse Görmem

31- İ bir suç örgütü tehdit edildiklerinde ne

- Polise haber verir
 Örgütün istediğini yapar çünkü koruyacaklarına inanmaktadırlar
 dari makamlara Vali-Kaymakam baş urur
 Adli makamlara baş urur
 Mafyaya baş urur
 aşka

KAYNAKLAR

- ADAMAN F. / ARKOĞLU A.** : Hane alkı Gözünde Türkiye’de Yolsuzluğun Nedenleri ve Önlenmesine ilişkin Öneriler, Tesev Yayınları, İstanbul 2001
- ARIBOĞAN** oğan Ünal : Globalleşme Senaryosunun Aktörleri, Der Yayınları, Yayın No:181, İstanbul 1996
- AYTAÇ** Önder : Medyanın Gözüyle Çeteler ve Susurluk, Sam Yayıncılık, Ankara 1996
- ABADINSKY H.** : Organized Crime, Third Edition, 1990
- AŞIK** Metin : “Organize Suç ve Ankara Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar ube Müdürlüğü , Polis Dergisi, EGM Yayınları, isan Mayıs Haziran, Yıl , Ankara 2000
- BAL** hsan / **ÖZCAN** Mehmet : Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelede

Yöntem Yayınları, Güner Matbaacılık,
Ankara 2001

BARZINI L. : The Italiens, NewYork, Atheneum, 1965

BEŞE Ertan : Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis, Seçkin
Yayıne i, 2002

BOVENKERK F. / YEŞİLGÖZ Y.: Türkiye’nin Ma yası, İletişim Yayınları, 1998

CASTEL R. : Sosyal Güvensizlik, İletişim Yayınları,
Ankara 2004

CEYLAN Ümit : Organize Suçluluk ve İkar maçlı Örgüt Suçu,
Turhan Kitabevi Yayınları, 2003

CLUTTERBUCK R. :Terrorism Drugs and Crime in Europe After
Routledge, London 1990, 1992

ÇULCU Murat : ünyamızı Saran Mafia, İtaş Yayınları,
1992, C.1, C.2, C.3

ÇULCU Murat : Mafia Üzerine Notlar, İtaş Yayıne i, 1998

ÇULCU Murat : Her Sakaldan Bir ıl Türkiye’de Ma ia laşmanın
Kökenleri 1, E Yayınları, 2001

DAYIOĞLU azım : Ankara abadayıları, İnce Yayıne i

DÖNMEZER Sulhi :‘Hukuk Devletinde Terör ve Örgütlü Suçla
Mücadele, İstanbul 1996

- FALCONE G. / PADOVANI M.** : Cosa Nostra, Cep kitapları . . .
- FREEH Louis J.** : FBI Müdürü, Suç Komisyonu Brifingi,
New York 1999
- FRIED J.** : ‘Pope Assails Mafya in New Year Message’,
Daily News, January, 2, 1975
- GAMBINO R.** : Blood of My Blood: The Dilemma of the Italian-
American, Garden City, NY: Doubleday, 1974
- GELERİ Aytekin / İLERİ H.** : Organize Suçlarla Mücadelede Gizli ve Örgütlü
Yaklaşımlar, Seçkin Yayınları, 1. askı,
Ankara 2003
- GIDDENS A.** : Modernliğin Sonuçları, Yırtıcı Yayınları,
İstanbul 1992
- GIDDENS A.** : Elimizden Kaçıp Giden Dünya, Alfa Yayınları ,
İstanbul 2000
- GÖKÇE Birsen** : Türkiye’nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal
Kurumlar, Saş Yayine i, Ankara 2004
- GÜNER Sedat** : Organize Suç Örgütleri, Karapara ve Klanması,
Bilgi Yayine i, 2003
- IRELAND T.R.** : The Economics of Crime and Punishment,
American Enterprise Intitute for Public Research,
Washington DC, 1973

- KAPLAN** Volkan : erşeyi e-leştirdik, aşkent Yayıncılık, Ankara 2003
- KASAO OĞLU** Aytül : “Sosyolojide Hermeneutik uygulamaları , Felsefe ünyası Türk Felsefe erneği Yayınları, Sayı , Ekim 1992
- KAZAN** Turgut : Çete, Gizli ittifak, Toplu Suç a ramları, Mukayeseli Hukuk ve Türkiye’de Durum”, Hukuk urultayı, Ankara 2000
- MUMCU** ğur :Papa-Mafya- ğca, Tekin Yayıne i, stanbul 1995
- MUMCU** ğur : Silah açakçılığı ve Terör, Ankara 2002
- MUTLU** Kayhan : “Ekonomi Hukuk Entegrasyonu Sorunu ve Örgütlü Suç ruplarının luşumu , Ceza Adalet Sistemi ve Polis Sempozyumu, Polis Akademisi Yayınları 5, Ankara 1996
- ÖZSOYLU** Ali Fuat : “Suç Ekonomisi ve Mafya”, Ekonomik Forum Dergisi, 15 asım 1998
- ÖZTÜRK** Bahri / **GROPP** Water :Hukuk Devletinde Organize Suçlulukla Mücadele, Seçkin Yayınları, Ankara 2003
- RYAN P.J. / RUSH G.E.** : Understanding Organized Crime in Global Perspective, London: SAGE Publications, 1997
- SCHELLING T.** : Choice and Consequence, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1997

SCHNEIDER A. / ZARATE O. : Herkes için Mafya

SÖZÜER Adem : İkar amaçlı Suç Örgütü a ramı ve Özel Yargılama Tekniklerinin Türkiye'deki Boyutu", AB Uyum Süreci ağlamında Organize Suçlulukla Mücadele, Panel 05 Ekim 2001, Bildiriler ve Tartışmalar, stanbul 2002

TUŞAL Erbil : Vatan Millet Sakarya Çete Parti Mafya, Günizci Yayıncılık, 2002

YENİSEY Feridun : İkar amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele", İkar amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu (Seminer, 03.09.1999) Adalet Bakanlığı, Ankara 1997

YETİM Sedat : Karapara Aklama ve Mafyokrasi, Nesil Yayıncılık, 2000

ZIEGLER J. : Suçun Derebeyleri, (Çev. Ali Cevat Akkoyunlu), oğan İtapçılık, stanbul 1999

Ankara Ticaret Dası : "Kaçak Türkiye alışması , 2000

açakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire aşkanlığı 1999 Daire İtapçığı

açakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire aşkanlığı 2000 Daire İtapçığı

açakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire aşkanlığı 2001 Daire İtapçığı

açakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire aşkanlığı 2002 Daire İtapçığı

açakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire aşkanlığı 2003 Daire İtapçığı

açakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2004 Daire İrapçığı

Hürriyet Gazetesi : 11.06.1997

Sabah Gazetesi : 11.11.2000

The Observer : 07.05.2000

New York Times : 22.07.2002

Hürriyet Gazetesi : 21.10.2004, “Candemir cinayetinin tek tanığı
vazgeçmek üzere”

Sabah Gazetesi : 25.10.2004, “Kilit tanık sırta kadem bastı

Zaman Gazetesi : 26.11.2004, “Devlet sırrı Susurluk’a takıldı

Milliyet Gazetesi : 16.07.2005, “Devlet ona sahip çıkmadı

Zaman Gazetesi : 03.08.2005, “Çeteyi şikayet eden işadamına esrarengiz
infaz”

Sabah Gazetesi : 13.10.2005, “Arış cinayetindeki kilit tanık aranıyor

United Nations Office on Drugs and Crime UPDATE Number 4, 2005 :

Witness Protection “A key tool in the fight against crime”

TBMM Susurluk azası Meclis araştırma Komisyonu Raporu, TBMM asıme i,

Ankara 1997

www.adli-sicil.gov.tr/

www.cnnturk.com.tr/

www.coe.int/

www.gazeteoku.com/

www.inwest-in-serbia.com/

www.legal.coe.int/